

خبرنامه

انجمن آمار ایران

سال نوزدهم - پائیز ۹۰ - شماره پیاپی ۷۲

یازدهمین کنفرانس آمار ایران

۶ تا ۸ شهریور ماه ۱۳۹۱
28-30 August 2012

11th Iranian Statistical Conference

ISC=1

نشانی دبیرخانه: تهران، دانشگاه علم و صنعت ایران، دانشکده ریاضی

<http://isc11.iust.ac.ir>

isc11@iust.ac.ir

Fax : (+98) 21 77240302

Tel : (+98) 21 73225462

Iran University of Science and Technology - Tehran - Iran

بسم الله الرحمن الرحيم

صاحب امتیاز:
انجمن آمار ایران

سر دبیر موقت:

احمد پارسیان
ahmad_p@khayam.ut.ac.ir

همکاران:

فیروزه ریواز
f_rivaz@sbu.ac.ir

محمدحسین علامت ساز
alamatho@sci.ui.ac.ir

نشانی مکاتبه:

تهران، صندوق پستی ۱۶۱۴ - ۱۵۸۱۵

پست الکترونیک:

info@irstat.ir

پایگاه الکترونیکی:

www.irstat.ir

تلفن:

+۲۱-۶۶۴۹۵۵۴۰

دورنگار:

+۲۱-۶۶۴۹۹۸۲۷

تنظیم: پیمان نیک چی - فیروزه ریواز

طراح جلد: ISCII

با همکاری: انتشارات مبتکران

شمارگان: ۱۰۰۰

خبرنامه انجمن آمار ایران، نشریه خبری این انجمن است که در

پایان هر فصل منتشر می شود.

هدف اصلی از انتشار خبرنامه، درج اخبار آماری ایران و جهان، آشنایی با بزرگان آمار و ایجاد ارتباط میان اعضای جامعه آماری با یکدیگر و نیز با انجمن آمار ایران است.

برای نیل به اهداف فوق و هر چه پربارتر شدن خبرنامه، از همکاری و همفکری همه علاقه‌مندان به گرمی استقبال می شود. در این راستا:

- ضروری است مطالب به نشانی سردبیر، اعضای هیئت تحریریه یا مسئولین ستون‌ها ارسال شود.

- خبرنامه، در انتخاب، تلخیص و ویرایش مطالب ارسال شده، آزاد است.

- مطالب دریافت شده، بازگردانده نمی شود.

مطالب مندرج در خبرنامه، لزوماً نظر انجمن آمار ایران نیست.

فهرست مطالب

- ۱ ستون سردبیر موقت
- ۱ گفتار اول
- ۲ با پیشگامان آمار ایران
- ۸ زندگی نامه استیو جایز
- ۱۴ ستون واژه‌ها، نام‌ها و ویرایش
- ۱۶ اولین گزارش یازدهمین کنفرانس آمار ایران
- ۱۶ گزارش دوازدهمین مسابقه دانشجویی آمار کشور
- ۱۸ گزارشی از پنجاه و هشتمین کنگره جهانی آمار
- ۲۳ معنای آماری یک دنیای ناقص
- ۲۴ تازه‌ها در تک
- ۲۵ معرفی کتاب
- ۲۶ اخبار دانشگاه‌ها و مراکز آماری
- ۲۹ دانش‌آموختگان دکتری آمار
- ۳۱ فراخوان جایزه دکتر جواد بهبودیان
- ۳۱ نگاهی به آزمون دکتری آمار سال ۱۳۹۰

ستون سردبیر موقت

تا تعیین سردبیر جدید خبرنگار به نظر می‌رسد اینجانب را بایستی تحمل کنید. بنابر قولی که داده بودم در این شماره از نظرات آقای دکتر ارقامی در ارتباط با ضرورت تشکیل سازمان نظام آمارشناسی استفاده می‌کنیم. از جامعه آماری کشور انتظار می‌رود تا هر فرد آنچه که در توان خود دارد و به صورت منسجم (از طریق انجمن) برای تشکیل چنین نهاد مستقلی تلاش نمایند. دوست و همکار گرامی آقای دکتر نادر نعمت‌الهی پس از هفت دوره هدایت مسابقه‌های دانشجویی آمار کشور (دوره‌های ششم تا دوازدهم) به عنوان دبیر کمیته علمی از این سمت استعفا دادند. ضمن تشکر از تلاش‌های صادقانه و خدمات شایسته ایشان در طول این سال‌ها، برایشان بهترین‌ها را آرزو می‌کنیم. جا دارد از آقایان دکتر محمد امینی، دکتر جعفر احمدی، دکتر محمدرضا فریدروحانی، دکتر ایرج کاظمی، دکتر علیرضا نعمت‌الهی، دکتر حمید سرمد، دکتر حمید پزشک، دکتر عادل محمدرضا، دکتر یدالله واقعی، دکتر حمیده داریوش همدانی، دکتر عبدالحمید رضایی و دکتر مجتبی گنجعلی به خاطر عضویت در کمیته علمی مسابقه در دوره‌های مختلف و همکاری با آقای دکتر نادر نعمت‌الهی و تشریک مساعی این عزیزان تشکر و قدردانی ویژه داشته باشیم. همچنین انتظار داریم این دوستان همچنان انجمن آمار ایران را یاری نمایند. از مهرماه ۱۳۹۰ آقای دکتر محمدرضا فریدروحانی مسئولیت دبیری کمیته علمی مسابقه دانشجویی آمار کشور را پذیرفته‌اند. برای ایشان آرزوی توفیق فراوان داریم.

در ۵ اکتبر ۲۰۱۱، فقدان یکی از تاثیرگذارترین افراد در حوزه فن‌آوری اطلاعات در صدر اخبار بیشتر رسانه‌های خبری دنیا قرار گرفت. شاید نگاهی اجمالی به زندگی‌نامه استیو جابز، یکی از پدیده‌های عصر حاضر، خالی از فایده نباشد! اولین دوره از جایزه دکتر جواد بهبودیان ان‌شالله در شهریورماه ۱۳۹۱ در اختتامیه یازدهمین کنفرانس بین‌المللی آمار ایران و با حضور دکتر بهبودیان اهداء خواهد شد. از پژوهشگران جوان درخواست می‌شود پس از مطالعه آئین‌نامه و دستورالعمل اجرایی جایزه که در سایت انجمن قرار دارد نسبت به نامزدی خود برای این جایزه اقدام نمایند. از این شماره ستونی تحت عنوان واژه‌ها، نام‌ها و ویرایش زیر نظر آقای دکتر وحیدی اصل شکل گرفته است. داستان شکل‌گیری آن را در همین ستون خواهید خواند. از جامعه آماری کشور انتظار می‌رود که نسبت به این ستون حساسیت نشان داده و نظرات و پیشنهاد‌های خود را به خبرنامه ارسال نمایند. قرار است همه نظرات رسیده با هماهنگی آقای دکتر وحیدی در این ستون منعکس شود. گزارشی آگاهی بخش تحت عنوان نگاهی به آزمون دکتری آمار سال ۱۳۹۰ توسط همکار خوبمان خانم دکتر نقی زاده در این شماره آمده است.

گفتار اول

ضرورت تشکیل سازمان نظام آمارشناسی

ناصر رضا ارقامی

استاد بازنشسته گروه آمار دانشگاه فردوسی مشهد

می‌گویند اختراع جدول لگاریتم عمر مفید منجمین را به دو برابر افزایش داد، چون محاسبات مشقت‌بار اعداد نجومی را بسیار ساده‌تر کرد. در مورد اختراع رایانه هم شاید بتوان گفت که عمر مفید کاربران آمار را به چهار برابر افزایش داد. سهولت انجام پیچیده‌ترین محاسبات آماری را، که امروز به کمک رایانه به راحتی انجام می‌دهیم، نمی‌توان با ساعت‌ها وقتی که صرف یک محاسبه (به تعریف امروز) ساده (به کمک ماشین حساب) می‌کردیم، مقایسه کرد. گرچه رایانه عمر مفید آمارشناسان را افزایش داد ولی رواج بیش از یکصد نرم‌افزار آماری هوشمند، کارآمد و متنوع (که از انواع عمومی آن می‌توان از SPSS، SAS و MINITAB نام برد و از انواع تخصصی آن می‌توان به استفاده از آن‌ها، باعث شده است که کاربرد علم آمار، به تعبیری، به ورطه ابتذال کشانده شود. امروزه، به‌خصوص در جوامعی که هیچ‌گونه قوانین مدونی برای نظارت بر نحوه استخراج اطلاعات از داده‌ها، درستی روش‌های استنتاج از محصل محاسبات و صحت تفسیر یافته‌های آماری وجود ندارد، استفاده از این نرم‌افزارها توسط عالم و عامی رایج شده است. نتیجه طبیعی این آشفتگی و عدم نظارت، آن است که اعتماد عمومی، به‌ویژه مدیران و مسئولین مسئولیت‌پذیر، به آمارشناسان و به‌طور کلی به علم آمار و کاربرد آن و کارایی و ضرورت اتکاء به آن، در حال از بین رفتن است. هم‌اکنون برای این که یک مشاور آماری صاحب نام شوید، لازم نیست سال‌ها شاگرد آمارشناسان با سابقه بوده باشید یا سال‌ها تحصیل آمار را به‌عنوان پشتوانه خود داشته باشید. حتی لازم نیست یک شرکت و دفتر نام و نشان دار و قانونی و تحت نظارت داشته باشید. برای این کار آشنایی با طرز کار یک نرم‌افزار آماری و داشتن کمی "تهور" کافیت. این که نتیجه یک طرح تحقیقاتی پرهزینه یا یک تصمیم مهم دولتی یا ملی یا منطقه‌ای، به صحت محاسبات و درستی تفسیرهای شما از نتایج محاسبات بستگی دارد، لازم نیست مایه نگرانی شما باشد. در این میان، معضل اساسی که گریبان‌گیر جوامع علمی و حوزه‌های تصمیم‌گیری و مدیریت است، نبود هرگونه مرجع ذیصلاح و آگاه است که، در درجه اول، کار آماری درست را از نادرست تشخیص دهد و همچنین بتواند مرجع حقوقی برای آن‌هایی باشد که قربانی مشاوره‌های آماری نادرست یا اجرای نادرست پروژه‌های آماری بوده‌اند. به‌عبارت دیگر، ما نیازمند یک مرجع قانونی هستیم که بتواند بر جنبه‌های علمی پروژه‌های آماری و جنبه‌های آماری پژوهش‌های

ای از حلقه‌های آماری این کشور هستیم و این حق جامعه، به‌خصوص جامعه آماری است که درباره داشته‌هایش اطلاع بیشتر و روشن‌تری داشته باشد. حال برویم سر اصل مطلب. دیپلم ریاضی را در سال ۱۳۴۶ از دبیرستان فارابی کرج (دهخدای فعلی) با رتبه اول در امتحان نهایی گرفتیم. لیسانس ریاضی را از دانشگاه تهران سال ۱۳۵۰ و مدرسی را از مؤسسه ریاضیات سال ۱۳۵۲، فوق لیسانس آمار و دکتری آمار را در سال‌های ۱۳۵۶ تا ۱۳۶۱ از دانشگاه ایالتی میشیگان آمریکا گرفتیم. از سال ۱۳۵۲ تاکنون عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت معلم هستیم و البته با دانشگاه‌های تربیت مدرس، علم و صنعت و واحد علوم تحقیقات دانشگاه آزاد همکاری گسترده داشتیم و به‌طور محدود هم با دانشگاه تهران، دانشکده ریاضی و گروه آمار زیستی همکاری کرده‌ام. طیف آموزشی شامل ریاضیات عمومی، آنالیز ریاضی، آنالیز حقیقی در رشته ریاضی و آمار، فرایندهای تصادفی (ارشد و دکتری) و نظریه احتمال (ارشد و دکتری)، می‌شود. در پژوهش، ابتدا دنبال کار رساله دکتری خود را گرفتیم و دو مقاله از آن چاپ کردم، بعد از آن قدری بیراهه رفتیم و روی زمینه‌های متفرقه کارهایی را انجام دادم ولی سرانجام روی مبحث آنتروپی متمرکز

شدم. همین‌جا به جوان‌ها توصیه می‌کنم که از ابتدا خط مشی ثابتی را پیش بگیرند تا موجبات هدر رفتن زمان و انرژی خود را فراهم نسازند. سوابق اجرایی، مدیر گروه آمار دانشگاه تربیت مدرس (۱۰ سال)، مدیر گروه آمار واحد علوم و تحقیقات (۵ سال)، رئیس مؤسسه ریاضیات (۳ سال)، مدیر کل تحصیلات تکمیلی دانشگاه تربیت معلم (۴ سال)، رئیس مرکز مطالعات سازمان سنجش کشور (۱ سال) و البته برخی مسئولیت‌ها در انجمن آمار و کمیته‌های برنامه‌ریزی شورای انقلاب فرهنگی و غیره داشته‌ام.

• شما کی و چگونه با آمار آشنا شدید؟

به‌طور رسمی و مشخص در ترم دوم سال ۱۳۴۶ اولین درس آماری را با مرحوم دکتر قینی داشتم و این اولین آشنایی من با مفاهیم آماری بود. این درس بیشتر شبیه آمار توصیفی این روزگار است و تا توزیع-

علمی نظارت داشته و در موارد مرجوعه حکم کند. حل این مشکل در گرو تأسیس نهادی است که از اهم وظایف آن این خواهد بود که اطمینان حاصل نماید از اینکه کسانی که به ارائه مشاوره آماری مبادرت می‌نمایند، هم بر جنبه‌های نظری استنباط آماری آگاهی کافی داشته باشند و هم در کاربرد آمار تعلیم کافی دیده و تجربه لازم را اندوخته باشند. چنین افرادی استحقاق دریافت گواهی‌نامه‌ای از جانب این نهاد را خواهند داشت که تسلط آنان را بر روش‌شناسی آمار و احاطه آنان را بر ابزار جمع‌آوری، تلخیص و تحلیل داده‌های آماری و تفسیر نتایج، تضمین نماید. وظیفه مهم دیگر این نهاد نظارت قانونی بر جنبه‌های علمی فعالیت‌های آماری کشور خواهد بود که رأی علمی آن در دعوی حقوقی منشاء اثر باشد. خوشبختانه انجمن آمار ایران با پیگیری تعدادی از آماردانان طراز اول کشور مدت‌هاست که تأسیس چنین نهادی را، که به سیاق نهادهای "نظام پزشکی"، "نظام مهندسی" و امثال آن، "نظام آمارشناسی" ایران نامیده خواهد شد، وجهه همت خود ساخته است. در این باره جلسات متعددی از پانزده سال پیش در جهت نیل به این هدف تشکیل شده است و متن پیش‌نویس اساسنامه نظام آمارشناسی تهیه شده و برخی پیگیری‌های قانونی هم انجام گرفته است (تفصیل برخی از این موارد در سرمقاله‌های پیشین این خبرنگار، توسط آقایان دکتر فقیهی و دکتر رجالی آمده است). ولی متأسفانه تاکنون دسترسی به این هدف همچون آرزویی برای جامعه آماری کشور باقی مانده است. امید است با تلاش مضاعف همکاران انجمن آمار ایران و همیاری متولیان آمار کشور همچون مرکز آمار ایران و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، این مهم به زودی رنگ تحقق پذیرد.

با پیشگامان آمار ایران

گفتگو با پروفیسور عین‌الله پاشا

زیر نظر دکتر فیروزه ریواز

- شرحی کوتاه از سابقه تحصیل و کارهای آموزشی، پژوهشی و اجرایی‌تان برای خوانندگان بیان فرمایید تا بعد به پرسش‌ها پردازیم.

از دعوتی که خارج از نوبت برای مصاحبه به عمل آمده متشکرم. حداقل چهار یا پنج نفری هستند که بر من حق تقدم دارند. قبل از آنکه جواب سؤال را بدهم، لازم است به سبب آن که در پاسخ به این سؤال و احتمالاً سؤال‌های بعدی مجبورم زیاد از حد راجع به خودم صحبت کنم و این‌طور صحبت کردن را نمی‌پسندم، عذرخواهی کنم. دلیل عمده این‌طور صحبت کردن در این مصاحبه آن است که من چه بخواهم و چه نخواهم، چه شما موافق باشید یا نباشید، من حلقه-

● تأثیر این منابع در تصمیم شما برای ادامه تحصیل در رشته آمار چه بود؟

همان طور که گفتم، منابع غیر از آن کتاب دکتر مهدوی، سازنده نبودند و انگیزه‌ای ایجاد نکردند. انتخاب رشته آمار، مطابق با سرشت این مبحث، کاملاً تصادفی و اتفاقی بود.

● چه کسانی به‌عنوان استاد آمار یا آمارشناس غیردانشگاهی در آن زمان مطرح بودند؟

همان طور که قبلاً اشاره کردم، دکتر قینی، دکتر افضلی‌پور، دکتر اردبیلی کارهای مؤثر و زیربنایی انجام دادند به این جمع باید مرحوم دکتر خواجه‌نوری هم که با تأسیس مؤسسه آمار، پایه‌ای برای آمار فراهم آوردند نام ببرم. من مستقیماً شاگرد دکتر خواجه نوری نبودم ولی از کتاب‌هایی که در مؤسسه آمار منتشر شد استفاده می‌کردم.

● آیا شغلی غیر از تدریس در زمینه آمار داشتید؟

البته درس‌های دیگری هم درس داده‌ام. طیف درس‌های من در ریاضیات تا آنالیز حقیقی هم بوده است. یک‌بار هم درس فلسفه علم را دادم که اگر چه برایم مشکل بود ولی درس لذت‌بخشی جلوه کرد. غیر از این‌ها به کار دیگری نپرداختم.

● چه شد که به شغل دانشگاهی و تدریس روی آوردید؟

دی‌ماه ۴۹ در اوج اعتصاب‌های دانشجویی و تعطیلی دانشگاه‌ها، یک روز حوصله‌ام از کتاب خواندن سر رفت، و رفتم کوی دانشگاه. آنجا یکی از همکلاسی‌هایم را دیدم، گفتم روزها چه کار می‌کنی گفت خیابان‌ها را گز می‌کنم، گفتم امروز چه کار کردی گفت رفتم خیابان تخت جمشید (طالقانی فعلی) و این دفترچه را گرفتم. این دفترچه، راهنمای دورهٔ مدرسی ریاضی بود. گفت به درد من نمی‌خورد می‌خواهی مال تو. وقتی که آن را خواندم به نظرم جالب آمد، مطابق آن راهنما عمل کردم و سر از مؤسسهٔ ریاضیات در آوردم که مطابق مصوبات وزارتخانه، فارغ‌التحصیلان آن، مدرس دانشگاه می‌شدند. این شد که من مدرس دانشگاه شدم، به همین سادگی و نه تصمیم قبلی و نه چیز دیگر. این داستان یک‌بار دیگر نقش تصادف را در زندگی من روشن می‌کند.

● آیا قبل از اخذ درجهٔ دکتری هم به تدریس اشتغال داشتید؟

قبل از اخذ درجهٔ دکتری، مدت چهار سال در همین دانشگاه تربیت معلم درس می‌دادم، آن هم درس‌های جور واجور که قبلاً به آن‌ها اشاره شد. آن وقت به درس آمار مانند یک درس ریاضی نگاه می‌کردم و هیچ دیدگاهی از آمار در کاربرد نداشتم. گمان می‌کردم آمار و احتمال یعنی اینکه سکه‌ای را بیندازیم و احتمال‌هایی را حساب کنیم. برای آن‌که خودم در کارم تغییر ایجاد کرده باشم، مسأله‌ای از خودم طرح کردم به این صورت که یک تاس n وجهی را k بار می‌اندازیم مطلوبست احتمال آنکه جمع شماره‌ها m شود. با زحمت زیاد آن را

های توأم دو بعدی و جدول‌های مربوط به محاسبهٔ ضریب همبستگی پیش رفتیم. درس بعدی احتمال بود که سال بعد، آن هم با دکتر قینی بود، گرفتم. این درس بیشتر از نوع احتمال هندسی بود. مسائل جالب این درس مسأله سوزن بوفون، تناقض برتراند و از این قبیل مسائل بود. در سال آخر دانشکده یک درس آماری (به نظر می‌آمد باید آمار استنباطی باشد) با مرحوم دکتر افضلی‌پور داشتیم. اگرچه ایشان جزوه می‌گفتند ولی ما کتاب کرامر را که به‌وسیلهٔ دکتر افضلی‌پور ترجمه شده بود، تهیه کردیم. کتابی که هر چه بیشتر از روی آن می‌خواندیم کمتر می‌فهمیدیم هم به دلیل سطح کتاب و هم به دلیل ادبیات خاص ترجمهٔ کتاب. بعدها در دورهٔ دکتری، این کتاب یکی از کتاب‌های مرجع ما بود. البته مراجع معرفی شده برای آن دو درس قبلی هم وضع بهتری نداشتند، کتاب گندنکو یکی از مراجع ما بود.

● چه شد که تصمیم گرفتید در رشته آمار ادامه تحصیل دهید؟

روزی که از مؤسسهٔ ریاضیات فارغ‌التحصیل شدم (در این مؤسسه هیچ درس آماری نداشتم)، قرار شد من در دانشسرای عالی علاوه بر درس‌های هندسه دیفرانسیل و ساختمان‌های جبری یک درس آماری نیز تدریس کنم (چه سختی بین این سه درس هست، هنوز نمی‌دانم). گروه مایل بود من برای ادامه تحصیل سراغ آمار بروم ولی خودم در باطن راضی به این کار نبودم، سرانجام سال ۵۶ برای سه دانشگاه در آمریکا اقدام کردم. آمار را در دانشگاه ایالتی میشیگان، هندسه دیفرانسیل را در دانشگاه یوتا و توپولوژی را در دانشگاه آیوا. دانشگاه ایالتی میشیگان زودتر از بقیه جواب داد و من هم به دنبال آن رفتم. البته من هنوز تسلیم نشده بودم، قصد داشتم در آمریکا تغییر رشته بدهم که نشد. می‌بینید که به نوعی اجباراً توفیق تحصیل در رشته آمار را یافتیم. البته آمار در دانشگاه ایالتی میشیگان بیشتر به ریاضیات شبیه بود و این با سابقهٔ تحصیلی من در مؤسسهٔ ریاضیات بیشتر جور در می‌آمد.

● منابع درسی شما در آن زمان چه بود؟

در دانشکدهٔ ریاضی که بیشتر جزوه بود، ولی همان طوری که قبلاً گفتم کتاب‌های سطح بالا مانند گندنکو، کرامر هم معرفی شدند که قابل استفاده نبودند من حتی نام کتاب لوئو (*Loeve*) را در همین ایام شنیدم. با معرفی این مراجع قدری دلم برای خودم و همکلاسی‌هایم می‌سوزد. شاید قدری از این بی‌توجهی بود که کسی دنبال آمار را نگرفت. اما اولین کتابی که برای اولین بار پنجره‌ای واقعی از آمار به رویم باز کرد کتاب دکتر مهدوی اردبیلی بود. در این کتاب آماری بود که من مفاهیم آماری را در لابلای برگ درختان می‌توانستم جستجو کنم و در همین کتاب بود که روی داده‌های برگرفته از گیاهان محاسبات و تحلیل‌های آماری را انجام می‌داد.

● از نظر کارهای پژوهشی، در سال‌های اول کار شما، وضعیت چگونه بود؟

آن سال‌ها پژوهش چندان مطرح نبود. اولاً دانشگاه‌ها فقط دوره کارشناسی داشتند و در این سطح، پژوهش چشمگیری اتفاق نمی‌افتاد، حتی در برخی از دانشگاه‌ها که حداکثر دوره کارشناسی ارشد داشتند باز هم پژوهش نقش پررنگی نداشت. با راه‌اندازی دوره دکتری و قراردادن شرایط چاپ مقاله برای فارغ‌التحصیلی، فعال شدن معاونت‌های پژوهشی، امر پژوهش امروز نقشی فعال و پررنگ در دانشگاه‌ها دارند. ولی باید مواظب بود که حیاتی کردن ضرورت پژوهش سبب نشود تا افرادی اقدامات ناصواب انجام دهند و یا به پژوهش‌هایی با سطح نازل عادت کنیم (به نظر می‌رسد عادت کرده‌ایم).

● شما خودتان کار پژوهشی را از چه زمانی شروع کردید؟

اولین مقاله‌ای را که نوشتم حدود ۴ سال بعد از اخذ دکتری بود (سال ۶۵-۶۴) و این موقع ۱۳ سال از شروع به کار من می‌گذشت.

● آیا صرفاً تدریس و پژوهش می‌کردید یا به مشاوره آماری هم می‌پرداختید؟

کار من صرفاً تدریس و پژوهش نبود. ولی به‌صورت آشکار هم به مشاوره آماری نپرداختم. اوایل سال ۷۰ برخی مشاوره‌های آماری انجام دادم.

● در زمینه مشاوره آماری مشخصاً چه کارهایی کرده‌اید؟ مشاوره آماری من در همکاری با کمیته امداد امام بود. آن‌ها به دنبال ضابطه‌ای عینی برای تحت پوشش گرفتن مددجویان بودند. در این جهت با استفاده از مفاهیم مؤلفه‌های اصلی و خوشه‌بندی جدولی تهیه کردم که بر اساس آن می‌شد الویت‌های تحت پوشش‌گیری را تعیین کرد. این همکاری کماکان ادامه دارد. در برخی سال‌ها پررنگ‌تر و در برخی سال‌ها کم‌رنگ‌تر.

● تدریس، پژوهش و مشاوره با هم چه تعاملی در کار شما داشته‌اند؟

مشاوره دیدگاه جدیدی در من ایجاد کرد. تدریس درس آنالیز چندمتغیره که اوایل بسیار نظری تدریس می‌شد، تغییر داد. در سال‌های اخیر نیم‌نگاهی به کاربردها و توانایی‌های این درس می‌اندازم. استفاده بجا و مؤثر از روش‌ها و تکنیک‌های این درس، بسیار جالب و مفید می‌تواند باشد. در همان مشاوره‌های آماری به مسأله ویژه مقادیر و بردارهای ماتریس‌های با بعدنامتهای برخوردارم، کارهایی در آن انجام دادم ولی به نتیجه‌ای نرسیدم. اخیراً داده‌های تابعی به نوعی پاسخگوی مسأله مذکور است که افرادی مانند رمزی و هکاران او در این زمینه بسیار فعالند.

حل کردم و وقت بچه‌ها را سر کلاس با آن می‌گرفتم، بعدها که در دوره‌های دانشجویی تدریس هم می‌کردم (آمار برای دوره‌های مدیریت و ریاضیات گسسته) کم‌کم آزمون فرض و برآورد و برخی از مباحث مبنایی علم آمار را درک کردم،

این بار که برگشتم دیدگاهی پخته و وسیع‌تر از گذشته داشتم، هر چقدر که جلوتر رفتم و مفاهیم در ذهن من عمیق‌تر شدند، تدریس برایم دلپذیرتر شد.

● ساعت‌های موظف تدریس در آن زمان را با زمان‌های بعد به‌ویژه سال‌های اخیر چگونه مقایسه می‌کنید؟

ساعات تدریس آن سال‌ها در مقایسه با سال‌های اخیر متفاوت به نظر می‌رسد. این سال‌ها موضوع ساعات موظف بسیار به چشم می‌آید. آنوقت‌ها تا حدود ۱۰ سال اول کارم، شاید سخنی از ساعت موظف نشنیده بودم ولی این روزها این اصطلاح بد جوری به رخ کشیده می‌شود و این خود نشانی از تفاوت ساعات تدریس در این دو دوره است. به کسانی که تازه شروع به کار می‌کنند، باید قدری فرصت داده شود تا خود را باز یابند و توانایی‌های خود را شکوفا کنند. با تدریس زیاد و خسته کردن تازه کارها شکوفایی علمی حاصل نمی‌شود. البته چنین شرایطی برای کسانی که سابقه طولانی در دانشگاه دارند نیز حاکم است. از وجود این افراد نباید صرفاً با توسل به شمشیر ساعات موظف، انتظار کار کردن داشته باشند. ترتیبی باید داده شود تا از تجربه این افراد استفاده شود و در پی خسته کردن آن‌ها نباید بود.

● استادانی که در سال‌های اخیر وارد دانشگاه‌ها می‌شوند، فشار کار برایشان بیشتر است یا آن زمان‌ها بیشتر بود؟

اصولاً این سال‌ها محیط‌های کار خشن‌تر از آن سال‌هاست. چه برای تازه واردها چه برای کهنه کارها. بارها می‌شنویم آیین‌نامه‌ها و تصویب‌نامه‌های جور واجور چاره کار نیست ولی باز می‌بینیم برای افزایش تعداد مقالات و پژوهش‌ها نوعی فشار روانی و قانونی حاکم است و این شرایط سبب شده است تا افرادی دست به سوی نادرستی‌ها دراز کنند.

کارشناسی ارشد کسی هنوز خشک نشده است، صاحب کتاب‌های متعدد تألیفی و ترجمه‌ای است. در تألیف کتاب، نویسنده باید به‌گونه‌ای خود را به نمایش بگذارد و خود را در قالب کتاب برای ارزیابی تیزبینان به زمان بسپارد. بنابراین باید بسیار با احتیاط و سنجیده و پخته گام برداشت، نکند شیشه عمر کار چهل سال یک‌بار، بشکند و دود شود و به آسمان برود. در مقدمه کتب نظریه احتمال جمله‌ای از ابن فندق آوردم که می‌گوید: "ایزد تعالی گفتن و نوشتن را اسباب ندامت در قیامت نگرداند". هر چه تعداد تألیفات بیشتر باشد اسباب ندامت فراهم‌تر خواهد شد.

• تألیف کتاب در ایران با چه چالش‌هایی روبه‌روست؟

مدینه گفتی و کردی کبابم. اصلاً آن کس که با کتاب سر و کار دارد باید خون دل بخورد (خمش ای عاشق مجنون به مگو شعر و بخور خون (غزلیات شمس)). به غیر از کتاب ورودی به نظریه احتمال و کتاب دگروت که فقط زحمت دل‌انگیز نوشتن و تصحیح (ترجمه و تصحیح کتاب دگروت برای آرتروز گردن را سوغات آورد) و غیره را به‌همراه داشتند، سایر کتاب‌ها داستان‌ها دارند. اگر به کتاب فرایند تصادفی که برای پیام‌نور تألیف کردم مراجعه کنید ملاحظه می‌کنید تاریخ امضای مقدمه در کتاب تا تاریخ چاپ کتاب حدود ۱۰ سال است. در این ۱۰ سال کلنجارها، قهر و آشتی‌های فراوان در سلسله مراتب مدیریتی در دانشگاه رخ داد. به گمانم آخر سر حتی نگهبان دانشگاه هم کم‌کم داشت اعتراض می‌کرد که آقا چقدر میایی و می‌روی! اگرچه در این سال‌های دراز از حمایت همکاران خوبم که جا دارد حداقل از یکی از آن‌ها یاد کنم و ایشان دکتر عمیدی بودند که سر این کتاب و طراحی آموزشی آن چند بار با طراح آموزشی کتاب روی ترش کرده بود، خداوند سلامت را به ایشان برگرداند، برخوردار بودم ولی سبب تسکین اساسی نبود. چاپ کتاب فرایند تصادفی راس در مرکز نشر حدود ۴ سال (پس از تحویل دست نویس کتاب و اعمال ویراستاری‌های ویراستار که آن هم دکتر عمیدی بود) طول کشید. نمی‌خواهم کارنامه تک تک کتاب‌ها را در اینجا باز کنم ولی تنها در یک جمله می‌خواهم بگویم که وقتی کتابی شکل می‌گیرد و از دست مؤلف برای آراسته شدن به زیور چاپ خارج می‌شود مشکلات خود را نشان می‌دهند. هر کس سلیقه خود را دارد. اگر اطاعت نکنی، کتاب چاپ نخواهد شد زحمت‌ها هدر خواهد رفت و اگر اطاعت کنی، کتاب دیگر کتاب نویسنده نیست. متأسفانه افراد به خود اجازه می‌دهند که در تمام امور کتاب دخالت کنند. البته بر تمام این درسرها و مکافات‌های اعصاب خرد کن حق‌الزحمة ناچیز را هم اضافه کنید. حق‌الزحمة من در تألیف کتاب "نظریه احتمال" از حق‌الزحمة تایپ کتاب کمتر بود. چون آن‌ها با قدرت می‌گویند اگر ندهی تایپ نمی‌کنم ولی من نمی‌توانم به دلم بگویم که اگر این ثمن بخش را

از صورت‌های چرنوف سعی کردم در کارهای کمیته امداد استفاده کنم و یکی از دانشجویانم (آقای دخانی) در این زمینه تقلائی زیادی کرد ولی به علت محدودیت نرم‌افزارهای کامپیوتری در آن زمان نتیجه مطلوب حاصل نشد. شاید در آینده بخاطر فراهم آمدن شرایط جدید نرم‌افزارها دوباره سراغ این مسأله بروم.

• کارهای شما در زمینه انتشارات چه بوده‌اند؟ (تألیف، ترجمه و مقاله‌نویسی)

البته در تألیف چند کتاب درسی آموزش و پرورش همکاری داشته‌ام. از این‌ها که بگذریم، کتاب فرایند تصادفی راس، فرایند تصادفی کارلین و تیولور، کتاب احتمال و آمار دگروت و کتاب آمار برای اقتصاد و علوم اجتماعی مندنهال را (البته برخی از آنها را به کمک همکاران) ترجمه کردم. ترجمه کتاب دگروت قدری عاقبت به‌خیر شد و از طرف وزارت ارشاد مورد تشویق قرار گرفت. در تألیف، هم چند کتاب کمک درسی با انتشارات مدرسه همکاری کردم که یکی از آن‌ها، ورودی به نظریه احتمال (شماره ۱۳ از سری کتاب‌های کوچک ریاضی) کتاب خوبی از آب در آمد و آن هم در جشنواره تألیفات آموزش و پرورش مورد تفقد قرار گرفت و جایزه‌ای را برد. کتابی که بیش از همه، هم تألیف و هم چاپ آن وقت‌گیر و پر زحمت شد، "نظریه احتمال" است، و همان‌طوری که اطلاع دارید این کتاب با سعه صدر داوران به‌عنوان کتاب سال جمهوری اسلامی برگزیده شد. مقالات گوناگون در مجلات مختلف، از مجلات دانش‌آموزی مانند برهان، مجلات دانش-آموزی و معلمی مانند رشد ریاضی تا برخی مجلات پژوهشی داخلی و خارجی نوشته‌ام.

• اصولاً این فعالیت‌ها به غیر از الزامات کاری برایتان چه بهره‌ای داشته است؟

یک جووری باید نشان دهم که در دانشگاه‌های کشور حدود چهل سال بوده‌ام. اثبات این بودن ساده نیست. یکی از آن‌ها باقی گذاشتن آثار مکتوب است. اگرچه دانشجویانم آوازه خوبی برایم فراهم آورده‌اند، ولی این‌ها شفاهی است. به هنگام ضرورت قابل استناد نیستند. آنچه که می‌توانم برای بودنم به آن‌ها استناد کنم همین میراث مکتوب است. اگر فردا بگویم چهل سال در گلزار دانشگاه‌ها تفرج کرده‌ام از من سؤال نخواهند کرد که پس دسته گل کو برای ارمغان؟ (گر تو می‌آیی ز گلزار چنان / دسته‌ای گل کو برای ارمغان (مولانا))

• در امر تألیف کتاب چندان فعال نبوده‌اید. علت چیست؟

در این زمینه باید بگویم که با شما موافق نیستم. اتفاقاً بسیار هم فعال بوده‌ام من سه کتاب نوشته‌ام این کافی نیست؟ اگر بیش از این انتظار داشته باشید خشت تحویل خواهم داد (آن خشت که پر توان زد) همان‌طور که می‌دانید کتاب خوب را مؤلفین در سال‌های آخر عمر خود نوشته‌اند، بگذریم در زمانه ما و در جامعه ما که هنوز جوهر

● چه راه‌هایی برای ایفای بهتر نقش گروه‌ها پیشنهاد می‌کنید؟

گروه‌های آمار هم مانند دانشکده‌های پزشکی که چند بیمارستان دارند و دانشجویان در آنجا با مسائل عملی آشنا می‌شوند باید مراکز صنعتی، کشاورزی، اقتصادی و غیره در کنارشان باشند تا با لمس مسائل به این مراکز دریابند که آنچه در کلاس‌ها مطرح می‌شود بی‌پایه نیست. ضرورتی ایجاب کرده است تا آن مطالب شکل بگیرند.

● برنامه دوره کارشناسی آمار را چگونه می‌بینید؟ به‌ویژه برنامه اخیر رشته آمار و کاربردها؟

به نظر می‌رسد که برنامه در حال تغییر است البته نه تنها وقت آن هم رسیده است بلکه دیر هم شده است، حال باید بیشتر روی برنامه‌ای که در دست تهیه است و ظاهراً در حال اجرا، متمرکز شویم تا چند سال بعد مایه پشیمانی نشود.

● به نظر شما، یک برنامه خوب در دوره کارشناسی باید چه مشخصاتی داشته باشد؟

تمام برنامه‌های آماری از کاردانی تا دکتری در رشته‌های گرایش‌های مختلف که تا یکی دو سال قبل در دانشگاه‌ها تدریس می‌شد آشی بود که من و سایر همکاران در کمیته تخصصی برنامه‌ریزی آمار شورای عالی انقلاب فرهنگی برای دانشجویان و دانشگاه‌ها پختیم. آن موقع آتش خوبی بود ولی جوابگوی ورزشکار فعلی که می‌خواهد بالای کوه برود و پرنده‌ای را شکار کند نمی‌خورد. او را سنگین می‌کند و نمی‌تواند چالاک راه برود که البته الان برنامه‌ها دارد تغییر می‌کند در هر حال در دوره کارشناسی آمار لازم است مفاهیم اساسی به خوبی در ذهن دانشجویان جا بیفتد. در حین دوره لازم است دانشجوی علاوه بر مفاهیم، الفبای کارهای عملی را هم تمرین کند. متأسفانه کارآموزی با مسامحه و سهل‌انگاری برگزار می‌شود. این قبیل کارهای عملی با جدیت بیشتر پیگیری شود. چقدر خوب می‌بود اگر اساتید پروژه‌های جاندار ملی می‌داشتند و دانشجویان در سطوح مختلف کارشناسی، ارشد و دکتری به‌عنوان بازوی آنها درگیر مسائل زنده می‌شدند.

البته نباید جو زده شویم، یعنی تمام وزن‌ها را به کاربرد و یا تمام وزن‌ها را به تئوری بدهیم. آنکس که می‌خواهد در آمار افقی دور را ببیند لازم است بر بلندای تئوری ایستاده باشد. بدون درک صحیح از تئوری آن کار عملی ابتر، بی‌فایده و گاه مضر است. برنامه ارشد و دکتری باید چارچوب محکم ریاضی و نظری داشته باشد. این که بگوییم ما فقط کاربرد می‌خواهیم، در واقع داریم تکنسین تحویل می‌دهیم. آن کس که فقط تئوری کار کرده باشد و نظری به کاربردها نداشته باشد به درد برج عاج می‌خورد. برنامه‌ای خوب است که برآمده از احتیاجات و نیازها باشد. حتی مسائل تئوریک باید برخاسته از مسائل عملی باشد.

قبول نکنی نمی‌نویسم (باستانی پاریزی درباره جمال‌زاده می‌نویسد که او حق‌التألیف کتاب‌هایش را به دانشگاه تهران هدیه کرد و من در دلم به سادگی این پیرمرد خوش باور خنده زدم، چون گمان می‌کرد آن کتاب‌های پیرفروش لابد حق‌التألیف کلانی خواهد داشت، داستان را در دو میراث مکتوب شماره ۴۴ به قلم باستانی پاریزی بخوانید).

● به نظر شما مهم‌ترین چالش آمار در دنیا چیست؟

آمار هم مثل هر علم دیگر، می‌تواند خوب استفاده شود، و هم می‌تواند نابجا استفاده شود. استفاده نابجا از آمار ابزاری در دست قدرتمندان شده است.

● چه شاخه‌هایی از آمار در حال حاضر در دنیا بیشتر مورد توجه‌اند؟

مدل‌سازی آماری، فرایندهای تصادفی و ریاضیات تصادفی.

● به نظر شما آیا فراوانی انواع نرم‌افزارهای آماری، تقاضا برای کمک گرفتن از آمارشناسان را کاهش خواهد داد؟

این هم آفتی است که ناشی از منفعت‌طلبی و راحت‌طلبی است. درمان خودسرانه را دیده‌اید که در بسیاری از موارد فاجعه می‌آفریند، این نرم‌افزارهای آماری مانند داروخانه‌ها هستند که بی‌نسخه دارو می‌فروشند و مردم به‌جای مراجعه به پزشک از آنها مسکنی، قرص‌های تقویتی، پمادهای آرام‌بخش تهیه می‌کنند ولی چند سال بعد سر و کله سرطان پیدا می‌شود که دیگر از دست هیچ‌کس کاری ساخته نیست، چه بهتر نعمت وجود این داروخانه‌ها را قدر بدانیم و از آنها استفاده صحیح بکنیم.

● آینده گروه‌های آمار را چگونه می‌بینید؟

اگر چه در فرایند تصادفی روی توزیع مانا بسیار تبلیغ می‌شود، اما مانایی در برنامه چیز خوبی نیست. همان‌طور که در فرایند تصادفی ثابت می‌شود که تحت شرایط معینی فرایند در دراز مدت به مانایی می‌رسد، به نظر من گروه‌های آمار و اصولاً هر گروه دیگر هم پس از مدتی به مانایی می‌رسند، باید جلوی این کار گرفته شود. امیدوارم این تغییر برنامه به‌گونه‌ای باشد که از عهده این مهم برآید. آنطور که از مقایسه این سال‌ها با سال‌های قبل برمی‌آید به نظر می‌رسد که آینده گروه‌های آمار فعال‌تر، بانگیزه‌تر و سازنده‌تر از این سال‌ها باشند. نکته‌ای در اینجا اضافه کنم که خودم انتقادی بر این جمله اخیر دارم. سر کلاس می‌گویم که جملات کیفی ارزش علمی ندارند، لازم است آنها را با کمیت همراه کنیم. چقدر خوب بود که می‌توانستم بگویم تا پنج سال آینده وضع ما از لحاظ فعالیت‌های آماری، انگیزه‌های آماری و سازندگی چقدر پیشرفت خواهد کرد (حداقل یک فاصله اطمینان یک طرفه با سطح اطمینان ... این را شما بگویید).

می‌کند برنامه‌های دور و دراز پسندیده نیست ولی در کارهای ما که نوشتن است و خواندن و گفتن، آرزوهای دور و دراز اشکالی نخواهد داشت).

• دربارهٔ انجمن آمار ایران چه نظر و توصیه‌ای دارید؟

روزهایی که برای تأسیس انجمن آمار گرد هم می‌آمدیم گمان نداشتیم که آن نهال نوپا امروز درخت تناوری شود. این درخت سایه‌ای گسترده دارد ولی انتظار داریم ثمر آن بیش از این باشد.

• نظر تان دربارهٔ انتشارات انجمن چیست؟

اگر واقع‌بین باشیم با توجه به شرایط و امکانات، انتشارات انجمن بسیار خوب بوده است. نشریهٔ دانشجویی ندا، خبرنامه و مجلهٔ انجمن آمار ایران علیرغم دست‌اندرزایی که با آنها دست به گریبان بوده‌اند، توانسته‌اند در حد خوبی ادامه راه دهند.

• برای پیشرفت بیشتر انجمن آمار ایران چه پیشنهادی دارید؟

یک‌بار سال‌ها قبل در پاسخ به چنین سؤالی دربارهٔ انجمن ریاضی پیشنهادی دادم که همان را دربارهٔ انجمن آمار تکرار می‌کنم. انجمن آمار لازم است ضمن ارتقا بخشیدن به فعالیت‌های فعلی خود، نوعی خود را درگیر مطالب درسی آماری از ابتدایی تا دانشگاه، جهت دادن به پژوهش‌های آماری کند. لازم است ریز مواد درسی مورد بررسی و ارزیابی مداوم انجمن آمار باشد و در این دنیای متحول برنامه‌های آماری از حالت ایستایی به پویایی منتقل شوند. تهیه و تدریس منابع درسی متناسب با مواد درسی تدوین شده نیز از جمله فعالیت‌هایی است که انجمن آمار می‌تواند نظارت و هدایت کند. بد نیست هر از گاهی طرحی آماری را که در مملکت در حال اجراست و یا اجرای آن پایان یافته است به دست نقد و ارزیابی بسپارد، نقاط قوت و یا ضعف آن را گوشزد نماید. یکی از فعالیت‌های چشمگیر انجمن آمار برگزاری کنفرانس آمار است. البته این کنفرانس‌ها از نظر کمی پیشرفت خوبی داشته‌اند ولی به نظر می‌رسد کیفیت آنها رو به افول است. دیگر وقت آن رسیده است که از کمیت کاسته و بر کیفیت افزود. تعداد شرکت‌کنندگان کمتر، مقالات کمتر ولی در عوض بحث‌های داغ و طرح مسائل عمیق می‌توانند بر غنای این کنفرانس‌ها بیفزایند. در انتها مجدداً تشکر می‌کنم. هرگاه که کتابی برای چاپ آماده می‌کردم، عهد می‌کردم که آخرین کتاب باشد ولی راهی را که در پیش گرفته‌ایم مصداق این بیت از مولانا است که:

خنک آن قمار بازی که بباخت آنچه بودش

بنماند هیچش الا هوس قمار دیگر

• از تجربه‌های شرکت در سمینارها، کارگاه‌ها و کنفرانس‌های بین‌المللی تان بگوئید.

مدتهاست که در سمینارها شرکت نمی‌کنم، آن وقت‌ها که جوان‌تر بودم و به این سمینارها می‌رفتم افراد پرآوازه‌ای چون کاکس، ایتو، راتو و زیگموند را از نزدیک دیدم. دیدن این افراد برایم الهام‌بخش بود، آنها هم مثل ما بودند دو چشم و دو گوش و یک دهان داشتند ولی نمی‌دانم چطور بود که بیشتر و بهتر می‌دیدند و می‌شنیدند و می‌گفتند.

• به غیر از آمار به چه چیزهای دیگر علاقه‌مندید؟ علوم

دیگر، ورزش، ادبیات، موسیقی؟ هنر؟

از کجا علاقه‌مندیم را به آمار نتیجه گرفته‌اید که حالا دنبال علاقه‌مندی‌های دیگر می‌روید؟ به هر حال متشکرم که من را متوجه این نکته کردید که واقعاً به احتمال علاقه‌مندم. از دیگر علوم، ادبیات جای خود را دارد. موسیقی سنتی ایران به قول نیما یوشیج گرمیم می‌بخشد، در این پیرانه‌سر کمی ورزش مایهٔ سلامت است، در جوانی کوه می‌رفتم و پینگ‌پونگ بازی می‌کردم و البته حالا به شهادت بسیاری از همکاران زیاد پیاده‌روی می‌کنم.

• آیا توصیه‌ای برای دانشجویانی که می‌خواهند به رشتهٔ آمار وارد شوند، دارید؟

راستش را بخواهید نه، زیرا آن کس که قدم اول (که همان خواستنی است) را برداشته، قدم دوم را هم برخواهد داشت. آن کس هم که به آمار نیامده حتماً دلش در گرو خواستن دیگری است. انشاءالله که موفق باشد.

• نقش افراد نامی در این زمینه برای علاقه‌مند کردن دانشجویان به آمار را چگونه می‌بینید؟

البته افراد نامی همواره، نه تنها برای جوان‌ترها بلکه برای همه الگو هستند. منتهی جوان‌ترها زودتر می‌توانند الگوپذیری کنند و شاداب‌تر قدم بردارند. طرح زندگی و روش حل مسائل افراد نامی می‌تواند بسیار آموزنده باشد.

• برنامه‌های آینده‌تان در زمینهٔ تألیف و پژوهش چیست؟

در چند سال اخیر پژوهش را به جوان‌ترها سپرده‌ام. دوست دارم که کتاب‌های نیمه‌کاره‌ای را که از چهار سال قبل در زمینهٔ فرایند تصادفی شروع کرده‌ام به پایان برسانم. به نظر می‌رسد سربالایی‌های این راه کمی دارند اذیت می‌کنند. البته هم‌نفسی جوان‌ترها در این راه امید بخش است. مایلم یادداشت‌هایی را که در زمینهٔ تاریخ احتمال جمع‌آوری کرده‌ام به کتاب تبدیل کنم. نقص این یادداشت‌ها در این است که از گذشتهٔ ایران تقریباً چیزی در آن نیست. کتاب نظریهٔ احتمال سخت محتاج بازنگری است. اگر این کارها انجام شود، کار دیگری ظاهراً نخواهم داشت (داستان سعدی یاد آمد که در انتها گفت: چشم تنگ دنیا دار را ... البته در آن موضوعی که سعدی اشاره

زندگی نامه استیو جابز

(۲۴ فوریه ۱۹۵۵-۱۵ اکتبر ۲۰۱۱)

با تشکر از مهندس ابراهیم نقیب زاده مشایخ

استیو جابز، یکی از بنیان‌گذاران شرکت اپل و یکی از تأثیرگذارترین افراد در حوزه فناوری اطلاعات، در ۵ اکتبر ۲۰۱۱ و در سن ۵۶ سالگی درگذشت. خبر درگذشت او در صدر اخبار تمام خبرگزاری‌های جهان قرار گرفت و میلیون‌ها نفر از کاربران محصولات اپل را در سراسر جهان متأثر کرد. در زیر، نگاهی می‌اندازیم به زندگی‌نامه این کارآفرین بزرگ که از چند منبع اینترنتی گردآوری و ترجمه شده است. در کتاب «ماجراهای پشت پرده» که در سال ۱۳۸۸ از سوی انجمن انفورماتیک ایران منتشر گردیده و به تشریح چگونگی تأثیرات جنبش ضد فرهنگ دهه ۱۹۶۰ میلادی در آمریکا بر شکل‌گیری صنعت رایانه‌های شخصی پرداخته است نیز داستان‌های جالبی از فعالیت‌های استیو جابز در دوران جوانی و در محافل مرتبط با رایانش شخصی نقل گردیده است که خواندنش را به علاقه‌مندان توصیه می‌کنیم.

دوران کودکی و جوانی (۱۹۵۵ تا ۱۹۷۵)

استیو پل جابز در ۲۴ فوریه ۱۹۵۵ در سانفرانسیسکو به دنیا آمد و توسط یک خانواده پائین‌تر از سطح متوسط آمریکایی، پل و کلارا جابز، به فرزندخواندگی پذیرفته شد. پل و کلارا بعداً دختری به نام پتی را نیز به فرزندخواندگی پذیرفتند. پدر و مادر اصلی استیو جابز، دو دانشجو به نام‌های عبدالفتاح جندلی، یک مسلمان مهاجر سوری، و جون سیمپسون آمریکایی، بودند. آن دو بعدها با هم ازدواج کردند و صاحب یک دختر به نام مونا سیمپسون که در واقع خواهر تنی استیو جابز است شدند. استیو جابز برای نخستین بار در سال ۱۹۸۶ خواهر تنی‌اش را ملاقات کرد و با او روابط نزدیکی پیدا کرد و از آن پس او را به‌طور مرتب ملاقات می‌کرد و از طریق او اطلاعاتی از پدر و مادر اصلیش می‌گرفت. استیو جابز چند بار مادر واقعی‌اش را به میهمانی دعوت کرد اما هرگز با درخواست‌های پدرش برای ملاقات موافقت نکرد. عبدالفتاح جندلی که بعداً استاد علوم سیاسی در دانشگاه نوادا شد و در حال حاضر نایب رئیس یک هتل کازینو در نوادا می‌باشد ادعا می‌کند که می‌خواسته فرزندشان را پیش خودشان نگاه دارد اما پدر و مادر جون سیمپسون موافق ازدواج دخترشان با یک پسر سوری نبوده‌اند. استیو جابز چندین بار در مصاحبه‌های مختلف، از پل و کلارا جابز به‌عنوان پدر و مادر واقعی خود یاد کرده است. استیو جابز دوران مدرسه را در کاپرتینو کالیفرنیا گذراند و در ساعت‌های فراغت پس از مدرسه در سخنرانی‌های شرکت هیولت پاکارد در پالوآلتو حضور می‌یافت و بعداً هم در همان شرکت استخدام شد و به‌عنوان کارمند تابستانی، همکار استیو وُزنیاک

گردید. استیو جابز در سال ۱۹۷۲ دبیرستان را تمام کرد و تصمیم گرفت که به کالج رید^۱ در ایالت اورگان برود. کالج رید، کالج گران‌قیمتی بود و هزینه‌هایش برای خانواده متوسطی چون خانواده او بسیار سنگین بود. اما چون این خانواده به هنگام در اختیار گرفتن استیو به مادر واقعیتش تعهد داده بودند که شرایط تحصیل او را فراهم خواهند ساخت، هر طور بود شهریه کالج را پرداختند. اما استیو جابز تنها پس از یک ترم از ادامه تحصیل دانشگاهی انصراف داد و فقط به‌صورت مستمع آزاد در برخی کلاس‌های درس حضور می‌یافت. در این زمان او وضع مالی نامناسبی داشت. در کف اتاق دوستانش می‌خوابید، بطری‌های کوکاکولا را برای دریافت چند سنت به مغازه‌ها باز می‌گرداند و هر هفته برای خوردن یک وعده غذای گرم رایگان مسافت زیادی را پیاده طی می‌کرد و به معبد کریشنا می‌رفت. در همین دوران به مذاهب شرقی علاقه‌مند شد و مدت زمان زیادی را صرف آموزش تعالیم آن‌ها کرد. از رژیم غذایی عجیبی هم پیروی می‌کرد و فقط میوه می‌خورد.

در پاییز ۱۹۷۴، جابز به کالیفرنیا بازگشت و به همراه وزنیاک در باشگاه رایانه هوم‌برو^۲ حضور می‌یافت. او به‌عنوان تکنیسین، کاری در شرکت آتاری، تولیدکننده بازی‌های ویدیویی، به‌دست آورد با این نیت که برای سفر معنوی به هند پول جمع کند. او بالاخره در ۱۹ سالگی به‌همراه یکی از دوستانش در کالج رید به نام دانیل کوتکه^۳ که بعداً نخستین کارمند شرکت اپل شد، برای ملاقات با نیم کارولی بابا و در جستجوی تزکیه روحی به هند سفر کرد. در بازگشت، بودایی شده بود، موهای سرش را تراشیده بود و لباس‌های سنتی هندیان را پوشیده بود. در همین دوران بود که به تجربه داروی روان‌گردان ال‌اس‌دی پرداخت. او این تجربه را «یکی از دو یا سه کار مهمی که در زندگی انجام داده است» نامیده است. او می‌گفت کسانی که دور و برش هستند و فاقد تجربیات او در جنبش ضد فرهنگ می‌باشند نمی‌توانند به‌طور کامل افکار او را درک کنند. جابز به کار سابقش در آتاری بازگشت و به او وظیفه تولید یک تخته مدار برای بازی Breakout سپرده شد. آتاری به هر کس که می‌توانست یک تراشه را از طراحی حذف کند ۱۰۰ دلار پاداش می‌داد. جابز علاقه و دانش چندانی در زمینه طراحی تخته مدار نداشت. او با وزنیاک قرار گذاشت که اگر بتواند تعداد تراشه‌ها را به حداقل برساند، جایزه را با او قسمت خواهد کرد. وزنیاک توانست ۵۰ تراشه را از طراحی تخته مدار کم کند که این کار شگفتی شرکت آتاری را به‌همراه داشت. اکنون طراحی آنقدر ظریف شده بود که باز تولید آن بر روی یک خط تولید غیرممکن شده بود. به گفته وزنیاک، جابز به

¹ Reed College

² Homebrew Computer Club

³ Daniel Kottke

مکینتاش (۱۹۸۱ تا ۱۹۸۵)

با وجودی که جایز یک مدیر کاریزماتیک و پرجاذبه برای اپل محسوب می‌شد اما برخی از کارمندان از دمدمی مزاجی و نامتعادل بودنش شاکی بودند. به همین خاطر، جایز از پروژه لیزا کنار گذاشته شد و او که از این اقدام شرکت به شدت عصبانی شده بود، پروژه کوچکی با نام مکینتاش را به دست گرفت. پروژه مکینتاش از سال ۱۹۷۹ آغاز شده بود و هدفش تولید رایانه‌ای بود که کار کردن با آن به سادگی یک توستر باشد. جایز با به دست گرفتن مدیریت این پروژه می‌خواست رایانه ارزان‌قیمت‌تری با رابط گرافیکی کاربر بسازد که فروش لیزا را تحت تأثیر قرار دهد. استیو جایز در سال ۱۹۸۳ جان اسکولی را از شرکت پیسی کولا جدا کرد و او را به مدیرعاملی اپل گماشت. جایز به او گفته بود «آیا می‌خواهی تا آخر عمرت به فروش این مایع شیرین بپردازی یا می‌خواهی با من همراه شوی و دنیا را تغییر دهی؟» پیش از آن مایک مارکولا رئیس اپل بود که می‌خواست بازنشسته شود و معتقد بود که جایز فاقد نظم و انضباط لازم برای اداره شرکت اپل است.

با وجودی که پروژه مکینتاش در داخل شرکت بحث‌انگیز بود و موفقیت رایانه‌های اپل ۲ و لیزا را به مخاطره می‌انداخت اما استیو جایز در مقابل بقیه شرکت قد علم کرده بود. رایانه لیزا که در بازار با شکست روبرو شده بود همچنان از سوی جان اسکولی پشتیبانی می‌شد. در سال ۱۹۸۴ رایانه‌های مکینتاش با تبلیغات فراوان وارد بازار شدند. با وجودی که فروش مکینتاش در ماه‌های نخست دلگرم‌کننده بود اما فروش آن‌ها به زودی رو به نزول گذاشت و این هراس را در شرکت به وجود آورد که این سومین شکست متوالی (اپل ۲، لیزا، مکینتاش)، اپل را به کلی از بازار خارج سازد. تنش میان جایز و اسکولی نیز شدت گرفته بود.

هیئت مدیره شرکت اپل به اسکولی دستور داد که فعالیت‌های تبلیغاتی پرهزینه جایز برای محصولات که هنوز به‌طور کامل آزمایش نشده‌اند را محدود سازد. اسکولی دریافت که جایز درصدد سازماندهی کودتایی در هیئت مدیره شرکت علیه اوست. بدین خاطر در ۲۴ می ۱۹۸۵ جلسه هیئت مدیره را ترتیب داد و موضوع را با آن‌ها در میان گذاشت. هیئت مدیره جانب اسکولی را گرفتند و جایز را از کلیه مسئولیت‌های مدیریتی کنار گذاشتند. او فقط رئیس هیئت مدیره باقی مانده بود. او از این تصمیم بسیار جا خورد. شرکت اپل در واقع تمام زندگیش بود. این بود که به مسافرت پرداخت و به دنبال یافتن راه‌های دیگری برای صرف انرژیش بر آمد. او ۵ ماه بعد از اپل استعفاء کرد و شرکت نکست^۳ را در همان سال تأسیس کرد.

او گفته بود که آتاری تنها ۷۰۰ دلار (به جای ۵۰۰۰ دلار) به او داده و سهم او ۳۵۰ دلار می‌شود.

روزهای اولیه اپل (۱۹۷۵ تا ۱۹۸۱)

جایز تحت تأثیر مهارت فوق‌العاده وزنیک در طراحی تخته مدار قرار گرفت. وزنیک ۵ سال از جایز بزرگتر بود و ایده‌هایی برای طراحی رایانه شخصی (که در آن زمان تنها از یک تخته مدار تشکیل می‌شد) داشت. استیو جایز با مشاهده علاقه‌مندی دیگران به کارهای درخشان وزنیک، به او پیشنهاد کرد که طرح‌هایش را به آن‌ها بفروشد. به این ترتیب، شرکت اپل متولد شد. نخستین سال فعالیت اپل به سر هم کردن تخته مدارها در گاراژ خانه استیو جایز و بردن آن‌ها به فروشگاه‌های رایانه و تلاش برای فروش آن‌ها گذشت. در همین دوران، وزنیک بر روی رایانه جدید و بسیار پیشرفته‌تری به نام اپل ۲ کار می‌کرد که سرانجام در سال ۱۹۷۷ به پایان رسید. جایز و وزنیک هر دو می‌دانستند که اپل ۲ یک رایانه انقلابی و بسیار پیشرفته‌تر از رایانه‌های موجود در بازار است. به همین خاطر، جایز به دنبال جلب سرمایه‌گذار برای توسعه شرکت اپل برآمد و پس از مدتی، موفق شد موافقت مایک مارکولا، مدیر بازاریابی قبلی شرکت اینتل، را برای ۲۵۰ هزار دلار سرمایه‌گذاری در کسب و کارشان جلب کند. مارکولا به آن‌ها اطمینان داد که شرکت اپل ظرف ۲ سال وارد لیست «فورچون ۵۰۰» خواهد شد.

حق با او بود. اپل ۲ به زودی نماد انقلاب جهانی رایانش شخصی شد. دو عامل کلیدی موفقیت اپل ۲، یکی امکانات سخت‌افزاری (شامل گرافیک رنگی) و دیگری نرم‌افزار *VisiCalc*، نخستین نرم‌افزار کاربرگ^۱ عرضه شده به بازار بود. در نتیجه، شرکت اپل با رشد فوق‌العاده‌ای روبرو گشت و تنها ۴ سال پس از تأسیس به بورس راه یافت. در دسامبر ۱۹۸۰، سرمایه خالص استیو جایز از ۲۰۰ میلیون دلار فراتر رفت، در حالی که او تنها ۲۵ سال داشت. در سال ۱۹۸۱ با ورود آی‌بی‌ام به بازار رایانه‌های شخصی، موفقیت اپل به مخاطره افتاد. اپل وجود یک رقیب قوی و خطرناک را در کسب و کار خود حس کرد. در آن زمان، رایانه اپل ۳ وارد بازار شده بود و اپل تمام انرژی‌اش را بر روی پروژه‌ای به نام لیزا معطوف کرده بود. سرپرست این پروژه استیو جایز بود. رایانه لیزا نیز در بازار خوش درخشید زیرا به جای رابط خط فرمان^۲ از رابط گرافیکی کاربر استفاده می‌کرد. این فناوری نیز مثل بسیاری فناوری‌های دیگر که انقلابی در رایانش پدید آوردند، در مرکز پژوهشی شرکت زیراکس در پالوآلتو (*PARC*) ابداع شده بود اما اپل نخستین شرکتی بود که آن را به بازار عرضه می‌کرد.

^۴ spreadsheet

^۵ command-line interface

^۶ NeXT

سال‌های NeXT (۱۹۸۵ تا ۱۹۹۵)

جایز شرکت نکست را در سال ۱۹۸۵ با سرمایه ۷ میلیون دلار تأسیس کرد. هدف از تأسیس شرکت جدید، تولید یک رایانه پیشرفته برای پژوهش‌های علمی و آموزش عالی بود. او می‌خواست تعدادی از بهترین مهندسان و بازاریاب‌های تیم مکینتاش را همراه خود به شرکت جدید آورد اما اپل با آن مخالفت کرد و او را تهدید به شکایت و غرامت‌خواهی کرد. در این موقعیت بود که استیو جایز عطای شرکت اپل را به لقایش بخشید و تقریباً تمام سهام خود را به فروش رساند.

جایز می‌خواست که رایانه نکست دارای بالاترین استانداردهای ممکن باشد. او بهترین سخت‌افزار و پیشرفته‌ترین نرم‌افزار ممکن را می‌خواست. او تصمیم گرفت که سیستم عامل رایانه نکست، به نام نکست استپ^۱ بر پایه سیستم عامل یونیکس باشد و در عین حال، می‌خواست کار کردن با آن به سادگی مکینتاش باشد. به علاوه، این رایانه با محیط برنامه‌نویسی شیء‌گرای خود، تولید نرم‌افزار را واقعاً ساده می‌کرد. این برنامه‌ها طلبانه، تاریخ عرضه رایانه نکست را تا اکتبر ۱۹۸۸ به تعویق انداخت. جایز یک‌سال پس از تأسیس شرکت نکست بی‌پول شد و چون محصولی نیز در آینده نزدیک به تولید نمی‌رسید، دوباره به دنبال سرمایه‌گذار گشت. سرانجام توانست نظر سناتور میلیاردر آمریکایی به نام راس پرو را جلب کند و او سرمایه‌گذاری سنگینی در شرکت نکست کرد. نخستین ایستگاه کار^۲ نکست، پس از تأخیرهای فراوان، سرانجام با قیمت ۹۹۹۹ دلار در سال ۱۹۹۰ به بازار آمد. ایستگاه کار نکست نیز مثل رایانه لیزا از نظر فناوری بسیار پیشرفته بود اما به علت قیمت زیاد، مورد استقبال بخش آموزشی که به خاطر آن طراحی شده بود، قرار نگرفت.

نسل دوم ایستگاه کار نکست نیز در همان سال ۱۹۹۰ به بازار آمد. جایز آن را یک رایانه «بین شخصی»^۳ می‌خواند که جایگزین رایانه شخصی شده بود. با یک سیستم پست الکترونیکی چندرسانه‌ای به نام نکست‌میل، این رایانه می‌توانست برای نخستین بار صدا، تصویر، نگاره‌سازی و فیلم‌های ویدیویی را از طریق پست الکترونیکی به اشتراک گذارد. تلاش ناموفق برای فروش رایانه‌های نکست ادامه داشت و جایز با عرضه رایانه‌های ارزان‌قیمت‌تر، بازار هدفش را از صرفاً بخش آموزشی به سازمان‌ها و کسب و کارها نیز توسعه داد. با وجود این، فروش ماهانه رایانه‌ها از چند صد عدد فراتر نرفت. تمام شرکای اولیه شرکت یکی یکی خارج می‌شدند و سرانجام راس پرو نیز به پشتیبانی خود از شرکت نکست پایان داد.

در سال ۱۹۹۳ تنها ۵۰ هزار رایانه نکست به فروش رفته بود و از این‌رو، شرکت نکست بخش سخت‌افزارش را تعطیل کرد و صرفاً به

تولید نرم‌افزار روی آورد. در سال ۱۹۹۶، این شرکت وب آبیجت که چارچوبی برای تولید کاربردهای تحت وب بود را به بازار عرضه کرد. در سال ۱۹۹۷، پس از آن‌که شرکت اپل، شرکت نکست را خریداری کرد از وب آبیجت برای ساختن و مدیریت فروشگاه اپل^۴ استفاده شد.

پیکسار و دیزنی

در سال ۱۹۸۶، جایز شرکت گرافیکس گروپ (که بعداً به پیکسار تغییر نام یافت) را به قیمت ۱۰ میلیون دلار خریداری کرد. هدف اولیه شرکت جدید، تولید سخت‌افزار با قابلیت گرافیکی بالا بود. فروش رایانه‌های پیکسار در سال‌های نخست سودی به همراه نداشت. پس از آن، شرکت پیکسار قراردادی با شرکت والت دیزنی برای تولید تعدادی فیلم پویانمایی (انیمیشن) منعقد کرد. بر طبق این قرارداد، شرکت دیزنی در سرمایه‌گذاری تولید فیلم‌ها مشارکت می‌کرد و توزیع آن‌ها را نیز بر عهده می‌گرفت.

نخستین فیلمی که بر اثر این همکاری تولید شد، داستان اسباب‌بازی بود که در سال ۱۹۹۵ به نمایش در آمد و شهرت زیادی یافت. در طول ۱۵ سال بعد، برخی دیگر از کارتون‌های تولید شده توسط پیکسار نظیر داستان اسباب‌بازی ۲ (۱۹۹۹)، یافتن نیمو (۲۰۰۳)، راتاتوی (۲۰۰۷)، وال-ای (۲۰۰۸)، آپ (۲۰۰۹) و داستان اسباب‌بازی ۳ (۲۰۱۰) به فروش‌های فوق‌العاده‌ای دست یافتند و بسیاری از آن‌ها موفق به دریافت جایزه اسکار برای بهترین فیلم پویانمایی شدند.

در سال‌های ۲۰۰۳ و ۲۰۰۴ قرارداد پیکسار و دیزنی خاتمه یافت و جایز و مایکل ایسنر مدیر عامل وقت شرکت دیزنی بر سر عقد قرارداد جدیدی به توافق نرسیدند. در اکتبر ۲۰۰۵ باب ایگر جانشین ایسنر در دیزنی شد و به سرعت درصد برقراری ارتباط کاری مجدد با جایز بر آمد. در ۲۴ ژانویه ۲۰۰۶ جایز و ایگر اعلام کردند که دیزنی موافقت کرده است شرکت پیکسار را به قیمت ۷/۴ میلیارد دلار خریداری کند. پس از عقد قرارداد، جایز به عنوان بزرگترین سهامدار شرکت والت دیزنی در آمد. جایز همچنین پس از ادغام دو شرکت، عضو هیئت مدیره شرکت دیزنی شد.

بازگشت به اپل (۱۹۹۵ تا ۲۰۱۱)

در سال ۱۹۹۵ شرکت اپل یکی از بدترین سال‌های حیاتش را می‌گذراند. پس از عرضه سیستم عامل ویندوز ۹۵ توسط مایکروسافت، سیستم عامل مکینتاش که یک دهه پس از رفتن استیو جایز هنوز تکامل چندانی پیدا نکرده بود، به سرعت سهم بازار خود را از دست می‌داد. در سال ۱۹۹۶، جیل آملیو، مدیر عامل تازه اپل، به دنبال نرم‌افزار جدیدی برای جایگزینی سیستم عامل مکینتاش می‌گشت. او سرانجام سیستم عامل نکست استپ شرکت نکست را انتخاب کرد. اپل، شرکت نکست را به قیمت ۴۲۹ میلیون دلار

^۷ NeXTSTEP

^۸ Workstation

^۹ interpersonal

^{۱۰} Apple Store

کاربران ویندوز می‌توانستند بدون نگرانی از این که نرم‌افزار مورد نظرشان بر روی مکینتاش یافته نشود، به خرید رایانه‌های مکینتاش بپردازند.

در ۲۹ جون ۲۰۰۷، اپل وارد بازار تلفن‌های همراه شد و تلفن آیفون را روانه بازار کرد. یک تلفن همراه با صفحه نمایش لمسی که ویژگی‌های آی‌پاد را نیز به همراه داشت و دارای مرورگر خاص خود بود. این تلفن نیز انقلابی در بازار تلفن‌های همراه ایجاد کرد و به عنوان تلفن هوشمند شناخته شد.

آخرین و مهمترین محصول انقلابی اپل، رایانه لوحی آی‌پد بود که در ۲۷ ژانویه ۲۰۱۰ رونمایی شد. به گفته استیو جابز، آی‌پد آغاز دوره پس از رایانه‌های شخصی است. اگر این حرف درست باشد، این مرد، یعنی استیو جابز، نقش عمده‌ای هم در تولد و هم در مرگ صنعت رایانه‌های شخصی داشته است. استیو جابز در آگوست ۲۰۱۱ از مدیر عاملی اپل استعفاء کرد اما به عنوان رئیس هیئت مدیره شرکت باقی ماند.

وضعیت سلامتی

در اواخر سال ۲۰۰۳ برای استیو جابز تشخیص سرطان لوزالمعده داده شد. خوشبختانه، غده از نوع نادری بود که کشنده نبود. به گفته پزشکان چنانچه جابز موافقت می‌کرد که غده برداشته شود نجات می‌یافت. اما او موافقت نکرد و به مدت ۹ ماه به رژیم غذایی خاصی پرداخت که فکر می‌کرد سلامتش را باز می‌گرداند. سرانجام در آگوست ۲۰۰۴ با عمل جراحی موافقت کرد. غده سرطانی با موفقیت برداشته شد و پس از عمل جراحی نیز جابز از شیمی‌درمانی یا پرتودرمانی بی‌نیاز تشخیص داده شد. خود وی نیز اعلام کرد که کاملاً درمان یافته است. اما چنین چیزی صحت نداشت و ظاهر بسیار ضعیف و لاغر او در سال ۲۰۰۸ دوباره زخم‌های بیماری او را بر سر زبان‌ها انداخت. البته خود او و شرکت اپل، وجود هر نوع مشکل جدی و حادی را انکار کردند. تا آن‌که در دسامبر ۲۰۰۸ اعلام شد که جابز در سخنرانی سالانه خود در کنفرانس مک ورلد شرکت نمی‌کند. در ژانویه ۲۰۰۹، استیو جابز به مدت ۶ ماه مرخصی گرفت و در این مدت در انتظار پیوند کبد به سر برد. در اپریل ۲۰۰۹، عمل پیوند انجام شد. سال ۲۰۱۰ او دوباره به صحنه بازگشت و این سال در واقع زندگی دوباره‌ای برای او بود. اوج این بازگشت، شرکت در کنفرانس سالانه مک ورلد در ۲۷ ژانویه ۲۰۱۰ و معرفی رایانه لوحی آی‌پد بود.

در ۱۷ ژانویه ۲۰۱۱، یک‌سال و نیم پس از پیوند کبد، شرکت اپل اعلام کرد که جابز به مرخصی استعلاجی رفته است و تیم کوک به جای او فعالیت‌های روزانه را انجام خواهد داد اما جابز کماکان بر تصمیم‌گیری‌های راهبردی عمده نظارت خواهد داشت. سرانجام او در تاریخ ۵ اکتبر ۲۰۱۱ به علت شدت گرفتن بیماری سرطان، در

خریداری کرد و بدین ترتیب جابز دوباره به اپل بازگشت. عنوان رسمی او «مشاور غیر رسمی مدیر عامل» بود.

در سال ۱۹۹۷، پس از آن‌که آملیو زیان ۷۰۰ میلیون دلاری اپل در سه ماهه نخست سال ۱۹۹۷ را اعلام کرد، هیئت مدیره شرکت تصمیم گرفت او را کنار بگذارد. استیو جابز با رایزنی‌های پنهانی که با اعضای هیئت مدیره به عمل آورد، در جولای ۱۹۹۷ به عنوان مدیر عامل اپل برگزیده شد. او بلافاصله ساختار سازمانی شرکت را مورد تجدید نظر قرار داد و تعداد پروژه‌های در دست انجام شرکت را از صدها پروژه به ۱۲ پروژه کاهش داد. تعداد محصولات سخت‌افزاری نیز به ۴ تقلیل یافت.

بازگشت استیو جابز، اعتماد به نفس را به جامعه اپل بازگرداند. شرکت چند محصول جدید نظیر پاورمک جی ۳ و پاوربوک را به بازار عرضه کرد و شش ماه پس از بازگشت جابز، شرکت دوباره به سوددهی رسید.

در ژانویه ۲۰۰۱، استیو جابز در کنفرانس مک ورلد در سانفرانسیسکو مأموریت جدیدی را برای شرکت ترسیم کرد. در حالی که بسیاری از تحلیل‌گران در آن زمان اعتقاد داشتند که رایانه‌های شخصی ظرف چند سال از بین خواهند رفت و با پایان‌های اینترنتی جایگزین خواهند شد، جابز اعلام کرد که اپل می‌خواهد مرکز یا ناف^۱ دیجیتال برای زندگی دیجیتالی انسان معاصر گردد. او گفت رایانه شخصی بخش مرکزی زندگی ما خواهد بود و پیرامون آن را دوربین‌های دیجیتال، پخش‌کننده‌های MP3، تلفن‌های هوشمند و سایر دستگاه‌های دیجیتال پر خواهند کرد. راهبرد مرکز دیجیتال، اپل را به سوی تولید مجموعه‌ای از کاربردهایی که برای مدیریت سبک جدید زندگی طراحی شده بودند رهنمون ساخت. کاربردهایی که به طور کلی به آن‌ها *iApps* گفته می‌شود: *iTunes* (۲۰۰۱)، *iDVD* (۲۰۰۱)، *iPhoto* (۲۰۰۲)، *iCal* و *iSync* (۲۰۰۲) و سرانجام *iweb* (۲۰۰۶).

شرکت اپل پس از آن وارد عرصه تولید سایر محصولات دیجیتالی شد. نخستین محصول انقلابی از این دست، آی‌پاد بود که در سال ۲۰۰۱ به بازار آمد: پخش‌کننده MP3. به این ترتیب اپل وارد عرصه موسیقی شد. در سال ۲۰۰۶ برای نخستین بار درآمد اپل از آی‌پاد برابر با فروش رایانه شد.

در سال ۲۰۰۶ بالاخره پس از سال‌ها فروش رایانه‌های مکینتاش رونق گرفت. چند عامل در این رونق نقش داشت. یکی موفقیت آی‌پاد و تقویت نشان تجاری اپل و دیگری تصمیم جابز مبنی بر استفاده از پردازنده‌های اینتل در رایانه‌های مکینتاش. رایانه‌های مکینتاش جدید ارزان‌تر و سریع‌تر بودند اما مزیت اصلیشان این بود که سیستم عامل ویندوز نیز بر روی آن‌ها قابل اجرا بود. بدین ترتیب،

¹² tablet

¹¹ hub

به‌عنوان مرد سال معرفی کرد. پس از استعفاء از مدیر عاملی اپل در سال ۲۰۱۱، او را توماس ادیسون و هنری فورد زمان خود نامیدند.

اختراعات و ابداعات

تا تاریخ ۹ اکتبر ۲۰۱۱، نام استیو جابز در ۳۴۲ اختراع ثبت شده در آمریکا به نام مخترع اول یا مخترع همکار آمده است. این اختراعات در محدوده وسیعی از فناوری‌ها از رایانه و دستگاه‌های قابل حمل گرفته تا رابط کاربر لمسی، بلندگو و صفحه کلید بوده‌اند.

سخنرانی استیو جابز در دانشگاه استنفورد

یکی از مهمترین سخنرانی‌های استیو جابز، سخنرانی او در جمع فارغ‌التحصیلان دانشگاه استنفورد در سال ۲۰۰۵ است که به‌عنوان حسن ختام این گزارش، در زیر نقل شده است:

خیلی خوشحالم که امروز در مراسم فارغ‌التحصیلی شما، در یکی از بهترین دانشگاه‌های دنیا، حضور دارم. من خودم هیچ‌وقت از دانشگاه فارغ‌التحصیل نشده‌ام. راستش را بخواهید، این نزدیکترین فاصله‌ای است که تاکنون با فارغ‌التحصیلی دانشگاه داشته‌ام! امروز می‌خواهم سه داستان از زندگی‌م را برایتان بازگو کنم. خیلی وقتان را نمی‌گیرم. فقط سه داستان کوتاه.

اولین داستان مربوط به پیوند اتفاقات به ظاهر بی‌ربط زندگی است.

من بعد از شش ماه از شروع تحصیل در کالج رید ترک تحصیل کردم اما تا حدود یک سال و نیم بعد از ترک تحصیل به دانشگاه رفت و آمد داشتم تا آن‌که برای همیشه دانشگاه را رها کردم. حالا می‌خواهم برای شما بگویم که چرا ترک تحصیل کردم. زندگی و مبارزه من قبل از تولدم شروع شد. مادر بیولوژیکی من یک دانشجوی مجرد بود که تصمیم گرفته بود مرا در لیست پرورشگاه قرار بدهد تا یک خانواده مرا به سرپرستی قبول کند. او شدیداً اعتقاد داشت که مرا یک خانواده با تحصیلات دانشگاهی باید به فرزندی قبول کند و همه چیز را برای این کار آماده کرده بود. یک وکیل و زنش قبول کرده بودند که مرا بعد از تولدم از مادرم تحویل بگیرند و همه چیز آماده بود تا این‌که بعد از تولد من این خانواده گفتند که پسر نمی‌خواهند و دوست دارند که دختر داشته باشند. این جوری شد که پدر و مادر فعلی من نصف شب یک تلفن دریافت کردند که آیا حاضرند مرا به فرزندی قبول کنند یا نه و آنان گفتند که حتماً. مادر بیولوژیکی من بعداً فهمید که مادر من هیچ وقت از دانشگاه فارغ‌التحصیل نشده و پدر من هیچ وقت دبیرستان را تمام نکرده است. مادر اصلی من حاضر نشد که مدارک مربوط به فرزند خواندگی مرا امضا کند تا این‌که آن‌ها قول دادند که مرا وقتی که بزرگ شدم حتماً به دانشگاه بفرستند.

این جوری شد که هفده سال بعد من وارد کالج شدم و به خاطر این‌که در آن موقع اطلاعاتم کم بود دانشگاهی را انتخاب کردم که شهریه آن

خانه‌اش درگذشت و طی مراسم تدفین خصوصی و ساده‌ای در ۷ اکتبر ۲۰۱۱ به خاک سپرده شد.

زندگی شخصی

جابز در تاریخ ۱۸ مارچ ۱۹۹۱ با لورن پاول ازدواج کرد. این دو صاحب یک پسر و دو دختر شدند. او همچنین دارای یک دختر دیگر به نام لیزا از رابطه‌اش با یک خانم به نام کریسان برنان است. جابز به مدت ۲ سال انکار می‌کرد که پدر لیزا است اما بالاخره او را به‌عنوان دخترش پذیرفت.

استیو جابز از طرفداران پر و پا قرص بیتل‌ها بود و چندین بار در سخنرانی‌هایش از آن‌ها نام برده است. در برخی کنسرت‌های آن‌ها نیز شرکت کرده بود. یک‌بار در برنامه معروف تلویزیونی به نام ۶۰ دقیقه، در پاسخ به این سؤال که «مدل کسب و کار شما چیست؟» گفت:

«مدل من برای کسب و کار بیتل‌ها هستند. آن‌ها چهار نفر هستند که تمایلات و خصوصیات منفی یکدیگر را کنترل می‌کنند. آن‌ها همدیگر را متوازن و متعادل می‌سازند. و نتیجه کار گروهی آن‌ها عالی‌تر از حاصل جمع کار تک‌تک آن‌هاست. یک کار عالی در کسب و کار نیز هرگز به وسیله یک نفر انجام نمی‌شود، بلکه توسط تیمی از افراد صورت می‌گیرد.»

زندگی مالی

با وجودی که حقوق سالانه جابز در اپل تنها یک دلار بود اما او ۵ میلیون و ۴۲۶ هزار سهم اپل و ۱۳۸ میلیون سهم شرکت والت دیزنی را در اختیار داشت. جابز به شوخی می‌گفت که حقوق یک دلاریش بر اساس ۵۰ سنت برای حضور در جلسه و ۵۰ سنت برای عملکردش در شرکت در نظر گرفته شده است.

به پیش‌بینی مؤسسه فوربس، ثروت جابز در پایان سال ۲۰۱۰ بالغ بر ۸/۳ میلیارد دلار بوده و او چهل و دومین آمریکایی ثروتمند بوده است.

افتخارات

جابز در سال ۱۹۸۴، همراه با استیو ورنیاک، مدال ملی فناوری آمریکا را از دست رئیس‌جمهوری وقت آن کشور، رونالد ریگان، دریافت کرد. وی در ۱۹۸۷ جایزه جفرسون را به خاطر خدمات عمومی کسب کرد. در ۲۷ نوامبر ۲۰۰۷ استیو جابز از سوی مجله فورچون به عنوان قدرتمندترین مرد کسب و کار برگزیده شد. در ۵ دسامبر ۲۰۰۷ آرنولد شوارتزنگر، فرماندار کالیفرنیا، نام جابز را در سالن مشاهیر کالیفرنیا قرار داد. در آگوست ۲۰۰۹، جابز به‌عنوان کارآفرین تحسین‌شده از سوی جوانان دست یافت. در ۵ نوامبر ۲۰۰۹ مجله فورچون، جابز را «مدیر عامل دهه» نامید. در سپتامبر ۲۰۱۱، جابز در لیست قدرتمندترین افراد جهان که از سوی مؤسسه فوربس اعلام می‌شود، نفر هفدهم بود. در دسامبر ۲۰۱۰ مجله فایننشال تایمز، جابز را

وقتی که من فقط بیست سال داشتم شروع کردیم. ما خیلی سخت کار کردیم و در مدت ده سال اپل تبدیل شد به یک شرکت دو میلیارد دلاری که حدود چهارهزار نفر کارمند داشت. ما جالبترین مخلوق خودمان را به بازار عرضه کرده بودیم: مکینتاش. یک سال بعد از درآمدن مکینتاش وقتی که من فقط سی ساله بودم هیئت مدیره اپل مرا از شرکت اخراج کرد. چه جوری یک نفر می‌تواند از شرکتی که خودش تأسیس می‌کند اخراج شود؟ خیلی ساده. شرکت رشد کرده بود و ما یک نفری را که فکر می‌کردیم توانایی خوبی برای اداره شرکت داشته باشد استخدام کرده بودیم. همه چیز خیلی خوب پیش می‌رفت تا این که بعد از یکی دو سال در مورد راهبرد آینده شرکت من با او اختلاف پیدا کردم و هیئت مدیره از او حمایت کرد و من رسماً اخراج شدم. احساس می‌کردم که کل دستاورد زندگی‌ام را از دست داده‌ام. حدود چند ماهی نمی‌دانستم که چه کار باید بکنم. من رسماً شکست خورده بودم و دیگر جایم در دره سیلیکان نبود ولی یک احساسی در وجودم شروع به رشد کرد. احساسی که من خیلی دوستش داشتم و اتفاقات اپل خیلی تغییرش نداده بود. احساس از نو شروع کردن. شاید من آن موقع متوجه نشدم اخراج از اپل یکی از بهترین اتفاقات زندگی من بود. سنگینی موفقیت با سبکی یک شروع تازه جایگزین شده بود و من کاملاً آزاد بودم. آن دوره از زندگی من پر از خلاقیت بود. در طول پنج سال بعد یک شرکت به اسم نکست تأسیس کردم و یک شرکت دیگر به اسم پیکسار و با یک زن فوق‌العاده آشنا شدم که بعداً با او ازدواج کردم. پیکسار اولین فیلم پویانگاری (انیمیشن) کامپیوتری دنیا را به اسم داستان اسباب‌بازی به وجود آورد و الآن موفق‌ترین استودیوی تولید پویانگاری در دنیاست. دریک سیر خارق‌العاده اتفاقات، شرکت اپل، نکست را خرید و این باعث شد من دوباره به اپل برگردم و فناوری ابداع شده در نکست، انقلابی در اپل ایجاد کرد. اگر من از اپل اخراج نمی‌شدم مطمئناً هیچ کدام از این اتفاقات نمی‌افتاد. خوردن دارو ناگوار است اما بیمار به آن نیاز دارد و باید آن را بخورد. بعضی وقت‌ها زندگی مثل سنگ توی سر شما می‌کوبد ولی شما نباید ایمانتان را از دست بدهید. من مطمئن هستم تنها چیزی که باعث شد من به حرکت ادامه دهم این بود که عاشق کاری بودم که انجام می‌دادم. شما باید آن کاری را که عاشقانه دوستش دارید، پیدا کنید.

داستان سوم من در مورد مرگ است

من هفده سالم بود که یک جایی خواندم که هر روز جوری زندگی کنید که انگار آن روز آخرین روز زندگی‌تان است. این جمله روی من تأثیر گذاشت و از آن موقع به مدت سی و سه سال هر روز صبح وقتی که توی آینه نگاه می‌کنم از خودم می‌پرسم اگر امروز آخرین روز زندگی من باشد آیا باز هم کارهایی را که امروز می‌خواهم انجام بدهم، انجام می‌دهم یا نه. هر موقع جواب این سؤال نه باشد می‌فهمم در زندگی‌ام به یک سری تغییرات احتیاج دارم. به خاطر

تقریباً معادل دانشگاه استنفورد بود و پس‌انداز عمر پدر و مادرم را به سرعت برای شهریه دانشگاه خرج می‌کردم. بعد از شش ماه متوجه شدم که دانشگاه فایده چندانی برایم ندارد. هیچ ایده‌ای که می‌خواهم با زندگی چه کار کنم و دانشگاه چه جوری می‌خواهد در این زمینه به من کمک کند نداشتم و به جای این که پس‌انداز عمر پدر و مادرم را خرج کنم ترک تحصیل کردم ولی ایمان داشتم که همه چیز درست می‌شود. اولش یک کمی وحشت داشتم ولی الآن که نگاه می‌کنم می‌بینم که یکی از بهترین تصمیم‌های زندگی من بوده است.

لحظه‌ای که من ترک تحصیل کردم به جای این که کلاس‌هایی را بروم که به آن‌ها علاقه‌ای نداشتم شروع به کارهایی کردم که واقعاً دوستشان داشتم. زندگی در آن دوره خیلی برای من آسان نبود. من اتاقی نداشتم و کف اتاق یکی از دوستانم می‌خوابیدم. قوطی‌های خالی کوکا را به خاطر پنج سنت پس می‌دادم که با آن‌ها غذا بخرم. هر یکشنبه شب هفت مایل پیاده روی می‌کردم که یک غذای مجانی توی معبد «هار کریشنا» بخورم. غذاهايشان را دوست داشتم. من به خاطر حس کنجکاوی و شهود درونی‌ام در راهی افتادم که تبدیل به یک تجربه گرانبها شد.

کالج رید آن موقع یکی از بهترین‌ترین‌های خطاطی را در کشور می‌داد. تمام پوسته‌های دانشگاه با خط بسیار زیبا خطاطی می‌شد و چون از برنامه عادی ترک تحصیل کرده بودم، کلاس‌های خطاطی را برداشتم. سبک آن‌ها خیلی جالب، زیبا، هنری و تاریخی بود و من خیلی از آن لذت می‌بردم. امیدی نداشتم که کلاس‌های خطاطی نقشی در زندگی حرفه‌ای آینده من داشته باشد ولی ده سال بعد از آن کلاس‌ها موقعی که ما داشتیم اولین کامپیوتر مکینتاش را طراحی می‌کردیم تمام مهارت‌های خطاطی من دوباره به ذهن من برگشت و من از آن‌ها در طراحی گرافیکی مکینتاش استفاده کردم. مکینتاش اولین کامپیوتر با فونت‌های کامپیوتری هنری و قشنگ بود.

اگر من آن کلاس‌های خطاطی را آن موقع برنداشته بودم مکینتاش هیچ وقت فونت‌های هنری الآن را نداشت. همچنین چون که ویندوز طراحی ما را کپی کرد، احتمالاً هیچ کامپیوتری این فونت را نداشت. خب می‌بینید آدم وقتی آینده را نگاه می‌کند شاید تأثیر اتفاقات مشخص نباشد ولی وقتی گذشته را نگاه می‌کند متوجه ارتباط این اتفاق‌ها می‌شود. پس اطمینان داشته باشید که اتفاقات زندگی امروزتان نیز در آینده به هم ارتباط پیدا خواهند کرد. این یادتان نرود شما باید به یک چیز ایمان داشته باشید، به شجاعتتان، به سرنوشتتان، به زندگی‌تان یا هر چیز دیگری. این چیزی است که هیچ وقت مرا ناامید نکرده است و خیلی تغییرات در زندگی من ایجاد کرده است.

داستان دوم من در مورد عشق و شکست است

من خوش‌شانس بودم که چیزهایی را که دوستشان داشتم خیلی زود پیدا کردم. من و ورنیاک شرکت اپل را در گاراژ خانه پدر و مادرم

مورد خودم داشته‌ام. و اکنون برای شما نیز که تازه فارغ‌التحصیل شده‌اید و زندگی جدیدی را آغاز خواهید کرد همین آرزو را دارم: گرسنه بمان، احمق بمان.

منابع

1. http://en.wikipedia.org/wiki/Steve_Jobs
2. http://allaboutstevejobs.com/bio/Steve_Jobs_Bio.Pdf
3. *Steve Jobs` Stanford Speech/ The Economic Times*, www.economictimes.com

ستون واژه‌ها، نام‌ها و ویرایش

زیر نظر آقای دکتر محمدقاسم وحیدی اصل

پیش‌درآمد

تصور نمی‌کنم کسی امروزه با ویرایش - یا همان پیرایش - متون فارسی موافقتی نداشته باشد. همان‌گونه که هر یک از ما، با هر مقام و موقعیتی که برای خود قائل باشیم، هنگام حضور در ملاء عام تلاش می‌کنیم که وضع ظاهری مطلوبی داشته باشیم، نوشته‌های ما هم هر اندازه که به لحاظ محتوایی ارزشمند باشند اگر به لحاظ ظاهری؛ یعنی، رعایت دستور زبان، نشانه‌های سجاوندی، و از همه مهمتر یکنواختی و انسجام در نوشتار، نظم و آراستگی دلپسندی نداشته باشند، به زحمت می‌توانند به هدف خود که رساندن پیام مطلب و نوشتار است دست یابند. به عبارت دیگر، "مظروف" هر چه قدر هم پر ارزش و عالی‌مقدار باشد، اگر در "طرف" مناسبی عرضه نشود کمتر مورد اقبال "مشتری" یا "مصرف‌کننده" قرار می‌گیرد. درست مثل غذایی که با وجود ارزش غذایی بالا اگر درست طبخ نشود، به‌خصوص پاکیزگی و چینش سفره و اسباب سفره مناسب نباشد، به‌ندرت ممکن است باب میل تناول‌کننده غذا قرار گیرد. اگر این حرف‌ها را قبول داریم پس دلیل این همه آشفتگی در متون فارسی - مشخصاً در پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، و مقاله‌های آماری - کدام است؟

اگر نمونه می‌خواهید به مقاله‌های مندرج در شماره‌های اخیر مجله اندیشه آماری، که اغلب خلاصه‌ای از پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و بعضاً دکتراست، نگاهی بیفکنید تا تفاوت در سبک و سیاق نوشته‌ها را، که طبیعتاً متأثر از روال یا بی‌روالی حاکم بر تدوین پایان‌نامه‌ها (و رساله‌ها) در جاهای مختلف است، دریابید. البته اینجا قصدم مقصر جلوه دادن هیچ کس نیست، چون اصلاً تقصیری در بین نیست که مقصری هم وجود داشته باشد. به نظرم مشکل تنها از یک "غفلت" ناشی می‌شود. دلیلی هم که برای این گفته خود دارم "پاورپوینت"های بسیار دلچسب و دلگشایی است که استادان (اغلب نسل جدید) و دانشجویان ما در موارد سخنرانی خود تهیه می‌کنند.

داشتن این که بالاخره یک روزی من خواهم مرد برای من به یک ابزار مهم تبدیل شده بود و کمک کرد خیلی از تصمیم‌های زندگی‌ام را بگیرم، چون که تمام توقعات بزرگ از زندگی، تمام غرور، تمام شرمندگی از شکست، در مقابل مرگ رنگی ندارند. حدود یک سال قبل دکترها تشخیص دادند که من سرطان دارم. ساعت هفت و سی دقیقه صبح بود که مرا معاینه کردند و یک غده در لوزالمعده من تشخیص دادند. من حتی نمی‌دانستم که لوزالمعده چی هست و کجای آدم قرار دارد ولی دکترها گفتند این نوع سرطان غیرقابل درمان است و من بیشتر از سه ماه زنده نمی‌مانم. دکتر به من توصیه کرد به خانه بروم و اوضاع را رو به راه کنم. منظورش این بود که برای مردن آماده باشم و مثلاً چیزهایی که در مورد ده سال بعد قرار بود به بچه‌هایم بگویم در مدت سه ماه به آن‌ها یادآوری بکنم. این به این معنی بود که برای خداحافظی حاضر باشم ... من با آن تشخیص تمام روز دست و پنجه نرم کردم و سر شب روی من آزمایش دیگری انجام دادند. آن‌ها یک آندوسکوپ را توی حلقم فرو کردند که از معده می‌گذشت و وارد لوزالمعده می‌شد. همسرم گفت که وقتی دکتر نمونه را زیر میکروسکوپ گذاشت بی‌اختیار شروع به گریه کردن کرد چون که او گفت که آن یکی از کمیاب‌ترین نمونه‌های سرطان لوزالمعده است که قابل درمان می‌باشد! مرگ یک واقعیت مفید و هوشمند زندگی است. هیچ کس دوست ندارد که بمیرد حتی آن‌هایی که می‌خواهند بمیرند و به بهشت وارد شوند. ولی با وجود این مرگ واقعیت مشترک در زندگی همه ماست. شاید مرگ بهترین اختراع زندگی باشد چون مأمور ایجاد تغییر و تحول است. مرگ کهنه‌ها را از میان بر می‌دارد و راه را برای تازه‌ها باز می‌کند. یادتان باشد که زمان شما محدود است، پس زمانتان را هدر ندهید. هیچ وقت توی دام غم و غصه نیفتید و هیچ وقت نگذارید که هیاهوی بقیه صدای درونی شما را خاموش کند. و از همه مهمتر این که شجاعت این را داشته باشید که از احساس قلبی‌تان و ایماناتان پیروی کنید. موقعی که من سن شما بودم یک مجله خیلی خواندنی به نام فهرست کامل زمین منتشر می‌شد که یکی از پرطرفدارترین مجله‌های نسل ما بود. این مجله مال دهه شصت بود. موقعی که هیچ خبری از کامپیوترهای ارزان قیمت نبود تمام این مجله با دستگاه تایپ و قیچی و دوربین پولاروید درست می‌شد. شاید یک چیزی شبیه گوگل الآن ولی سی و پنج سال قبل از این که گوگل وجود داشته باشد. در وسط دهه هفتاد آن‌ها آخرین شماره مجله را منتشر کردند. آن موقع من سن الآن شما بودم و روی جلد آخرین شماره‌شان یک عکس از صبح زود یک منطقه روستایی کوهستانی بود. از آن نوعی که شما ممکن است برای پیاده‌روی کوهستانی خیلی دوست داشته باشید. زیر آن عکس نوشته بود: گرسنه بمان، احمق بمان. این پیغام خداحافظی آن‌ها بود وقتی که آخرین شماره را منتشر می‌کردند. و من همیشه همین آرزو را در

که علاوه بر گزارش‌های علمی باید مقاله بنویسند، جزوه تهیه کنند و ... فراموش نکنیم که "ذاتِ نایافته از هستی، بخش؛ کی تواند که شود هستی‌بخش؟"

اما اتخاذ چنین روشی به ارتقای کیفی پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها از لحاظ علمی نیز منجر می‌شود؛ چون کم نیستند داورانی (یا در واقع اغلب آن‌ها) که در جلسات دفاع حداقل بخشی از سؤالات خود دربارهٔ پایان‌نامه یا رساله را متوجه شیوهٔ نگارش، نحوهٔ ارجاع‌دهی، و موارد مشابه می‌کنند. در حالی که در صورت رعایت نکات درست نگارش، همهٔ پرسش‌ها خود به خود متوجه جنبه‌های علمی پایان‌نامه یا رساله خواهد شد و به‌علاوه از ابهام‌های موجود در متن، که اغلب ناشی از طرز نگارش‌اند، جلوگیری خواهد شد.

اما از اجزای مهم یک نوشتار پاکیزه که در آن نکات ویرایش به‌خوبی رعایت شده باشد "واژه‌گزینی" و نحوهٔ ضبط نام‌ها یا "تحریر" اسامی (خارجی) است؛ یعنی علاوه بر اینکه در نوشتهٔ خود آداب و رسوم زبان فارسی (یا هر زبان نوشتاری دیگر) را رعایت می‌کنیم، از نشانه‌های سجاوندی (نقطه، ویرگول، نقطه‌ویرگول ...) درست و به‌جا استفاده می‌کنیم، "ها" یا "آن" علامت جمع فارسی را، همه جا به طور یکنواخت، جدا یا سرهم می‌نویسیم (بسته به شیوه‌نامهٔ مورد عمل)، شیوهٔ مرجع‌نویسی مناسب و یکنواختی را اتخاذ می‌کنیم، و ... ؛ بلکه "واژه‌ها" یا اصطلاحات علمی فارسی مناسبی را جایگزین اصطلاحات علمی "لاتین" نموده، فراموش نمی‌کنیم که "واژه" بار معنایی دارد و تا درجه‌ای "مفهوم" را با خود "حمل" می‌کند. بنابراین اگر واژهٔ مناسب انتخاب نشود (گذشته از موارد دستوری مربوط که بحثی دیگر دارد) ممکن است نه تنها در انتقال مفاهیم کاربرد لازم را نداشته باشد، بلکه حتی ممکن است سبب سردرگمی خواننده و به تبع آن ایجاد دشواری در فهم موضوع مرتبط شود. "درست نویسی" یا "تحریر" اسامی نیز اهمیت کمی ندارد. آیا ما دوست داریم که اسم ما را به طرز غلط یا گاهی مضحک یا به صورتی بنویسند و بخوانند که خود ما هم متوجه نباشیم که مقصود خود ماییم؟ چرا باید "نابرابری ینسن" را "نابرابری جنسن" بنویسیم و بخوانیم و فراموش کنیم که ینسن (*Jensen*) اهل دانمارک (ولادت ۱۸۵۹- فوت ۱۹۲۵) بوده و در زبان‌های اسکانندیناوی (و ژرمن)، *ژ* "ی" تلفظ می‌شود؟ (در انگلیسی "جی" و در فرانسه "ژ").

اما شأن نزول و مراد از این نوشته:

شأن نزول این نوشته با داستان زیر روشن می‌شود: مردی جلو در خانهٔ خود ایستاده بود. آشنایی سوار بر اسب بر او گذشت. مرد به تعارف او را به خانه دعوت کرد. از صاحب‌خانه اصرار بود و از رهگذر الحاح. تا اینکه مرد رهگذر آشنا تسلیم شد و قصد کرد که به خانهٔ آن مرد

پس هم امکان و هم توان خوب نوشتن و درست نوشتن در ما وجود دارد، اما به هر علتی - باز به نظر من - آن اهمیتی را که در نوشته‌های خود به "محتوا" یا "باطن" مطلب می‌دهیم به "ظاهر" آن نمی‌دهیم و اشکال از همین ناشی می‌شود.

در واقع، پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها (و نیز مقاله‌ها) اسنادی هستند که اهمیت کیفی آنها تنها در محتوا؛ یعنی نتایج یافته شده و مندرج در آنها، خلاصه نمی‌شود و پاکیزه بودن نوشتار و فاخر بودن نثر نه تنها بر ارزش متن می‌افزاید بلکه فقدان آن ممکن است چه بسا اصل مطلب را کم‌ارزش کرده و یا آن را از اعتبار بیندازد.

یادم نمی‌رود که وقتی سی و چند سال قبل، پس از آنکه نتایج حاصل از تحقیقاتم برای نوشتن رساله به لحاظ "عمق" و "میزان" مورد تأیید استاد راهنمای رساله قرار گرفت، او پیش از "تحریر" رساله مرا به گروه و گروه مرا به ادارهٔ تحصیلات تکمیلی ارجاع دادند و از جملهٔ موارد الزامی دانشگاه که باید در حین نگارش رعایت می‌کردم آن بود که کتاب

Manual for Writers of Research Papers, Theses, and Dissertations

نوشتهٔ خانم ^۱ *Kate Turabian* را تهیه و از "آیین نگارش" مندرج در آن تبعیت کنم. بنابراین اگر دانشگاه محل خدمت ما هم "آیین نگارش" مدونی ندارد، یا از اعمال این آیین نگارش (با وجود اعمال آن بر سایر نشریات) بر پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و مقاله‌ها غفلت می‌ورزد، خود ما مثل اغلب انتشارات بزرگ داخلی یا خارجی، یک "راهنما" یا "آیین نگارش" (شیوه‌نامه) معیار تهیه کنیم یا چنین راهنمایی مربوط به یکی از ناشران مرجع (مثلاً مرکز نشر دانشگاهی) را ملاک نوشته‌های خود قرار دهیم و دانشجویان (یا در مورد مقاله‌ها، استادان) را ملزم کنیم که از این راهنما تبعیت کنند. البته در مورد نوشتارهای آماری شاید راه حلی که به یکنواختی بیشتر بینجامد آن باشد که "انجمن آمار ایران" خود در تهیهٔ این آیین نگارش یا شیوه‌نامه همت گمارد یا با بررسی انواع چنین متونی که تعدادشان هم کم نیست یکی را انتخاب و استفاده از آن را به گروه‌های آمار کشور توصیه کند. بدین ترتیب نه تنها بهتر می‌توان "فارسی را پاس داشت" بلکه دانشجویان کارشناسی ارشد ما، که بعداً در محیط‌های کاری باید "گزارش علمی" تهیه کنند، ضمن فراگرفتن رموز تحقیق علمی هنگام نوشتن پایان‌نامه، فرصتی برای "درست‌نویسی" نیز خواهند یافت که قطعاً ارزش آن کمتر از "یافته‌های پژوهشی" که در پایان‌نامه مدون کرده‌اند نخواهد بود. این مطلب در مورد رساله‌های دکتری و دانشجویان دکتری نیز با درجهٔ بیشتری صدق پیدا می‌کند

^۱ خانم ترابیان از سال ۱۹۳۰ تا ۱۹۵۸ "منشی" پایان‌نامه‌های ادارهٔ تحصیلات تکمیلی دانشگاه شیکاگو بوده و بنا بر برآورد این دانشگاه که ویرایش هفتم این کتاب را در سال ۲۰۰۷ منتشر کرده قریب به هشت میلیون نسخه از آن پس از انتشار در سال ۱۹۳۷ به فروش رفته است.

- ۴- فرم ارسال مقالات در سایت فعال شده است.
- ۵- اطلاعیه‌های شماره ۱ و ۲، فارسی و انگلیسی در سایت اعلام شده است.
- ۶- مسئولین بخش‌های مختلف اجرایی، علمی و دبیران کمیته‌های داوری مقالات کنفرانس تعیین شده‌اند.
- ۷- سایت کنفرانس در چندین سایت بین‌المللی به ثبت رسیده است.
- ۸- فهرست مقدماتی مدعوین داخلی و خارجی تعیین شده و دعوت‌نامه برخی از آنها ارسال شده است.
- ۹- تاریخ‌های مهم به شرح زیر می‌باشد:
- پایان ارسال مقاله کامل ۹۰/۹/۳۰
 - ارسال نتایج داوری مقاله‌ها حداکثر تا ۹۰/۱۱/۳۰
 - دریافت اصلاحات از نویسندگان حداکثر تا ۹۰/۱۲/۱۵
 - اعلام نتایج نهایی داوری مقاله‌ها حداکثر تا ۹۱/۱/۳۱

اطلاعیه بخش آموزش آمار یازدهمین کنفرانس آمار ایران

با تشکر از آقای دکتر علی رجالی مسئول کمیته آموزش آمار کمیته علمی یازدهمین کنفرانس آمار ایران، که از ۶ تا ۸ شهریور ماه ۱۳۹۱ در دانشگاه علم و صنعت ایران برگزار می‌شود، بخشی را به آموزش آمار اختصاص داده است. از تمام علاقه‌مندان به مسایل آموزش آمار در دوره‌های تحصیلات مدرسه‌ای (پیش‌دبستان، دوره ابتدایی، دوره راهنمایی و دوره دبیرستان مراکز تربیت معلم)، محتوی و نحوه آموزش آمار برای رشته‌های دیگر به عنوان دروس سرویس، سرفصل‌ها و نحوه آموزش آمار در دوره‌های کارشناسی، کارشناسی-ارشد و دکتری آمار، چالش‌های آموزش آمار در مقاطع مختلف تحصیلی، نیازهای آماده‌سازی فارغ‌التحصیلان آمار، برای انجام کارهای آماری، مشکلات آزمون‌های ورودی و تأثیر آن‌ها بر آموزش آمار و سایر مسایل مرتبط، درخواست می‌شود مقالات خود را جهت ارائه در این بخش برای کمیته علمی کنفرانس ارسال فرمائید. (جهت کسب اطلاعات بیشتر می‌توان به isc11@iust.ac.ir مراجعه نمود.) منتظر حمایت تمام علاقه‌مندان برای ارائه برنامه مفیدی در بخش آموزش آمار این کنفرانس هستیم.

گزارش دوازدهمین مسابقه دانشجویی آمار

با تشکر از آقای دکتر نادر نعمت‌اللهی، دبیر کمیته علمی مسابقات دوازدهمین مسابقه دانشجویی آمار کشور در روز هجدهم شهریورماه ۱۳۹۰ یک روز قبل از برگزاری هشتمین سمینار احتمال و فرایندهای تصادفی در محل دانشکده علوم ریاضی دانشگاه گیلان با همکاری انجمن آمار ایران انجام پذیرفت. جمعاً ۲۱ تیم ۳ نفره به شرح زیر در مسابقه شرکت نمودند:

درآید و میهمان او شود. از اسب پیاده شد و از او پرسید که "اسب را کجا بندم؟"؛ وی گفت به "زبانم" (اصل مثل ترکی است!) داستانی مشابه برای من اتفاق افتاد. در معیت جناب دکتر پارسیان در بازگشت از هشتمین "سمینار احتمال و فرایندهای تصادفی" از رشت، طفیلی خودروی جناب دکتر نادر نعمت‌اللهی بودیم. از هر دری سخن رفت و "تعارف" کردم که ستونی در "خبرنامه"ی انجمن "بریا" کنیم به قصد نوشتن برخی نکات ویرایشی، "ضرب" واژه‌های جدید، یا اصلاح برخی واژه‌های موجود و نیز طرز نوشتن اسامی خارجی. در هر شماره خبرنامه یکی یا چند تا و دکتر پارسیان بلافاصله "اسب را به زبانم بست" و تکلیف فرمود که از همین شماره به "تعارف" عمل کنم (که تعارف آمد نیامد دارد). اما "چرخ را از نو اختراع نمی‌کنیم": از منابع معتبر موجود حتی‌الامکان استفاده می‌کنیم و فقط در مواردی که واژه یا نامی در این منابع نباشد یا واژه موجود محل مناقشه باشد، مورد را در این ستون مطرح می‌کنیم و البته مقبولیت تصمیم‌های نهایی در مورد واژه‌ها یا نام‌ها زمانی بیشتر خواهد شد که با مبادله نظر خوانندگان و اهل ذوق و علاقه همراه باشد. در عین حال منابعی که مبنای کار این ستون خواهد بود عبارت‌اند از:

- ۱- واژه‌ها و اصطلاحات آماری، ویرایش دوم، از انتشارات پژوهشکده آمار ایران؛
 - ۲- واژه‌نامه ریاضی و آمار، از انتشارات مرکز نشر دانشگاهی با همکاری انجمن ریاضی ایران؛
 - ۳- واژه‌نامه ریاضی، از انتشارات شورای علمی ریاضی، بنیاد دانشنامه بزرگ فارسی؛
 - ۴- فرهنگ تلفظ نام‌های خاص، تألیف فریبرز مجیدی، از انتشارات فرهنگ معاصر.
- پس بدرود تا شماره بعد!

اولین گزارش یازدهمین کنفرانس آمار

با تشکر از آقای دکتر رحمان فرنوش، دبیر کنفرانس

دانشگاه علم و صنعت ایران مجری برگزاری یازدهمین کنفرانس آمار ایران در تاریخ‌های ۶، ۷ و ۸ شهریورماه سال ۹۱ می‌باشد. در این راستا کمیته علمی تاکنون ۹ نشست علمی برگزار کرده است و اقدامات زیر صورت گرفته است:

- ۱- پوستر، سربرگ و بنر کنفرانس طراحی شده است.
- ۲- صفحه وب کنفرانس به آدرس <http://isc11.iust.ac.ir> طراحی و قابل مشاهده عموم می‌باشد.
- ۳- فرم ثبت‌نام اولیه در صفحه وب فعال شده و تاکنون علاقه‌مندان زیادی ثبت‌نام نموده‌اند.

53.13	11.25	8.625	طاهره منوچهری	دانشگاه شیراز	۵
		27.75	علی اصغر زاهدیان نژاد		
		5.5	مین ملکشا		
52.88	10.50	26	محمد آذریاد	دانشگاه شهید چمران	۶
		11.875	محمد مهدی مرادی		
		4.5	بهاره عیدی شهنی		
51.50	12.00	14	سهراب صدری	دانشگاه محقق اردبیلی	۷
		22.75	سیاوش قاسم زاده فرد		
		2.75	مهدی بخشی		
48.00	4.50	30	خالد مصومی فرد	دانشگاه رازی کرمانشاه	۸
		9.75	زهرالسادات عربی		
		3.75	میلاذ اله مرادی		

دانشگاه اصفهان، دانشگاه بیرجند، دانشگاه تهران، دانشگاه خلیج فارس، دانشگاه رازی کرمانشاه، دانشگاه زنجان، دانشگاه سمنان، دانشگاه سیستان و بلوچستان، دانشگاه شهید باهنر، دانشگاه شهید بهشتی، دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشگاه شیراز، دانشگاه صنعتی اصفهان، دانشگاه علامه طباطبائی، دانشگاه فردوسی مشهد، دانشگاه کردستان، دانشگاه گلستان، دانشگاه گیلان، دانشگاه مازندران، دانشگاه محقق اردبیلی، دانشگاه ولی عصر (عج) رفسنجان.

سؤال‌های مسابقه در دو بخش نظری و کاربردی طراحی شده بود که سوالات آزمون توسط دبیر کمیته علمی از گروه‌های آموزشی و اساتید آمار جمع‌آوری و سوالات نهایی توسط کمیته علمی مسابقه متشکل از اعضای زیر انتخاب شدند:

دکتر محمد امینی، دکتر محمدرضا فریدروخانی، دکتر ایرج کاظمی، دکتر عادل محمدپور، دکتر علیرضا نعمت‌اللهی، دکتر نادر نعمت‌اللهی (دبیر کمیته علمی).

آزمون بخش نظری از ساعت ۹ تا ۱۲ و کاربردی از ساعت ۱۴ تا ۱۷ روز هیجدهم شهریورماه ۱۳۹۰ در محل دانشکده علوم ریاضی دانشگاه گیلان برگزار گردید. برای تصحیح اوراق و اعلام نتایج اعضای هیئت علمی که توسط کمیته علمی به شرح زیر دعوت شده بودند، از ساعت ۱۴ تا ساعت ۲۴ روز هیجدهم شهریورماه ۱۳۹۰ به تصحیح اوراق و اعلام نتایج مطابق با آیین‌نامه مسابقه پرداختند:

دکتر محمد امینی، دکتر افشین پرورده، دکتر محمدرضا فریدروخانی، دکتر ایرج کاظمی، دکتر عادل محمدپور، دکتر علیرضا نعمت‌اللهی و دکتر نادر نعمت‌اللهی.

پس از جمع‌بندی نتایج، ۸ تیم دارای بالاترین مجموع امتیاز به شرح زیر مشخص گردید:

رتبه	نام و نام خانوادگی	دانشگاه	نمره امتحان نظری از ۶۰
1	خالد مصومی فرد	دانشگاه رازی کرمانشاه	30
2	علی اصغر زاهدیان نژاد	دانشگاه شیراز	27.75
3	محمد آذریاد	دانشگاه شهید چمران	26
4	فاطمه فلاح دوست	دانشگاه تهران	24.75
5	سیاوش قاسم زاده فرد	دانشگاه محقق اردبیلی	22.75
6	پیمان جلالی	دانشگاه کردستان	22
7	پریسا پارسا مرام	دانشگاه شهید بهشتی	21.875
8	امیرخوش روان	دانشگاه صنعتی اصفهان	18
9	سمیرا رهنمای	دانشگاه مازندران	17.5
10	مرتضی محمدی	دانشگاه فردوسی مشهد	17
11	حمیدرضا مسافری	دانشگاه مازندران	17
12	زهره پاکدامن	دانشگاه فردوسی مشهد	15.5
13	الهام تبریزی	دانشگاه شهید بهشتی	15.125

ردیف	دانشگاه	اسامی دانشجویان	نمره امتحان نظری از ۶۰	نمره امتحان کاربردی از ۴۰	جمع نمره تیم
۱	دانشگاه شهید بهشتی	الهام تبریزی	15.125	20.75	68.00
		الهام دامپهر	10.25		
		پریسا پارسا مرام	21.875		
۲	دانشگاه تهران	زینب سیل سفور	6.375	16.00	60.88
		فاطمه فلاح دوست	24.75		
		مریم بیدلی	13.75		
۳	دانشگاه مازندران	امیرحسین کرمی زنجیرفر	12.625	12.75	59.88
		حمیدرضا مسافری	17		
		سمیرا رهنمای	17.5		
۴	دانشگاه فردوسی مشهد	زهره پاکدامن	15.5	14.50	54.00
		مجید صنتگر	7		
		مرتضی محمدی	17		

متأسفانه با توجه به نمرات کسب شده، هیچ‌کدام از تیم‌های شرکت‌کننده حد نصاب امتیاز لازم برای احراز رتبه اول تا سوم را کسب ننمودند. کمیته علمی جهت اهداء جایزه انجمن آمار ایران که بانی آن پروفیسور بالاکریشن می‌باشد بحث و تبادل نظر کرده و تصمیم گرفته شد این جایزه به تیم دانشگاه شهید بهشتی که عملکردی مناسب در آزمون بخش کاربردی داشته‌اند تعلق گیرد.

تصویب پیشنهادهای مربوط به تغییرات در اساسنامه انجمن، ارائه گزارش وضعیت عضویت‌ها، ارائه گزارش وضعیت نشریات انجمن، گزارش انتخابات هیئت رئیسه جدید انجمن (برای دوره ۲۰۱۱-۲۰۱۳)، اعلام پیشنهاد برگزاری کنگره شصتام در کشور برزیل (شهر ریدو ژانیرو) در سال ۲۰۱۵ میلادی و تصویب آن توسط مجمع، قرائت گزارش هفت بخش وابسته به *ISI* (به تفکیک و توسط مسئولان این بخش‌ها) شامل انجمن برنولی، انجمن بین‌المللی آمار رسمی، انجمن بین‌المللی آمار محیطی، انجمن بین‌المللی محاسبات آماری، انجمن بین‌المللی آماردانان پیمایشی، انجمن بین‌المللی آموزش آمار، انجمن بین‌المللی آمار تجاری و صنعتی.

در روز چهارم، جلسه رؤسای انجمن‌های آمار کشورها با حضور ۴۷ نفر و با ریاست پروفسور تگل رئیس وقت موسسه بین‌المللی آمار برگزار شد. در این جلسه، که اینجانب نیز با معرفی و هماهنگی رئیس محترم انجمن آمار ایران از طرف این انجمن حضور داشتم، پس از معرفی و آشنایی شرکت‌کنندگان با یکدیگر، در مورد مسائل و مشکلات مربوط به آمار و انجمن‌های آمار در کشورهای مختلف گفتگو شد. در این باره، تعدادی از شرکت‌کنندگان نظرات خود را در مورد بهبود وضعیت انجمن‌های آمار و همچنین مشکلات مربوط به آموزش، پژوهش و فعالیت‌های اجرایی آمار در کشور مربوطه بیان داشتند. گسست بین آماردانان و مراکز کاربردی و همچنین گسست بین آماردانان دانشگاهی و آماردانان رسمی، دو موضوعی بود که توسط بسیاری از حضار مطرح شد. مقرر شد، برای ارتباط بیشتر بین انجمن‌های آمار کشورها تمهیداتی اندیشیده شود و از جمله ارتباط و رایزنی‌های الکترونیکی بین رؤسای انجمن‌ها فعال شود. در این کنگره آماردانان برجسته‌ای شرکت داشتند و سخنرانی نمودند که به تعدادی از آنها اشاره می‌کنیم و معرفی کوتاهی از آنها ارائه می‌دهیم.

۱- **پروفسور دیوید کاکس (D.R. Cox)**، پروفسور کاکس از آماردانان نامدار است که از دهه ۱۹۵۰ میلادی در زمینه‌های

با توجه به پیشنهاد رئیس انجمن آمار ایران و موافقت سرپرستان تیم‌ها، قرار شد در این دوره به کلیه دانشجویانی که حداقل ۵۰ درصد بالاترین امتیاز بخش نظری را کسب نموده‌اند جایزه‌ای از طرف انجمن آمار ایران اهدا گردد. جوایز مسابقه در جلسه اختتامیه هشتمین سمینار احتمال و فرایندهای تصادفی در روز بیستم شهریورماه ۱۳۹۰ به شرح زیر اعطا گردید:

به نفر اول انفرادی ۲ سکه تمام بهار آزادی و یک لوح تقدیر
به نفر دوم انفرادی ۱/۵ سکه تمام بهار آزادی و یک لوح تقدیر
به نفر سوم انفرادی ۱ سکه تمام بهار آزادی و یک لوح تقدیر
به هر یک از اعضای تیم دانشگاه شهید بهشتی یک میلیون ریال
به هر یک از نفرات چهارم تا سیزدهم انفرادی سکه یک گرمی طلا

گزارشی از پنجاه و هشتمین کنگره جهانی آمار

با تشکر از آقای دکتر سید محمود طاهری، نماینده انجمن در کنگره پنجاه و هشتمین کنگره جهانی آمار طی شش روز از یکشنبه ۲۱ تا جمعه ۲۶ اگوست ۲۰۱۱ (۳۰ مرداد تا ۴ شهریور ۱۳۹۰) در شهر دابلین (مرکز کشور ایرلند) برگزار شد. این کنگره که بزرگترین تجمع جهانی آماردانان و آمارپژوهان است، هر دو سال یک بار توسط موسسه بین‌المللی آمار (*ISI: International Statistical Institute*) برگزار می‌گردد. در کنگره سال جاری تعداد ۲۲۵۰ نفر از ۹۴ کشور شرکت نمودند. برنامه‌های علمی کنگره شامل موارد زیر بود: ایراد ۷ سخنرانی کلیدی توسط آماردانان برجسته، ارائه ۸۴۰ مقاله تخصصی (در قالب ۱۹۵ بخش) به صورت سخنرانی، ارائه ۲۰۵ مقاله (در قالب ۱۲ بخش) به صورت پوستر، برگزاری جلسه مشترک رؤسای انجمن‌های آمار کشورهای مختلف، برگزاری نمایشگاه کتاب توسط هشت انتشارات بزرگ علمی، برگزاری نمایشگاه‌های مختلف توسط برخی انجمن‌های علمی یا مؤسسات بین‌المللی، برگزاری چندین میزگرد علمی در موضوعات مرتبط با آمار، برگزاری مراسم اعطای جوایز مختلف، برگزاری یک بخش ویژه در مورد وضعیت/بحران آب در جهان و نقش آمار/آمارشناسان در این باره. در روز پنجم کنگره، مجمع عمومی موسسه بین‌المللی آمار برگزار شد. برنامه‌های مجمع شامل موارد زیر بود: خیرمقدم پروفسور جف تگل (رئیس وقت *ISI*)، قرائت گزارش سالانه انجمن (سال ۲۰۱۰ میلادی) و تأیید آن توسط اعضا، ارائه گزارش مالی انجمن و تأیید آن توسط اعضا،

آگاهی بیشتر در مورد زندگی و کارهای ایشان می‌توان به این مصاحبه مراجعه نمود.

پروفسور پیتر هوبر (P.J. Huber). پروفسور هوبر، آماردان نامدار سوئیسی است که نام وی با آمار استوار (*Robust Statistics*) عجین شده است. وی تاکنون ۵ کتاب و بیش از ۷۵ مقاله در آمار نظری و کاربردی نگاشته است. همچنین تحقیقات تألیفاتی در زمینه‌های تاریخ و ریاضیات بابلی، نجوم و گاه‌شماری داشته است. کتاب‌های پروفسور هوبر در باره آمار استوار عبارتند از:

- * *Huber P.J. (1981), Robust Statistics, John Wiley.*
- * *Huber, P.J. (2006), Robust Statistics: Theory and Methods, John Wiley.*
- * *Huber P.J. Ronchetti, E.M. (2009), Robust Statistics, 2nd ed., John Wiley.*

از پروفسور هوبر، که در سن ۷۷ سالگی به سر می‌برد، به‌تازگی کتاب زیر چاپ و منتشر شده است:

Huber, P.J. (2011), Data Analysis, J. Wiley.

پروفسور هوبر یک سخنرانی عمومی در کنگره *ISI* با عنوان زیر ایراد نمود:

*Prolegomena to the Theory and Practice of Data Analysis
Or: What We Should Have Learned From the Past
50 Years*

وی در این سخنرانی یک مرور تاریخی/تحلیلی بر رویکردهای نظری، محاسباتی و کاربردی آمار نمود. وی این رویکردها را بر اساس یک روند حلقوی تبیین نمود و بر پایه آن توضیحات و پیش‌بینی‌هایی در مورد وضعیت آینده علم آمار مطرح کرد.

گفتنی است که مجله *Statistical Science* در شماره (۱) ۲۳ (سال ۲۰۰۸) مصاحبه‌ای با پروفسور هوبر انجام داده است که برای آگاهی بیشتر در مورد زندگی و کارهای ایشان می‌توان به آن مراجعه نمود.

۳- پروفسور عبدالحمید الشعراوی (A.El-Shaarawi).
پروفسور شعراوی، آماردان مصری مقیم کانادا است که به‌خاطر تحقیقات گسترده‌اش در زمینه‌های آمار کاربردی (به‌ویژه آمار محیطی/زیست‌محیطی) نامدار است. وی بنیان‌گذار و تا سال قبل سردبیر مجله *Environmetrics* بوده است. همچنین ایشان بنیان‌گذار انجمن بین‌المللی آمار محیطی است. مجله *Statistical Science* در شماره (۴) ۱۸ (سال ۲۰۰۳) مصاحبه‌ای با ایشان انجام

طرح آزمایش‌های آماری، فرایندهای تصادفی، روش‌های مجانبی و آمار کاربردی (به‌ویژه در زمینه‌های پزشکی) تحقیقات گسترده‌ای داشته و کتاب‌های بسیاری هم تألیف نموده است. وی تاکنون بیش از ۳۰۰ مقاله و کتاب (به تنهایی یا به‌طور مشترک) نگاشته است. چندین جایزه علمی کسب نموده است و در چندین آکادمی معتبر عضویت دارد. برخی از کتاب‌های وی عبارتند از:

- *Planning of Experiments (1958)*
- *The Theory of Stochastic Processes (1965). With H.D. Miller*
- *Analysis of Binary Data (1969). With J.E. Snell*
- *Theoretical Statistics (1974). With D.V. Hinkley*
- *Point Processes (1980). With V. Isham*
- *Analysis of Survival Data (1984). With D. Oakes*
- *Asymptotic Techniques for Use in Statistics. (1989) With Ole E. Barndorff-Nielsen*
- *Inference and Asymptotics (1994). With Ole E. Barndorff-Nielsen*
- *Multivariate Dependencies, Models, Analysis and Interpretation (1995). With N. Wermuth*
- *The Theory of Design of Experiments. (2000). With N.M. Reid.*
- *Complex Stochastic Systems (2000). With Ole E. Barndorff-Nielsen and C. Klüppelberg*

از پروفسور کاکس، که در سن ۸۷ سالگی به سر می‌برد، به‌تازگی کتاب زیر چاپ و منتشر شده است:

Cox, D.R., Donnelly, C.A. (2011), Principles of Applied Statistics, Cambridge Univ. Press.

پروفسور کاکس یک سخنرانی عمومی با عنوان:

Current Challenges in the Theory of Statistics

در کنگره ایراد نمود که در آن به چالش‌های فعلی در علم آمار پرداخت. در این سخنرانی وی بیان داشت که یکی از چالش‌های اصلی امروزه آمار به حجم بسیار زیاد داده‌ها باز می‌گردد که از داده‌های ذرات اتمی تا داده‌های ژنتیکی و داده‌های کیهانی را شامل می‌شود. ایشان سپس این پرسش را مطرح نمود که آیا چنین تغییرات در نوع و حجم داده‌ها، اصول و مبانی تفکر و استنباط آماری را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد؟

شایان ذکر است که مجله *Statistical Science* در شماره (۳) ۹، سال ۱۹۹۴ مصاحبه‌ای با پروفسور کاکس انجام داده است که برای

۷- **پروفسور لین بیلارد (L. Billard)**. پروفسور بیلارد، استاد آمار دانشگاه جیورجیا، محقق برجسته در زمینه‌های تحلیل دنباله‌ای، سری‌های زمانی و برخی جنبه‌های آمار حیاتی است. ایشان از حدود ده سال گذشته تحقیقات خود را در زمینه تحلیل داده‌های بازه‌ای مقدار (*Interval-Valued Data*) و تحلیل داده‌های سمبولیک/نشانه‌ای (*Symbolic Data*) متمرکز نموده است. در این زمینه کتاب زیر از ایشان منتشر شده است:

Billard, L., Diday, E. (2007), *Symbolic Data Analysis*, J. Wiley.

۸- **پروفسور فرانک رودلف همپل (F.R. Hampel)**. پروفسور همپل، آماردان برجسته آلمانی-سوئیسی است که شهرت وی به خاطر تحقیقات وی در آمار استوار است. وی (به همراه پیتر هوبر و پیتر بیکل) یکی از سه آماردانی است که در سال ۱۹۷۰ میلادی از طرف دانشگاه پرینستون دعوت شد تا با پیوستن به جان توکی پروژه‌ای تحقیقاتی را در زمینه آمار استوار انجام دهند. آن سال، که سالی تعیین‌کننده در این شاخه از آمار بود، به *Princeton Robustness Year* شهره است. در این زمینه کتاب زیر از ایشان چاپ و منتشر شده است:

Hampel, F.R., Ronchetti, E.M., Rousseeuw, P.J., Stahel, W.A. (1988), *Robust Statistics - The Approach Based on Influence Functions*, J. Wiley. (republished 2005)

گفتنی است ایشان مطالعات و تحقیقاتی در زمینه فلسفه آمار نیز دارد.

کنگره جهانی آمار ۲۰۱۳

در مراسم اختتامیه *ISI2011* نماینده‌ای از کشور هنگ‌کنگ از همه شرکت‌کنندگان و آماردانان برای شرکت در ۵۹امین کنگره جهانی آمار در هنگ‌کنگ دعوت نمود. این دعوت همراه بود با نمایش سنتی از کشور هنگ‌کنگ (نمایش عروسک‌های بزرگ به شمایل اژدها همراه با موسیقی سنتی) و نیز نمایش یک فیلم حدود ۱۵ دقیقه‌ای در مورد کشور هنگ‌کنگ. طبق اعلام دبیر کنگره، ۵۹امین کنگره جهانی آمار در روزهای یکشنبه ۲۵ تا جمعه ۳۰ اگوست ۲۰۱۳ برگزار می‌شود. مراسم افتتاحیه ساعت ۱۴:۳۰ روز یکشنبه ۲۵ اگوست و مراسم اختتامیه ساعت ۱۶:۳۰ روز جمعه ۳۰ اگوست ۲۰۱۳ برگزار خواهد شد. دبیر کنگره ۵۹ام اشاره نمود که، برای نخستین بار در کنگره‌های *ISI* شرکت مجازی در کنگره پیش‌بینی شده است. بدین ترتیب که با پرداخت حق ثبت‌نام مجازی (ده دلار)، افراد می‌توانند شرکت‌کننده در کنگره باشند و به‌طور زنده برنامه‌های کنگره را پیگیری نمایند.

داده است که برای آگاهی بیشتر در مورد زندگی و کارهای پروفسور الشعراوی می‌توان به این مصاحبه مراجعه نمود. گفتنی است که از طرف موسسه بین‌المللی آمار جایزه‌ای به نام "جایزه الشعراوی برای محققان جوان" از سال ۲۰۰۱ منظور شده است که در هر سال به یکی از آماردانان جوان (زیر ۴۱ سال) که تحقیقات برجسته در زمینه آمار محیطی انجام داده باشد، اعطا می‌شود. برای اطلاعات بیشتر در مورد این جایزه به نشانی www.envirometrics.org مراجعه کنید.

۴- **پروفسور داندل روبین (D.B. Rubin)**. پروفسور روبین آماردان برجسته‌ای است که تحقیقات وی در زمینه‌های استنباط علی (*Causal Inference*) و استنباط بیزی است. وی (از دهه ۱۹۷۰ میلادی) چندین مقاله تأثیرگذار در زمینه برآورد بر اساس داده‌های ناکامل نگاشته است و نویسنده مشترک کتاب زیر نیز می‌باشد.

Gelman, A.G., Carlin, J.B., Stern, H.S., Rubin, D.B. (1995), *Bayesian Data Analysis*, Chapman-Hall.

پروفسور روبین یک سخنرانی عمومی در کنگره *ISI* با عنوان زیر ایراد نمود:

The Evaluation of the Field of Statistics

۵- **پروفسور استفن استیگلر (S. Stigler)**. پروفسور استیگلر محقق برجسته در تاریخ آمار و احتمال است و دو اثر معروف وی کتاب‌های زیر هستند:

- Stigler, S.M. (1986), *The History of Statistics: The Measurement of Uncertainty before 1900*, Harvard Univ. Press.
- Stigler, S.M. (1999), *The Statistics on the Table: The History of Statistical Concepts and Methods*, Harvard Univ. Press.

۶- **پروفسور راینهارد فیتل (R. Viertl)**. پروفسور فیتل، استاد انستیتو آمار و احتمال دانشگاه صنعتی وین، محقق برجسته در زمینه آمار و احتمال در شرایط نایقینی است. وی مؤلف دو کتاب و بیش از ۴۰ مقاله است. به تازگی کتاب زیر از ایشان چاپ و منتشر شده است:

Viertl, R. (2011), *Statistical Methods for Fuzzy Data*, J. Wiley.

مراسم اهدای جوایز

همچنان که اشاره شد، یکی از برنامه‌های کنگره‌های ISI اعطای جوایز مختلف به

محققان و پژوهشگران آمار است. در کنگره ISI2011 نیز در بعد از ظهر روز پنجم، مراسم ویژه اهدای جوایز برگزار شد. مایه خوشبختی است که یکی از برندگان در بخش مقالات برگزیده آماردانان جوان کشورهای در حال توسعه، آقای مهدی روزبه (دانشجوی وقت دکترای آمار دانشگاه فردوسی مشهد، و اکنون عضو هیئت علمی دانشگاه سمنان) بود جزئیات این جوایز به شرح زیر است:

1- ISI Mahalanobis International Award in Statistics

جایزه ماهالانوبیس (به یاد ریاضی-آمار-فیزیک‌دان هندی) هر دو سال به یکی از آماردانان برجسته کشورهای در حال توسعه اعطا می‌شود. در این دوره، جایزه ماهالانوبیس به پروفسور ویکتور یوهایی (Victor Yohai) از دانشگاه بوئنوس آیرس آرژانتین اعطا شد.

2- TIES Abdel El-Shaarawi Young Investigator Award

جایزه سالانه عبدالشعراوی، برای پژوهش‌های برجسته در زمینه آمار محیطی منظور شده است. در سال جاری، این جایزه به پروفسور مارک گنتن (Mark Genton) از کشور آمریکا اعطا شد.

3- ISI Jan Tinbergen Awards

جایزه یان تینبرگن (اقتصاد-آماردان هلندی) در هر دوره به سه تن از آماردانان جوان کشورهای در حال توسعه، بر اساس مقاله آنها که به کمیته مربوطه (از زیر کمیته‌های کنفرانس ISI) ارسال می‌شود، اعطا می‌گردد. در این دوره سه جایزه به افراد زیر اعطا شد:

آقای دکتر مهدی روزبه (ایران)، آقای کودژووی سهنو آلبو (توگو) و خانم‌ها کاویتا مهندال و مانجولا کالورایا (هند).

4- IAOS Prizes for Young Statisticians

این جایزه از طرف انجمن بین‌المللی آمار رسمی، به بهترین مقالات آماردانان جوان در زمینه آمار رسمی اعطا می‌شود. در این دوره، سه جایزه به افراد زیر اعطا شد:

(جایزه نخست) خانم دکتر یولیا هونینگر (آلمان)، (جایزه دوم) خانم سارا کن (استرالیا) و (جایزه سوم) خانم کتی اسماعیل (نیوزیلند).

5- IASC ERS Young Researchers Awards

این جایزه‌ای است که از طرف بخش اروپایی انجمن بین‌المللی محاسبات آماری به بهترین مقالات آماردانان جوان (ارائه شده به کنفرانس بین‌المللی محاسبات آماری) اعطا می‌شود. در این دوره، سه جایزه به افراد زیر اعطا شد:

آقای دکتر چارلز بوویرن (فرانسه)، خانم جین رو نیو و آقای دکتر الدین وی (سنگاپور)، خانم ژرالدین لورنت و آقای دکتر سدریک هوچنه (بلژیک).

6- ISBIS Best Y-BIS Paper Award

جایزه انجمن بین‌المللی آمار بازرگانی و صنعتی، جایزه‌ای دوسالانه است که به محققان جوان در زمینه آمار بازرگانی، مالی و صنعتی اعطا می‌شود و در این دوره به خانم دکتر ورونیکا چلار از کشور فرانسه اعطا شد.

7- IASS Cochran-Hansen Prize

این جایزه‌ای دوسالانه است که از طرف انجمن بین‌المللی آماردانان پیمایشی به بهترین مقالات آماردانان جوان در زمینه بررسی‌های پیمایشی اعطا می‌شود. جایزه این دوره به خانم دکتر سلوانگ کوری از کشور برزیل اعطا شد.

در حاشیه

۱- طبق گزارش رئیس وقت موسسه بین‌المللی آمار، تعداد ۷۹ نفر در امور علمی کنگره (عضویت در هیئت‌های مختلف علمی و/یا مسئولیت بخش‌های مختلف) مشارکت داشتند. همچنین تعداد ۱۹۳ نفر در امور اجرایی همکاری نمودند. بیش از ۷۰ جلسه هماهنگی/اجرایی در روزهای کنگره (ساعت ۷ تا ۸ صبح، پیش از آغاز برنامه‌ها) جهت هماهنگی امور اداری/اجرایی برگزار شد.

۲- مکان برگزاری کنگره، ساختمانی به نام مرکز همایش‌های دابلین (CCD: The Convention Centre Dublin) بود که یک ساختمان ۵ طبقه (شامل یک تالار دو طبقه ۱۵۰۰ نفره، چهار سالن ۴۰۰ نفره، یک سالن وسیع برای نمایشگاه‌ها، پذیرایی، مراسم شام و غیره، ۱۴ اتاق سمینار (۳۰ تا ۵۰ نفره) و ۶ اتاق جلسات و تعدادی دفتر اداری است. این مرکز در سال گذشته افتتاح شده است. برای جزئیات بیشتر و دیدن تصاویری از این مرکز به www.theccd.ie مراجعه کنید.

محیطی (۱ و ۲ سپتامبر در شهر فوجیا ایتالیا)، کارگاه تجسم داده‌های آب و هوا (۱۵ تا ۱۸ اگوست در شهر ریکیاویک ایسلند)، کنفرانس آموزش آمار و توسعه (۱۸ و ۱۹ اگوست در دابلین)، کنفرانس برآورد کوچک ناحیه (۱۱ تا ۱۳ اگوست در شهر تریه آلمان).

۷- در کنگره ۵۸ام تعداد شش نفر از کشور ایران شرکت کرده بودند. گفتنی است که در دو دوره قبل نیز (از جمله به دلیل مشکلات اخذ ویزا) تعداد شرکت‌کنندگان از ایران، در حد دو یا سه نفر بوده است (ر. ک. به خبرنامه شماره ۶۳ انجمن آمار ایران، گزارش دکتر عادل محمدپور). به نظر می‌رسد ارتباط با مهم‌ترین اجتماع آماردانان جهان باید توسط جامعه آماری ایران جدی‌تر گرفته شود. به‌عنوان یک پیشنهاد می‌توان برای برگزاری یک کارگاه یا سمینار اقماری در ایران، برای دو سال دیگر (یعنی سال برگزاری ۱۵۹امین کنگره جهانی آمار در هنگ‌کنگ) برنامه‌ریزی نمود.

۸- در حاشیه کنفرانس حدود ۱۴ جلسه مربوط به کمیته‌های مختلف موسسه بین‌المللی آمار برگزار شد. مانند: کمیته توسعه آمار در امریکای لاتین، کمیته توسعه آمار در آسیای شرقی، کمیته زنان در آمار، کمیته آماردانان جوان، کمیته انتشارات، کمیته خوارزمی آمار در کشورهای عربی. گفتنی است کمیته اخیر کمیته‌ای است که مؤسسه بین‌المللی آمار جهت گسترش همکاری با انجمن‌های آمار کشورهای عربی تشکیل داده است و به پاس خدمات ریاضی‌دان ایرانی (متاسفانه، در اغلب مجامع بین‌المللی: ریاضی‌دان عرب) کمیته خوارزمی نامیده شده است. نخستین کنفرانس الخوارزمی نیز در سال ۲۰۱۰ در دوحه قطر برگزار شد.

۹- رئیس وقت موسسه بین‌المللی آمار پروفیسور جف تگل (*Jef Teugels*) از کشور بلژیک بود. رئیس فعلی مؤسسه (برای دوره ۲۰۱۱-۲۰۱۳) پروفیسور ژانه لی (*Jae C. Lee*) از کشور کره جنوبی است. برای دوره ۲۰۱۳-۲۰۱۵ نیز پروفیسور ویجی نایر (*Vijay Nair*) آماردان مالزیایی‌الاصول مقیم امریکا ریاست مؤسسه را به‌عهده خواهد گرفت.

علاقه‌مندان برای آگاهی بیشتر در مورد کنگره *ISI2011* به نشانی www.isi2011.ie مراجعه نمایند.

در پایان از آقایان دکتر ناصررضا ارقامی و دکتر محمد آرشی، که متن پیش از چاپ این گزارش را مطالعه کردند و نکاتی را در تصحیح برخی موارد یادآور شدند، ممنون هستیم.

۳- ساختمان *CCD* در کنار رودخانه اصلی شهر دابلین، رودخانه لیفی (*River Liffey*)، و در کنار یک پل تازه تأسیس و زیبا که در سال ۲۰۰۹ افتتاح شد، قرار دارد. این پل، به یاد نویسنده نامدار ایرلندی، پل ساموئل بکت (*Samuel Beckett Bridge*) نام‌گذاری شده است.

۴- در ابتدای برنامه‌های مجمع عمومی موسسه بین‌المللی آمار، پروفیسور تگل، رئیس وقت *ISI*، از حاضران خواست به احترام و یاد آماردانانی که در طول دو سال گذشته دار فانی را وداع گفته‌اند (حدود ۳۰ نفر) یک دقیقه به پا خیزند و سکوت کنند. همزمان، اسامی این افراد در تابلو بزرگ سالن نشان داده شد. تعدادی از این آماردانان عبارت بودند از

S. Kots, J.A. Nelder, B. Harris, D. Blackwell, J.N. Srivastava, A. Zellner, A.V. Skorokhod, D. Schwartz.

۵- همان‌طور که گفته شد، در مجمع عمومی انجمن، برگزاری ۶۰امین کنگره *ISI* در سال ۲۰۱۵ در شهر ریدو ژانیرو، مرکز کشور برزیل تصویب شد. در این باره، دبیر کنگره ۶۰ام از حاضرین برای شرکت در این کنگره دعوت به عمل آورد. وی اعلام نمود که کنگره ۶۰ام در روزهای ۲۷ تا ۳۱ ژولای ۲۰۱۵ برگزار خواهد شد. وی، همزمان با پخش یک مستند تصویری از برزیل (از جمله نمایش مجسمه عیسی مسیح (ع) (*Christ Redeemer Statue*) که بر بلندای یک کوه ایستاده و آغوش باز نموده است) خاطر نشان کرد که با توجه به برگزاری بیستمین جام جهانی فوتبال در سال ۲۰۱۴ در کشور برزیل و نیز برگزاری المپیک سال ۲۰۱۶ در این کشور، سال ۲۰۱۵ سال بسیار خوبی برای سفر به کشور برزیل است.

۶- در روزهای قبل از کنفرانس دابلین، چندین سمینار و کارگاه اقماری در دابلین و برخی کشورهای دیگر با هماهنگی مؤسسه بین‌المللی آمار برگزار شد. برای نمونه به چند مورد اشاره می‌کنیم: کنفرانس بین‌المللی آمار رسمی (۱۷ تا ۱۹ اگوست در شهر بلفاست در ایرلند شمالی)، کنفرانس روش‌های مبتنی بر داده‌های فضایی در فرایندهای محیطی (توسط بخش اروپایی انجمن بین‌المللی آمار

معنای آماری یک دنیای ناقص

نوشته: مایکل والیس^۱، ترجمه: دکتر حمید پزشک

نویسنده مجله *significance* مایکل والیس، برنده جایزه دوم نوشتار علمی ماکس پروتز سال ۲۰۱۱ (به میزان ۵۰۰ دلار) شده است. مقاله او در روزنامه گاردین چاپ شده است و در نهایت سخاوت اجازه چاپ دوباره آن را در اینجا داده است... آفرین مایکل!

برنده جایزه نوشتار علمی به یک دنیای ناکامل، معنی آماری می دهد. برنده این جایزه امسال، توضیح می دهد که چگونه کار خاص او بر روی خطای اندازه گیری می تواند بین دو نتیجه گیری صحیح و غلط ایجاد تفاوت کند. سلام، من همسایه و دوست آمارگر شما هستم و اگر اشکال نداشته باشد چند سؤال دارم. اول اینکه، شما چند سال دارید؟ بسیار خوب، وزنتان چقدر است؟ خوب، خوب، به طور متوسط چند کالری غذا می خورید؟ اگر شما مثل من باشید، یک پاسخ آشفته به همه اینها خواهید داد. پاسخ اینطور شروع می شود، مطمئنم که ۲۴ سال دارم - ولی از اینجا به بعد خراب می شود - من ترازو ندارم و به سختی به یاد می آورم دیروز چه خورده ام.

به دنیای خطای اندازه گیری خوش آمدید، دنیایی که من سه سال آخر زندگیم را در پی گرفتن *PhD* آمار در آن گذرانده ام. من از راه دور آموزش نظری به اینجا رسیده ام، ولی بعد مزاحمی به نام "دنیای واقعی" را شناختم که در آن ترازوها دقیقاً میزان نشده اند و مردم تعداد دقیق فنجان های چای نوشیده شده شان را یادداشت نمی کنند. بدبختانه، تمام مدل های آماری که من مطالعه کرده ام بر داده های ۱۰۰ درصد دقیق، متکی هستند. برای مثال، وقتی تیتري درباره این می بینید که چگونه خوردن گوشت قرمز احتمال ابتلا به سرطان را چند درصد افزایش می دهد، این نتیجه بر اساس این خواهد بود که از مردم واقعی پرسیده شده که چقدر گوشت قرمز می خورند (لاقل تا حدی). اگر شما پول زیادی برای خرج کردن نداشته باشید، داده هایتان کاملاً دقیق نخواهند بود. اگر کورکورانه داده های غیر دقیق را به مدل های آماری وارد کنید، به نتیجه گیری های کاملاً غلط می رسید: موثر بودن یک دارو ظاهراً ناپدید می شود، یا ممکن است به اشتباه چیزی را عامل بیماری قلبی بدانیم. پس مهم است که به مشکلات ناشی از خطای اندازه گیری آگاه باشیم و در صورت لزوم، آنها را در نظر بگیریم.

¹ *Making statistical sense of an imperfect world.*
Michael Wallace, Significance, October 2011.

مایکل والیس در دپارتمان اپیدمیولوژی بیماری های عفونی در مدرسه بهداشت و پزشکی گرمسیری لندن کار می کند.

پس چه میتوانیم بکنیم؟ از آنجائیکه در آمار خیلی متداول است، داده های بیشتری جمع آوری می کنیم. در بعضی موارد، ممکن است بتوانیم منابع خود را گسترش دهیم تا اندازه گیری های واقعا دقیقی از گروه کوچکی از مردم بدست آوریم. یا می توانیم بعضی افراد را بیش از یکبار اندازه گیری کنیم. هر دوی این روشها اطلاعات بیشتری در مورد خطای اندازه گیری به ما می دهند: اگر وزن کسی را دوبار اندازه گرفتید و ۵.۷۹ کیلوگرم و ۵.۸ کیلوگرم بدست آوردید، معلوم است که میزان خطا بسیار کم است، ولی اگر ۶۰ کیلوگرم و ۱۰۰ کیلوگرم بدست آوردید، ممکن است طور دیگری فکر کنید. در معادله ما خطا، فقط مجهول دیگری است و با جمع آوری این داده های اضافه می توانیم در مورد آن بیشتر یاد بگیریم. از اینجا به بعد، همه نوع حقه جبری وجود دارند که به ما کمک می کنند این اطلاعات را به چیزی تبدیل کنیم که بتوانیم با اطمینان از آن استفاده کنیم، و در این نقطه است که من وارد می شوم. علیرغم اینکه حوزه نسبتاً جدیدی است، طیف بسیار وسیعی از مدل ها و روش های متفاوت برای مواجهه با خطای اندازه گیری وجود دارند. همانطور که ممکن است تصور کنید، اگر خطای اندازه گیری داشته باشید و ندانید چگونه با آن مقابله کنید، خیلی مشکل می شود که بدانید از کجا آغاز کنید. کار من در بنیادی ترین سطح خود، درباره قابل دسترس کردن این روشها است. من از دورنمای غیر آمارگرانه، به چیزهنگام می کنم و سعی می کنم به پرسش هایی پاسخ دهم که نیاز به پاسخ دارند و همچنین کار بر روی پیشنهاد های موجود را آسانتر کنم. مقدماتا اینکار نوشتن برنامه های کامپیوتری را در بر می گیرد که باعث تکمیل شدن این روش های پیچیده در یک آرایش کلی مشخص تر می شوند، ولی من همچنین به انواع خاصی از مطالعات آماری توجه می کنم تا پیشنهاد های مناسب تری را تهیه و امتحان کنم. در اینجا شما ممکن است از خود بپرسید من دقیقاً تمام روز چه می کنم و من اولین کسی هستم که اعتراف می کنم زندگی یک آمارگر به همان اندازه که شما انتظار دارید، پرجاذبه است. من بیشتر وقتم را پشت کامپیوتر به نوشتن کدها یا بازی با مجموعه داده ها می گذرانم. اگر یک روز واقعا هیجان انگیز داشته باشم، ممکن است چند مقاله بدست آورم و کمی جبر کار کنم. کار من ممکن است به اندازه کار همکاران علمی تر من برجسته به نظر نیاید، ولی نتایج من پتانسیل این را دارند که همانقدر مهم باشند. آمارگران، بنیان تقریباً هر مطالعه علمی هستند. چنانچه آمارهای غلط بگیرد هر چیز دیگری اساساً بی فایده می شود. خطای اندازه گیری یک مشکل اغلب گریز ناپذیر است. و بنابراین مطالعه ای که از نتایج من استفاده می کند، می تواند (امیدوارم) به تحقیقات علمی عالی تری برسد. بنابراین دفعه دیگر که تیتري در مورد یک کشف پزشکی می بینید، به آمارگرانی که در پشت صحنه ها کار می کنند فکر میکنید. ما ممکن است درمانی برای سرطان پیدا نکنیم، ولی این ما هستیم که اگر کس دیگری اینکار را بکند، به شما می گوئیم.

Lyx، آخرین نرم‌افزار WYSIWYM

"Lyx" را در گوگل جستجو کنید: صفحه وب سایت Lyx اولین لینکی است که در صفحه ظاهر می‌شود. وارد سایت شوید و بر روی دانلود کلیک کنید. دستورالعمل روی صفحه را برای ویندوز، Mac یا Linux دنبال کنید. کار راحتی است. وارد Lyx شوید، گزینه Help و سپس گزینه tutorial را انتخاب کنید. گروه Lyx یک راهنمای ساختاری و کوتاه ارائه داده‌اند. با درست کردن یک فایل نمونه (lyxifying)، می‌توانید ویژگی‌های اساسی این نرم‌افزار را بیاموزید. (example_raw.lyx) اما example_raw.lyx به راحتی قابل دسترس نیست (در گوگل example_raw.lyx را جستجو کنید، می‌بینید که بسیاری از مردم همین مشکل را داشته‌اند) اگر در کامپیوتر example_raw.lyx را جستجو کنید، نتیجه‌ای نمی‌گیرید. به صورت زیر عمل کنید:

Program Files\Lyx2.0\ Resources\ examples
 در Mac روی Lyx کنترل کلیک کنید و گزینه Show Package contents را انتخاب کنید. فایل Contents را باز کنید، سپس فایل Resource و در آخر فایل examples را باز کنید. در این فایل، example_raw.lyx را خواهید یافت. طبق راهنما عمل کنید و سپس به گزینه سوم در منوی Help بروید (یعنی گزینه Lyx User's Guide). این راهنما خیلی واضح و خوب نوشته شده است. ادامه این راهنما در گزینه چهارم (Additional Lyx Feature) منوی Help است. گزینه پنجم منوی Help Embedded Objects است که شکل‌ها و نمودارها و ... را توضیح می‌دهد. گزینه ششم، Math، درباره علائم و فرمول‌های ریاضی است که در فصل ۱۸ کاربرد دارد. این فصل به استفاده از فرمول‌های چندخطی پرداخته است. بیش از نه دستورالعمل راهنما در منوی Help موجود است.

نمونه‌ای از Lyx

در این مقاله کوتاه، مقدمه‌ای مختصر در مورد کاربرد Lyx و چند مثال در رابطه با آن ارائه خواهیم داد. وارد فایل Lyx شوید و در منوی File گزینه New را انتخاب کنید در این صورت یک صفحه جدید باز می‌شود. در منوی View گزینه Toolbars را انتخاب کنید، سپس گزینه‌های Math.Extra.View/Update و Math Panels را انتخاب کنید. در این صورت دو پنجره ابزار در بالای صفحه ویندوز و دو پنجره ابزار ریاضی در پایین صفحه ظاهر می‌شوند. با تأمل بر روی هر آیکن از این چهار پنجره، جعبه متنی شامل توضیحات در مورد آن آیکن ظاهر می‌شود. اگر در زیر گزینه Toolbars، Other Toolbars و سپس Greek را انتخاب کنید، جعبه ابزار Greek ظاهر خواهد شد.

تازه‌ها در تک: WYSIWYG LaTeX

نسیم اجلالی، پژوهشگاه دانش‌های بنیادی (IPM)

تک نرم‌افزاری با کیفیت بالا برای ریاضی‌نویسی است. نسخه‌های متعددی از این نرم‌افزار ارائه شده است. در این نرم‌افزارها جدولی از حروف یونانی موجود است. برای مثال اگر روی ε کلیک کنید دستور متناظر با آن یعنی $\backslash varepsilon$ روی فایل مبدأ ظاهر می‌شود. با وجود جداول نشانه‌ها، دیگر نیازی به خاطر سپردن هزاران دستور در تک نیست.

WYSIWYG در مقابل تک

هنگام کار با پردازش‌گر $word$ شکل خروجی را می‌توان بر روی صفحه نمایش دید. این خروجی با فونت‌های مختلف، اندازه فونت‌ها، شکل فونت‌ها و غیره به صورت چاچی نمایش داده می‌شود. WYSIWYG یعنی: آنچه که می‌بینید، آن چیزی است که به دست می‌آورد. مثال زیر، به صورت درشت و ایتالیک در Word تایپ شده است (در فونت Times):

It is not unusual for a continuous function to exhibit pathological properties.

این جمله به همین شکل روی صفحه دیده می‌شود و به همین صورت هم چاپ می‌شود. برای نوشتن همین متن در تک (با فونت CM) به صورت زیر عمل می‌کنیم:

It is \textbf{not} unusual for a continuous function to exhibit \textit{pathological } properties.

$\backslash textbf$ و $\backslash textit$ دستورات تک می‌باشند. در تک تمام کلمات با یک فونت تایپ می‌شوند و برای تغییر فونت کلمات، باید آنها را در دستورات تعریف شده مثل $\backslash textbf$ تایپ کنید.

برای نوشتن فرمول‌های ریاضی، باید از دستورات ریاضی استفاده کنید. برای مثال فرمول $(a^2+b)/c$ را در نظر بگیرید. برای نوشتن این فرمول، در تک تایپ کنید:

$\backslash frac{a^{2}+b}{c}$
 پیش از این، در سال ۱۹۸۰ نرم‌افزار Leo قادر به چاپ نماد a . با تایپ $\backslash alpha$ در کد مبدأ، بر روی صفحه کامپیوتر بود. این نرم‌افزار در سیستم عامل Dos قابل استفاده بود. بعضی از کاربران ویندوز Xp هنوز از Leo در جعبه Dos استفاده می‌کنند.

در سال ۱۹۹۲، MacKichan، نرم‌افزار Scientific Word را که اولین نرم‌افزار برای تک بود منتشر کرد [1]. Scientific Word، WYSIWYG نیست بلکه WYSIWYM است یعنی آنچه که می‌بینید، آن چیزی است که منظورتان بوده است. بخش‌ها، قضیه‌ها، علائم به طور مناسب و بصری نمایش داده می‌شوند اما نه مثل علائمی که در خروجی تک دیده می‌شوند.

$\frac{a^2}{b} + c$ برای هم‌ردیف نوشتن فرمول‌ها در خطوط متوالی از `align` استفاده می‌کنیم، می‌خواهیم بنویسیم:

$X^2+3=y, U=a/c$

در `Lyx` به صورت زیر عمل کنید:

۱- در منوی `Insert` گزینه `Math` و سپس `AMS align Environment` را انتخاب کنید.

۲- دو جعبه ظاهر می‌شود، این دو جعبه با دو جعبه خط بعد هم‌ردیف می‌شوند، در اولی x^2+3 و در دومی y را تایپ کنید.

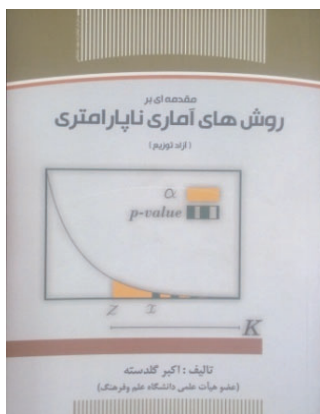
۳- برای شروع خط بعد `Command-Return` را فشار دهید. مجدداً دو جعبه ظاهر می‌شود. در اولی $\#$ و در دومی a/b را تایپ کنید.

ویژگی‌های `Lyx`

برای مشاهده لیستی از ویژگی‌های `Lyx` به سایت آن مراجعه کنید، سی ویژگی جدید نسخه ۲.۰ در قسمت تازه‌ها ذکر شده است. که در حقیقت همان ویژگی‌های نسخه ۱.۶ است و برای جلب توجه بازدیدکنندگان نسخه ۲.۰ ذکر شده است، این ویژگی‌ها شامل حمایت همه جانبه برای تایپ فرمول‌های ریاضی، شامل `AMS math`، صفحه ویراستار، مراجع، فهرست و کتاب‌نامه (شامل `Bib TEX`)، بررسی صحت نوشتار و تیزرها می‌باشد. این سیستم قابلیت حروف چینی به زبان‌های دیگر را هم دارد مانند عربی، چینی، عبری و ژاپنی. علاوه بر این ویژگی‌ها، قابلیت‌های دیگری به نسخه ۲.۰ اضافه شده است: جستجوی گسترده، مقایسه متن‌ها، سبک و شیوه مراجع، فهرست‌های گوناگون، برنامه‌ی بهتر برای مرتب کردن بخش‌ها و زیربخش‌ها، بهبود صفحه نمایش، رنگ‌ها، جستجو برای فایل‌های `DVI/PDF`، خروجی آزمایشی به فرم `XHTML+MathML` و ویژگی‌های دیگر.

معرفی کتاب

روش‌های آماری ناپارامتری

تالیف اکبر گل‌دسته

عضو هیئت علمی دانشگاه علم و فرهنگ

فرهنگ

ناشر: جهاد دانشگاهی

اگر می‌خواهید فرمول‌های ریاضی تایپ کنید، از `AMS document class` استفاده کنید. در منوی `Document Settings...` را انتخاب کنید، در این صورت پنجره جدیدی باز می‌شود. `article` را انتخاب کنید (`AMS`). پنجره را ببندید و فایل را ضبط کنید. عنوان زیر را مشابه آنچه که در `Word` تایپ می‌کنید، بنویسید:

به طرف بالا و چپ پنجره بروید و بر روی `drop-down menu` کلیک کنید، سپس گزینه `Title` را انتخاب کنید. حال مشاهده می‌کنید که `A taste of Lyx` به‌عنوان تیترا در مقاله `AMS` چاپ شده است. در خط بعد `by Very Beginner` را تایپ کنید سپس محیط `Author` را انتخاب کنید و تغییر را مشاهده کنید. حال تایپ کنید:

برای تأکید کلمه `first` این کلمه را انتخاب کنید و روی آیکن `toggle emphasize` کلیک کنید. در این صورت این کلمه به شکل `first` چاپ خواهد شد. برای درشت نوشتن کلمه `sentence` آن را انتخاب کنید و از دستور متداول صفحه کلیک، برای درشت کردن کلمات استفاده کنید. حال برای فرمول نویسی، تایپ کنید:

`The Greek letter delta:`

به سه طریق می‌توانید حرف دلتا را تایپ کنید:

۱- بر روی آیکن `Insert math mode` کلیک کنید (آیکن ششم از سمت راست در اولین پنجره ابزار بالایی که به شکل $(a+b)/c$ می‌باشد) جعبه آبی رنگ کوچکی که گوشه‌های آن به رنگ قرمز است در مقاله ظاهر می‌شود. حال `delta` را تایپ کنید (با یک فاصله بعد از آن)، کاراکتر δ ظاهر می‌شود.

۲- بر روی آیکن `Greek` کلیک کنید (نهمین آیکن از سمت چپ، در دومین پنجره ابزار پایینی که به شکل α می‌باشد)، جدولی با تمام حروف یونانی ظاهر می‌شود. روی نماد δ کلیک کنید، این نماد روی صفحه ظاهر می‌شود.

۳- در ابزار `Greek` بر روی δ کلیک کنید. حال تایپ کنید:

`A fraction with an exponent:`

برای نوشتن فرمول $(a^2+b)/c$ به صورت زیر عمل کنید:

۴- بر روی آیکن `Insert standard fraction` کلیک کنید (این آیکن به شکل a/b است)، در این صورت دو جعبه آبی، یکی بالا و دیگری در پایین، در امتداد یک خط افقی ظاهر می‌شوند.

۵- برای نوشتن (a^2+b) در جعبه بالا به این صورت عمل کنید: روی آیکن `Superscript` کلیک کنید، سپس `a` و `2` را در جعبه‌های مربوطه تایپ کنید. توسط کلید `Space` از وضعیت `Superscript` خارج شوید و `+` را تایپ کنید.

۶- در جعبه پایینی `c` را تایپ کنید. فرمول $(a^2+b)/c$ در صفحه ظاهر می‌شود. برای تایپ این عبارت در تک، به صورت زیر عمل کنید:

دیگری از جمله پخش مستند با موضوع آمار، مناظره بین اساتید و کارشناسان آمار با حضور آقای دکتر حسینی از گروه آمار زیستی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، مهندس افشین آشفته رئیس بخش آمارهای صنعتی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مهندس رضا جوشن مدیر عامل شرکت فراروش صبا و دکتر مهدی ژیانپور مسئول مرکز پژوهشی انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی واحد اصفهان، سخنرانی تخصصی آقای دکتر اسدی از گروه آمار دانشگاه اصفهان، اجرای تئاتر با محوریت آمار و همچنین اجرای موسیقی سنتی برگزار گردید. در پایان همایش از پروفسور ماهبانو تاتا، پیشکسوت آمار زن ایران توسط جهاد دانشگاهی واحد اصفهان و همچنین برخی از اساتید حاضر در جمع با تقدیم هدایای نفیس، لوح و تندیس تجلیل به عمل آمد. لازم به ذکر است در حاشیه این همایش مرکز پژوهشی انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی واحد اصفهان و همچنین مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران (ایسپا) شعبه اصفهان و برخی از شرکت‌های آماری استان اصفهان به ارائه دستاوردهای پژوهشی و علمی خود پرداختند.

برگزاری روز ملی آمار و برنامه‌ریزی در دانشگاه اصفهان^۲
به مناسبت بزرگداشت روز آمار مراسمی با همت و تلاش انجمن علمی-دانشجویی گروه آمار و به پشتوانه گروه و استادان در دانشگاه اصفهان برگزار گردید. در این مراسم که در روز دوشنبه مورخ ۹۰/۷/۳۰ در ساعت ۱۶-۱۴ در تالار دانشکده علوم آمار و ریاضی برگزار گردید، اکثر استادان و دانشجویان حضور داشتند. ابتدا مدیر گروه آقای دکتر علامت‌ساز به حاضرین خوش‌آمد گفته و روز آمار را تریک گفتند و کلیپی از نظرات استادان گروه در خصوص روز ملی آمار و برنامه‌ریزی پخش گردید. پس از آن دانشجویان و استادان از سخنان خانم دکتر ماهبانو تاتا که به همین مناسبت از دانشگاه باهنرکرمان دعوت شده بودند، کمال استفاده را بردند. بعد از آن آقای دکتر ایران‌پناه نحوه عضویت جدید یا تمدید عضویت و در واقع آنچه لازم بود دانشجویان به‌ویژه دانشجویان تازه وارد در خصوص انجمن آمار ایران بدانند را برای ایشان باز گو نمودند. در انتها از جناب آقای مجید اسدی به‌عنوان استاد مشاور انجمن علمی و اعضای انجمن در سال تحصیلی گذشته قدردانی شد و هدایایی به رسم یادبود تقدیم آنها گردید.

❖ دانشگاه بیرجند

با تشکر از آقای دکتر نیلی‌ثانی، نماینده محترم انجمن

- در آزمون سراسری کارشناسی ارشد سال ۱۳۹۰-۱۳۸۹ تعداد ۱۰ نفر از فارغ‌التحصیلان رشته آمار دانشگاه بیرجند پذیرفته شدند.

این کتاب پنج بخش دارد که شامل یک مقدمه، دوازده فصل و پیوست‌های لازم است. در مقدمه کتاب ضمن تعریف روش‌های ناپارامتری از دیدگاه‌های متفاوت آمارشناسان، تاریخچه مختصری از روش‌های ناپارامتری مرور می‌شود. ترکیب کتاب به‌گونه‌ای تنظیم شده است که با تدریس آن در یک نیم‌سال تحصیلی می‌توان سرفصل درس روش‌های ناپارامتری در مقاطع کارشناسی پیوسته و ناپیوسته رشته آمار و مقطع کارشناسی ارشد رشته آمار زیستی (حیاتی) را پوشش داد. همچنین مطالب این کتاب می‌تواند بخشی اساسی از یک دوره روش‌های آماری پایه را در سایر رشته‌ها به خود اختصاص دهد. این کتاب در ۴۵۵ صفحه در شهریورماه ۱۳۹۰ توسط سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی منتشر شده است.

اخبار دانشگاه‌ها و مراکز آماری

❖ دانشگاه اصفهان

با تشکر از آقای دکتر نصراله ایران‌پناه، نماینده محترم انجمن

برگزاری روز ملی آمار و برنامه‌ریزی در اصفهان^۱

اول آبان هر سال در تقویم رسمی کشور عزیزمان ایران به روز ملی آمار و برنامه‌ریزی نام‌گذاری شده است. هر نهاد و سازمانی برای نظم بخشیدن به امور داخلی و ارائه بهتر وظایف خود، به برنامه‌ریزی و آمار نیاز دارد تا موفق عمل کند. امروزه از آمار به‌عنوان علمی یاد می‌کنند که در شاخص‌های توسعه نقش بسزایی دارد. داشتن آمار دقیق و جستجو در ارقام و اطلاعات، کار دولت‌ها را در برنامه‌ریزی برای آینده آسان‌تر می‌کند. از این‌رو مرکز پژوهشی علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی واحد اصفهان نیز از این امر بی‌بهره نیست و در اکثر پژوهش‌های کاربردی و علمی خود از این علم بهره می‌جوید. لازم به ذکر است که این همایش به‌صورتی فراگیر در سطح شهر اصفهان، دانشگاه‌ها، سازمان‌ها و ... اطلاع‌رسانی گردید. شهرداری اصفهان، دانشگاه اصفهان، دانشگاه پیام‌نور استان اصفهان و خانه ریاضیات اصفهان از حامیان این همایش بودند. در ساعت ۱۶ روز یکشنبه اول آبان ۱۳۹۰ بعد از قرائت قرآن کریم و سرود جمهوری اسلامی ایران و همچنین پخش سرود جهاد دانشگاهی مراسم به‌صورت رسمی آغاز گردید. مهندس فرهاد طاهریون رئیس جهاد دانشگاهی واحد اصفهان بعد از خیر مقدم به مسئولین، اساتید و دانشجویان شرکت‌کننده در همایش، به اهمیت آمار و برنامه‌ریزی در سازمان‌ها و نهادها اشاره نمود. سپس آقای دکتر قاسمی سرپرست دفتر آمار و اطلاعات استانداری اصفهان در مورد سرشماری نفوس و مسکن امسال صحبت نمودند. در ادامه همایش برنامه‌های متنوع

^۲ با تشکر از خانم سپیده اسحاقی دانشجوی کارشناسی آمار دانشگاه اصفهان

^۱ با تشکر از خانم الهه صالح‌پور دانشجوی کارشناسی آمار دانشگاه اصفهان برای تهیه این گزارش

❖ دانشگاه زنجان

با تشکر از آقای دکتر آقامحمدی، نماینده محترم انجمن

مراسم بزرگداشت روز ملی آمار و برنامه‌ریزی یکشنبه، اول آبان ماه سال جاری با حضور آقای دکتر احمد پارسیان، رئیس انجمن آمار ایران و عضو هیأت علمی دانشگاه تهران، به همت گروه آموزشی آمار و همچنین انجمن علمی- دانشجویی آمار دانشگاه زنجان در سالن سهروردی آن دانشگاه برگزار شد. در این مراسم پس از قرائت آیاتی چند از کلام ... مجید و اجرای سرود جمهوری اسلامی ایران، آقای دکتر آقامحمدی مدیر گروه آمار ضمن عرض خیرمقدم به حاضرین و خوش آمدگویی و آرزوی موفقیت برای آقای دکتر پارسیان میهمان ویژه این مراسم، گزارش مختصری از تشکیل و وضعیت گروه آمار دانشگاه زنجان ارائه کردند.

آقای دکتر پارسیان نیز در این مراسم ضمن گرامیداشت روز ملی آمار، به ایراد سخنرانی با عنوان "نگاهی به لم نیمن-پیرسون" پرداختند. در پایان مراسم از آقای دکتر پارسیان، همراه ایشان آقای علی کریم‌نژاد و نفرات برتر ورودی‌های مختلف رشته‌ی آمار در مقاطع کارشناسی و کارشناسی‌ارشد با اهدای جوایز و لوح تقدیر، تجلیل بعمل آمد. شایان ذکر است پس از اتمام همایش نیز جلسه‌ای مشترک و صمیمانه بین دانشجویان و اساتید گروه آمار با حضور آقای دکتر پارسیان برگزار گردید که طی آن، سوالات دانشجویان توسط آقای دکتر پارسیان و اساتید گروه پاسخ داده شد.

❖ دانشگاه سمنان

با تشکر از آقای دکتر زالی‌زاده، نماینده محترم انجمن

روز اول آبان، روز ملی آمار ایران در گروه آمار دانشگاه سمنان همانند دو سال گذشته که از تأسیس این رشته در این دانشگاه می‌گذرد جشن گرفته شد. به همین مناسبت همایش یک روزه‌ای در سالن آمفی تئاتر دانشکده ریاضی، آمار و علوم کامپیوتر دانشگاه سمنان برگزار گردید. این همایش یک روزه با خیر مقدم آقای محمودی دبیر همایش و سخنرانی آقای دکتر صافی رئیس دانشکده ریاضی،

• فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد رشته آمار دانشگاه بیرجند در تابستان ۱۳۹۰ به شرح زیر می باشند:

آقای مسعود عبدالهی، عنوان پایان‌نامه: فضایی حدی برای متغیرهای تصادفی فازی، استادان راهنما: دکتر حمیدرضا نیلی‌ثانی و دکتر محمد قاسم اکبری، استاد مشاور: دکتر امید ربیعی
خانم الهه رجبیون، عنوان پایان‌نامه: مدل‌سازی تغییرنگار داده‌های فضایی زمانی با تابع کوواریانس تفکیک‌پذیر، استاد راهنما: دکتر یداله واقعی، استاد مشاور: دکتر حمیدرضا نیلی‌ثانی
خانم ملیحه ابراهیمی موخر، عنوان پایان‌نامه: بررسی خواص تابع شدت عمر، استاد راهنما: دکتر محمد خنجری صادق، استاد مشاور: دکتر غلامحسین محتشمی برزادران.

❖ دانشگاه تهران

با تشکر از خانم دکتر سودابه شمه سوار، نماینده محترم انجمن

به منظور گرامیداشت سالگرد روز جهانی آمار، روز ملی آمار و برنامه‌ریزی و به منظور بحث و تبادل نظر پیرامون سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰، انجمن آمار ایران با همکاری گروه آمار دانشگاه تهران، مرکز آمار ایران، پژوهشکده آمار، UNFPA، انجمن جمعیت‌شناسی ایران و انجمن جامعه‌شناسی ایران، سمیناری تحت عنوان «نگاهی به سرشماری عمومی نفوس و مسکن» سال ۱۳۹۰ از ساعت ۱۴ الی ۱۷ روز چهارشنبه ۱۳۹۰/۷/۲۷ در سالن شهید دهشور پردیس علوم دانشگاه تهران برگزار نمود.

در این سمینار با نگاهی کوتاه به تاریخچه سرشماری در ایران، میزگردی با حضور استادان، صاحب نظران دانشگاهی، دست‌اندرکاران طراحی و اجرای سرشماری آقایان دکتر میرزایی، دکتر نواب‌پور، دکتر فقیهی، زاهدیان و نوراللهی برگزار شد و آن‌ها به سؤالاتی که در بخش پرسش و پاسخ از طرف شرکت‌کنندگان مطرح شد پاسخ دادند. اداره این میزگرد به عهده آقای دکتر محمدزاده بود. این سمینار با استقبال دانشجویان، کارشناسان و اعضای هیئت علمی دانشگاه روبرو شد.

❖ دانشگاه تربیت مدرس

با تشکر از آقای دکتر موسی گلعلیزاده، نماینده محترم انجمن

گروه آمار دانشگاه تربیت مدرس در راستای اهداف انجمن آمار و گرامیداشت روز آمار مراسمی را در روز سه‌شنبه ۳ آبان ۹۰ در دانشکده علوم ریاضی دانشگاه تربیت مدرس برگزار کرد. در این مراسم جناب آقای دکتر امین حسن‌زاده در زمینه کاربرد آمار در بیمه سخنرانی نمود. به‌علاوه تعدادی از دانشجویان گروه به‌طور مختصر در مورد گرایش‌های موجود گروه سخنرانی کردند. نمایش کلیپ‌هایی از فعالیت‌های سال‌های گذشته گروه آمار از دیگر بخش‌های این مراسم بود.

فهرست دانش آموختگان مقطع کارشناسی ارشد گروه آمار دانشگاه شهید باهنر کرمان به شرح زیر می باشد:

مهسا محمود مولایی، عنوان پایان نامه: رگرسیون خطی و غیر خطی بر اساس آماره های ترتیبی، استاد راهنما: دکتر علیرضا عرب پور.

سمیه زرنگار پناه، عنوان پایان نامه: آزمون های نیکویی برازش در توزیع های چوله یک بعدی، استاد راهنما: دکتر علیرضا عرب پور.

مهسا صعصعی، عنوان پایان نامه: توزیع بیر بام-ساندرز، استاد راهنما: دکتر احد جمالی زاده.

دکتر احد جمالی زاده، عنوان پایان نامه: همراه آماره های ترتیبی، استاد راهنما: حمید رضا چاره.

مینا حبیبی، عنوان پایان نامه: توزیع های نمایی و ویبل وزن دار شده یک بعدی و دو بعدی، استاد راهنما: دکتر احد جمالی زاده.

سید جواد احمدی موسوی، عنوان پایان نامه: مدل های چوله نرمال، استاد راهنما: دکتر وحید امیرزاده.

مهدیه امینی، عنوان پایان نامه: همخطی چند گانه در رگرسیون فازی با داده های ورودی و خروجی فازی، استاد راهنما: دکتر علیرضا عرب پور.

الهام اکبری، عنوان پایان نامه: کنترل کیفیت آماری با مشاهدات فازی، استاد راهنما: دکتر علیرضا عرب پور.

حمید رضا ابراهیمی، عنوان پایان نامه: برآورد پارامترهای توزیع نمایی تعمیم یافته، استاد راهنما: دکتر احد جمالی زاده.

اعظم کمالی، عنوان پایان نامه: تحلیل مسیر با استفاده از رگرسیون و تحلیل مسیر بحرانی، استاد راهنما: دکتر علیرضا عرب پور.

محبوبه درانی، عنوان پایان نامه: ماشین بردار پشتیبان و رگرسیون ماشین بردار پشتیبان با داده های فازی، استاد راهنما: دکتر علیرضا عرب پور.

❖ دانشگاه یاسوج

با تشکر از آقای دکتر انوشیروان غفاری پور، نماینده محترم انجمن

دانشگاه یاسوج برای اولین بار در مقطع کارشناسی ارشد در رشته آمار دانشجو پذیرفت. این دانشگاه در مهرماه سال ۹۰ با ثبت نام از پنج نفر از پذیرفته شدگان در رشته آمار محض، کار خود را در مقطع

آمار و علوم کامپیوتر شروع گردید. در ادامه آقای دکتر محمدزاده مهمان همایش از دانشگاه تربیت مدرس در ارتباط با نقش آمار، چگونگی و ضرورت استفاده از آن در انجام تحقیقات علمی به ارائه سخنرانی پرداختند که این سخنرانی بسیار مورد استقبال و استفاده دانشجویان قرار گرفت. دیگر سخنران این مراسم آقای دکتر علی خرمیان استاد گروه فیزیک دانشگاه سمنان به موضوعاتی پیرامون تحقیقات انجام شده در مجموعه تحقیقاتی (European) CERN (Organization for Nuclear Research) و چگونگی بکارگیری تکنیک های آماری در تحلیل داده های انبوه حاصل از انجام آزمایش های در آن مجموعه سخنرانی نمودند. تجلیل از دانشجویان برتر گروه آمار و تقدیم لوح تقدیر از مهمانان این همایش، پایان بخش این مراسم بود.

❖ دانشگاه سیستان و بلوچستان

با تشکر از آقای دکتر آقا بابایی، نماینده محترم انجمن

مراسم هفته آمار و روز آمار و برنامه ریزی با همکاری انجمن دانشجویی آمار یکشنبه اول آبان از ساعت ۱۱ الی ۱۳ در سالن سمعی بصری دانشکده برگزار گردید. در این مراسم آقای دکتر لشکری پور، ریاست محترم دانشکده ریاضی، از اهمیت و نقش آمار در برنامه ریزی و توسعه جامعه سخن گفتند و دانشجویان را به مطالعه بیشتر دروس خود توصیه کردند. سپس آقای دکتر آقا بابایی سخنرانی خویش را با عنوان برآوردیابی و پیش بینی با مخاطره نامتقارن لاینکس را ارائه کردند. همچنین، آقای سید مهدی امیر جهانشاهی به معرفی برخی مفاهیم آمار و نیز نشریات جامعه آماری ایران پرداختند و گزارشی از نتایج اخیر تیم دانشجویی در مسابقه دانشجویی آمار و سوابق علمی پژوهشی اعضای هیئت علمی گروه آمار دانشکده ارائه کردند. در پایان این مراسم، دانشجویان ممتاز گروه آمار با اهدای لوح یادبود مورد تشویق و تقدیر قرار گرفتند.

❖ دانشگاه کرمان

با تشکر از آقای دکتر علیرضا عرب پور، نماینده محترم انجمن

جشن روز آمار و برنامه ریزی در تاریخ سوم آبان ماه ۱۳۹۰ در تالار وحدت دانشگاه شهید باهنر کرمان با حضور اساتید و دانشجویان گروه آمار برگزار گردید. در این مراسم سه ساعته بعد از خیر مقدم توسط دکتر امیرزاده مدیر گروه آمار و سخنرانی آقای دکتر فدایی رییس دانشکده ریاضی در مورد اهمیت آمار، آقای دکتر جلایی از دانشکده اقتصاد در مورد کاربرد آمار در علم اقتصاد و محاسبه شاخص های اقتصادی سخنرانی کردند. همچنین خانم دکتر تاتا در مورد نظریه بازی ها سخنرانی مختصری ایراد کردند. در خاتمه از خانم مهسا محمود مولایی مسئول برگزاری مراسم و همچنین دانشجویان ممتاز و رتبه اول گروه آمار همراه با اهدای جوایزی قدردانی شد.

لازم به ذکر است که دانشکده آمار و انفورماتیک سازمان سنجش در چند رشته از جمله کارشناسی ناپیوسته آمار و کارشناسی آمار سنجش آموزشی (تنها دانشکده مجری این رشته) دانشجو می پذیرد. دانشجویان دانشکده، اساتید و کلیه مدعوین، برگزاری مراسم بزرگداشت هفته آمار و مطالب عنوان شده را در معرفی بیشتر علم آمار بسیار مفید دانستند.

دانش آموختگان دوره دکتری

❖ دانشگاه اصفهان

محسن رضاپور در سال ۱۳۶۳ در شهر کرمان متولد شد. وی در سال ۱۳۸۱ در رشته ریاضی-فیزیک دیپلم خود را دریافت نمود. دوره کارشناسی را در رشته آمار دانشگاه تهران

در سال ۱۳۸۱ شروع نمود و در مدت ۳ سال فارغ التحصیل گردید. وی در سال ۱۳۸۴ در دوره کارشناسی ارشد آمار محض دانشگاه بیرجند پذیرفته شد و در سال ۱۳۸۶ از رساله کارشناسی ارشد خود تحت عنوان "تحلیل احتمالی وابستگی‌ها و ترتیب‌بندهای تصادفی تحت فرض مفصل‌های ارشمیدسی" با راهنمایی دکتر نیلی‌ثانی و مشاوره دکتر غلامرضا محتشمی برزادران با موفقیت دفاع کرد و با عنوان رتبه نخست فارغ التحصیل شد. پس از آن در آزمون دکتری سال ۱۳۸۶ دانشگاه اصفهان پذیرفته شد. وی در طول دوره دکتری خود یک دوره شش ماهه فرصت مطالعاتی را در کشور دانمارک و تحت راهنمایی پروفیسور میکوش بر روی مفاهیم نظریه حدی مقادیر فرین گذرانید. دکتر رضاپور از رساله خود تحت عنوان "مفصل‌ها و مدل‌های وابسته و کاربردهای آنها" با راهنمایی آقای دکتر

کارشناسی ارشد این رشته آغاز کرد. همچنین دانشگاه یاسوج، سه نفر را نیز در رشته آمار در مقطع دکتری جهت تکمیل کادر خود بورسیه نموده است. لازم به ذکر است دانشگاه یاسوج در سال ۱۳۷۸ تأسیس شده است و تعداد دانشجویان این دانشگاه در مقطع تحصیلات تکمیلی از ۴ کد رشته در سال ۸۴ به ۶۸ کد رشته در کارشناسی ارشد و ۳ کد رشته در مقطع دکتری افزایش یافته است.

❖ دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)

با تشکر از آقای دکتر اسماعیل امیری، نماینده محترم انجمن

- دوره کارشناسی ارشد آمار تأسیس و کار خود را از مهرماه ۱۳۹۰ با پذیرش دانشجو آغاز کرد.
- آقای دکتر رامین کاظمی فارغ‌التحصیل دکتری آمار دانشگاه شهید بهشتی از مهرماه ۱۳۹۰ به عنوان عضو هیئت علمی در گروه آمار دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) مشغول به کار شدند.
- مراسم گرامیداشت روز آمار و برنامه‌ریزی با حضور اعضای هیئت علمی گروه آمار و دانشجویان رشته آمار برگزار و آقای دکتر محمدمزاده به عنوان سخنران مدعو، سخنرانی خود را تحت عنوان ضرورت کاربرد آمار در تحقیقات علمی ارائه نمودند.

❖ گزارش مراسم بزرگداشت هفته آمار در

سازمان سنجش آموزش کشور

با تشکر از خانم دکتر سیما نقی‌زاده، عضو هیئت علمی سازمان سنجش به منظور بزرگداشت هفته آمار در ایران، مراسمی در روز سه شنبه ۹۰/۸/۳ در محل سازمان سنجش آموزش کشور از طرف دانشکده آمار و انفورماتیک آن سازمان برگزار شد. در این مراسم که با حضور ریاست دانشکده، اساتید و دانشجویان و نیز مسئولین، مدیران و کارکنان سازمان سنجش و سایر مدعوین برگزار شد، از یکی از پیشکسوتان علم آمار، استاد فرهیخته آقای دکتر پاریان دعوت به عمل آمد تا برای مدعوین سخنرانی نمایند. حضور ایشان در این مراسم شور و انگیزه زیادی برای دانشجویان فراهم نمود. دکتر پاریان در سخنان خود ضمن اشاره به علم آمار و پیوند ناگسستنی آن با سایر علوم به جنبه های کاربردی این علم اشاره نموده و از دانشجویان خواستند که استفاده درست از این علم را مد نظر قرار داده و همانند یک پزشک که اطلاعات بیمار خود را محفوظ می‌نماید، اطلاعاتی را که در اختیار آنها قرار می‌گیرد به منزله یک امانت با ارزش در نظر بگیرند. ایشان همچنین به درست بودن اطلاعات مورد تجزیه و تحلیل اشاره نمودند و نکات با ارزشی را یادآوری کردند.

این مقطع را آغاز نمود. در دوره دکتری وی تحقیقات مربوط به رساله خود را با تدوین و تهیه رساله‌ای تحت عنوان "بحثی در قابلیت اعتماد سیستم‌های متوالی k از n " به پایان رسانده و از رساله خود در مهرماه ۱۳۹۰ با درجه عالی دفاع نمود. راهنمایی رساله دکتری وی توسط آقای دکتر مجید اسدی و داوری آن به وسیله آقایان دکتر جعفر احمدی استاد دانشگاه فردوسی مشهد، دکتر محمدحسین علامت‌ساز و دکتر افشین پرورده از دانشگاه اصفهان انجام گرفت. مقالات زیر از رساله ایشان پذیرش یا چاپ شده است:

Conference Papers:

1. Salehi, E. T. and Asadi, M. (2010). Results on the past lifetime of $(n-k+1)$ -out-of- n structures with nonidentical components. The 10th Iranian Statistical Conference, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

Journal Papers:

1. Salehi, E. T. and Asadi, M. (2011). Results on the past lifetime of $(n-k+1)$ -out-of- n structures with non-identical components. *Metrika*. DOI 10.1007/s00184-010-0335-3.
2. Salehi, E. T., Asadi, M. and Eryilmaz, S. (2011a). On the mean residual lifetime of consecutive k -out-of- n systems. *TEST*. DOI: 10.1007/s11749-011-0237-3.
3. Salehi, E. T., Asadi, M. and Eryilmaz, S. (2011b). Reliability analysis of consecutive k -out-of- n systems with non-identical components lifetimes. *Journal of Statistical Planning and Inference*, 141, 2920-2932.

وحید نکوخو در سال ۱۳۶۱ در شهر اصفهان متولد شد. وی در سال ۱۳۷۹ در رشته ریاضی-فیزیک دیپلم خود را دریافت نمود. در همان سال در کنکور سراسری در رشته آمار دانشگاه اصفهان پذیرفته شد و در سال ۱۳۸۳ با کسب رتبه دوم

فارغ‌التحصیل گردید. وی در سال ۱۳۸۴ تحصیلات خود را در مقطع کارشناسی ارشد در دانشگاه اصفهان آغاز و در سال ۱۳۸۶ از پایان‌نامه خود تحت عنوان "توزیع‌های چوله-نرمال و خواص آن‌ها" به راهنمایی آقای دکتر محمدحسین علامت‌ساز با درجه عالی دفاع نمود. وی در اردیبهشت‌ماه ۱۳۸۶ در آزمون دکتری دانشگاه اصفهان پذیرفته شد و از مهرماه ۱۳۸۶ تحصیل خود در این مقطع را آغاز نمود. در دوره دکتری وی تحقیقات مربوط به رساله خود را با عنوان "مطالعه‌ای در بعضی توزیع‌های چوله" تحت راهنمایی آقای دکتر

محمدحسین علامت‌ساز در مهرماه ۱۳۹۰ با موفقیت دفاع نمود. کمیته داوران رساله را آقایان دکتر محمد امینی از دانشگاه فردوسی مشهد و دکتر مجید اسدی و دکتر افشین پرورده از دانشگاه اصفهان بر عهده داشتند. تاکنون مقالات زیر از رساله ایشان پذیرش یا چاپ شده است.

Conference Papers:

1. Rezapour, M. and Alamatsaz, M. H. (2009) Archimedean copula and multivariate hazard rate ordering, *Proceedings of the 9th Iranian Statistical Conference, University of Isfahan*.
2. Rezapour, M. and Alamatsaz, M. H. (2010) Extreme value theory for continuous non-iid spacetime processes, *Proceedings of 7th Seminar on Prob. and Stoch. Proc., Isfahan University of Technology, 197-206*.

Journal Papers:

1. Rezapour, M., Alamatsaz, M. H. and Pellerery, F. (2011) Multivariate aging with Archimedean dependence structure in high dimensions, *Commutation in Statistics: Theory and methods, to appear*.
2. Rezapour, M., Salehi, E. and Alamatsaz, M.H. (2011) Stochastic Comparison of the Past Lifetime of $(n - k + 1)$ -out-of- n Systems with Dependent Components, *Commutation in Statistics: Theory and methods, to appear*.

ابراهیم صالحی طیس در سال ۱۳۶۲ در شهر بیرجند متولد شد. وی در سال ۱۳۸۰ در رشته ریاضی-فیزیک دیپلم خود را دریافت نمود. در همان سال در کنکور سراسری در رشته آمار دانشگاه بیرجند پذیرفته شد و در سال ۱۳۸۴

فارغ‌التحصیل گردید. وی در سال ۱۳۸۴ تحصیلات خود را در مقطع کارشناسی ارشد در دانشگاه اصفهان آغاز و طی مدت دو سال تحصیلی توانست از رساله کارشناسی ارشد خود تحت عنوان "مطالعه‌ای بر *Burn-In* و مباحث مرتبط با آن" با راهنمایی آقای دکتر مجید اسدی و با درجه عالی دفاع نماید. از پایان‌نامه کارشناسی ارشد وی دو مقاله در هشتمین کنفرانس بین‌المللی آمار ایران و ششمین سمینار احتمال و فرایندهای تصادفی ارائه شده است. پس از آن وی در اردیبهشت‌ماه ۱۳۸۶ در آزمون دکتری تخصصی آمار دانشگاه اصفهان پذیرفته شد و از مهرماه ۱۳۸۶ تحصیلات خود در

جایزه در این رقابت علمی بایستی مدارک زیر را به دبیرخانه جایزه واقع در تهران، خیابان فلسطین (بین بزرگمهر و انقلاب)، بن بست نجم، پلاک ۲، طبقه دوم، واحد ۱۱) یا از طریق پست الکترونیکی به آدرس info@irstat.ir (همراه با یک نسخه به آدرس nematollahi@susc.ac.ir) ارسال نمایند:

- شرح حال کامل نامزد (CV)
- فایل مقاله‌های آماری که در ۵ سال گذشته در مجلات معتبر علمی- پژوهشی داخل و خارج کشور توسط نامزد به چاپ رسیده یا دارای DOI می‌باشد.
- تصویر لیست ارجاعات (غیر خود و بجا) برای هر مقاله ارسالی.
- تبصره:
- آئین‌نامه جایزه و دستورالعمل اجرایی در پایگاه الکترونیکی انجمن آمار ایران به آدرس <http://www.irstat.ir> قرار دارد.
- محققان جوان زیر ۴۰ سال می‌توانند شخصاً خود را نامزد نمایند.
- مقاله‌های مستخرج از پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها مورد ارزیابی قرار نمی‌گیرند.
- علاوه بر مقالات پژوهشی، گزارش طرح‌های ملی خاتمه یافته و ... نیز قابل بررسی می‌باشد. نامزد دارای بالاترین امتیاز (به شرط کسب حداقل امتیاز) به‌عنوان برنده جایزه دکتر جواد بهبودیان انتخاب می‌شود. از برنده جایزه در افتتاحیه یازدهمین کنفرانس آمار ایران در دانشگاه علم و صنعت ایران تقدیر و جایزه به وی اعطا می‌شود. در صورت نیاز به اطلاعات بیشتر از طریق تلفن ۰۷۱۱-۲۲۸۸۱۹۷ یا نمابر ۰۷۱۱-۲۲۷۷۱۹۴ با دبیر هیئت امنا جایزه تماس حاصل نمایید.

نگاهی به آزمون دکتری آمار سال ۱۳۹۰

دکتر سیما نقی‌زاده، عضو هیئت علمی سازمان سنجش آموزش کشور آزمون ورود به دوره دکتری تخصصی در سال ۱۳۹۰ ابتدا به‌طور متمرکز توسط سازمان سنجش برگزار گردید. سپس افراد مجاز به دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی برای مصاحبه معرفی شدند. در نهایت بر اساس نمره اکتسابی و سایر شرایط آزمون، پذیرفته‌شدگان نهایی مشخص شدند. جداول زیر تعداد شرکت‌کنندگان و پذیرفته‌شدگان رشته آمار را با توجه به دانشگاه اخذ مدرک کارشناسی ارشد و جنسیت نشان می‌دهد. ملاحظه می‌شود که بیشترین شرکت‌کننده متعلق به دانشگاه شیراز با ۱۷/۹۸ درصد و پس از آن دانشگاه اصفهان با ۱۲/۳۶ درصد است و دانشگاه شهید بهشتی و

محمدحسین علامت‌ساز به پایان رساند و در مهرماه ۱۳۹۰ از رساله خود با درجه عالی دفاع نمود. داوری رساله ایشان بر عهده آقایان دکتر نادر نعمت‌الهی از دانشگاه علامه طباطبایی، دکتر مجید اسدی و دکتر ایرج کاظمی از دانشگاه اصفهان بود. مقالات زیر از رساله ایشان استخراج شده است:

Conference Papers:

1. Nekoukhrou, V. and Alamatsaz, M.H. (2010). Generalized skew-symmetric-Laplace-normal distribution. The 10th Iranian Statistical Conference, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

Journal Papers:

1. Nekoukhrou, V. and Alamatsaz, M.H. (2011). A family of skew-symmetric-Laplace distributions. *Statistical Papers*, DOI 10.1007/s00362-011-0372-7.
2. Nekoukhrou, V.; Alamatsaz, M.H. and Aghajani, A.H. (2011). A flexible skew-generalized normal distribution. *Communications in statistics: Theory and methods*, to appear.
3. Nekoukhrou, V.; Alamatsaz, M.H. and Bidram, H. (2011). A discrete analogue of the generalized exponential distribution. *Communications in statistics-Theory and methods*, to appear.
4. Nekoukhrou, V.; Alamatsaz, M.H. and Bidram, H. (2011). Discrete generalized exponential distribution of a second type. *Statistics*, to appear.

فراخوان جایزه دکتر جواد بهبودیان

با تشکر از دکتر علیرضا نعمت‌اللهی، دبیر هیئت امنا جایزه دبیرخانه هیئت امنای جایزه دکتر جواد بهبودیان به منظور حمایت از تحقیقات برتر و تشویق محققان جوان زیر ۴۰ سال در زمینه آمار و احتمال، اولین دوره این جایزه را برگزار می‌کند. از گروه‌های آموزشی مرتبط (گروه‌های آمار، ریاضی، اقتصاد، صنایع، کشاورزی، علوم انسانی، ...) و نهادهای آماری کشور دعوت می‌شود نامزدان دریافت جایزه را جهت شرکت در این دوره جایزه محقق برتر تا پایان بهمن‌ماه ۱۳۹۰ به دبیرخانه جایزه معرفی نمایند. معرفی کنندگان نامزد دریافت

دانشگاه‌های شهیدباهنر کرمان، محقق اردبیلی و شیراز اختصاص دارد. قابل ذکر است که دانشگاه تربیت مدرس در میان شرکت-کنندگان دارای کمترین معدل کارشناسی ارشد بوده و ۱۷/۳۹ درصد از کل پذیرفته‌شدگان را داراست. در میان پذیرفته‌شدگان نیز دانشگاه شهیدبهشتی دارای کمترین معدل کارشناسی ارشد است که این دانشگاه نیز ۱۷/۳۹ درصد از پذیرفته‌شدگان را داراست. مقایسه سال اخذ مدرک کارشناسی ارشد شرکت‌کنندگان نشان می‌دهد، بیشترین درصد شرکت‌کنندگان در سال‌های ۸۸ و ۸۹ مدرک کارشناسی خود را اخذ کرده‌اند و بالاترین سال اخذ مدرک کارشناسی آنها به سال ۸۳ تعلق دارد. در میان پذیرفته‌شدگان بیشترین تعداد کارشناسی خود را سال ۸۶ و کارشناسی ارشد خود را سال ۸۸ به پایان رسانیده‌اند. جداول و نمودارهای زیر گویای وضعیت شرکت‌کنندگان و پذیرفته‌شدگان هریک از دانشگاه‌ها در رشته آمار است.

سال اخذ کارشناسی ارشد پذیرفته شدگان	تعداد	درصد
قبل از ۸۰	۱	۴.۳
۸۳	۱	۴.۳
۸۵	۴	۱۷.۴
۸۶	۲	۸.۷
۸۷	۳	۱۳
۸۸	۵	۲۱.۷
۸۹	۴	۱۷.۴
۹۰	۳	۱۳
کل	۲۳	۱۰۰

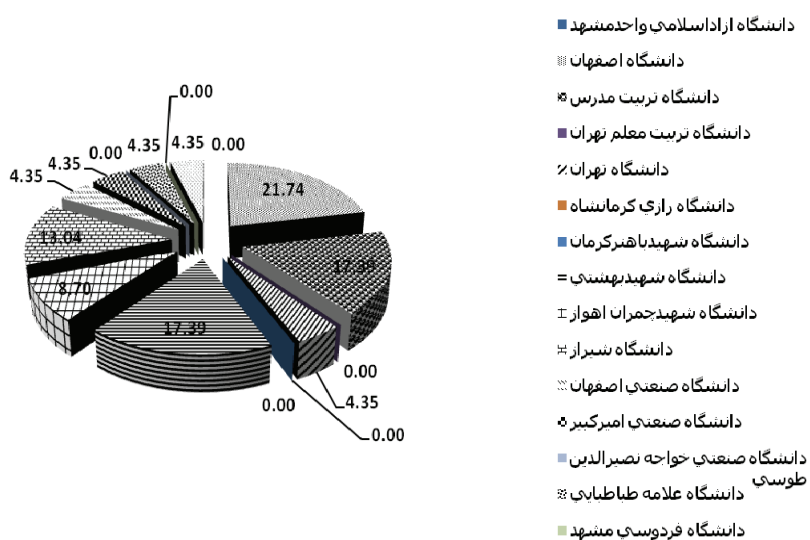
صنعتی اصفهان به‌طور برابر با ۱۱/۲۴ درصد از نظر شرکت‌کننده در مقام سوم قرار دارند. کمترین تعداد شرکت‌کننده نیز در دانشگاه‌های دولتی متعلق به دانشگاه‌های تهران، رازی کرمانشاه، یزد با یک نفر شرکت‌کننده یعنی ۱/۱۲ درصد از کل شرکت‌کنندگان است. از واحدهای دانشگاه آزاد نیز تنها واحد مشهد با یک نفر شرکت‌کننده در آزمون شرکت کرده است. اما در میان پذیرفته‌شدگان، دانشگاه اصفهان با ۵ نفر پذیرفته شده ۲۱/۷۴ درصد را به خود اختصاص داده و در مقام اول قرار دارد و پس از آن دانشگاه‌های تربیت مدرس و شهید بهشتی با به‌دست آوردن ۱۷/۳۹ درصد از پذیرفته‌شدگان در رتبه دوم قرار می‌گیرند و رتبه سوم با ۱۳/۰۴ درصد به دانشگاه شیراز تعلق دارد. همچنین اگر تعداد شرکت‌کنندگان و پذیرفته‌شدگان یک دانشگاه را در نظر بگیریم، به‌عبارت دیگر شرکت‌کنندگانی که مدرک کارشناسی ارشد خود را از یک دانشگاه خاص گرفته و در دانشگاه‌های مختلف پذیرفته شده‌اند در نظر گرفته شود، در دانشگاه شهید چمران ۶۶/۶۷ درصد از شرکت‌کنندگان پذیرفته شده‌اند که بالاترین درصد قبولی را به خود اختصاص داده است و پس از آن دانشگاه تربیت مدرس ۵۰ درصد قبولی داشته و در رتبه دوم قرار دارد. دانشگاه اصفهان نیز از میان ۱۱ نفر شرکت‌کننده خود ۵ نفر قبولی داشت که حدود ۵۰ درصد شرکت‌کنندگان را تشکیل می‌دهند و رتبه سوم قبولی را دارد. بررسی تعداد شرکت‌کنندگان و پذیرفته‌شدگان از نظر جنسیت نشان می‌دهد که ۶۱/۸ درصد از شرکت‌کنندگان مرد و ۳۸/۲ درصد زن بوده‌اند. اما در میان پذیرفته‌شدگان زنان به درصد بالاتر ۴۳/۴۸ دست یافته و مردان ۵۶/۵۲ درصد را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین کلیه شرکت‌کنندگان مقطع دکتری آمار، فارغ‌التحصیل رشته آمار در مقطع کارشناسی ارشد بوده‌اند. بررسی میانگین معدل کارشناسی ارشد شرکت‌کنندگان نشان می‌دهد که شرکت‌کنندگان دانشگاه‌های آزاد اسلامی مشهد، یزد و رازی کرمانشاه رتبه‌های اولی سوم را به خود اختصاص داده‌اند. اما دو دانشگاه آزاد و رازی کرمانشاه در میان پذیرفته‌شدگان نیستند. معدل کارشناسی شرکت‌کنندگان نیز با توجه به دانشگاه اخذ مدرک کارشناسی مورد توجه قرار گرفته است که ملاحظه می‌کنیم بالاترین معدل‌ها به دانشگاه‌های غیرانتفاعی و دانشگاه شهید باهنر کرمان تعلق دارد. در خصوص پذیرفته‌شدگان، از نظر معدل کارشناسی ارشد، دانشگاه صنعتی امیرکبیر، یزد و علامه طباطبایی به ترتیب بالاترین معدل‌ها را دارند. که هر سه دانشگاه ۴/۳۵ درصد از کل پذیرفته‌شدگان را دارند. البته باید توجه داشت که از دانشگاه صنعتی امیرکبیر با ۸ نفر شرکت‌کننده، ۱۲/۵ درصد یعنی یک نفر، از دانشگاه یزد با یک نفر شرکت‌کننده ۱۰۰ درصد یعنی همان یک نفر و از دانشگاه علامه طباطبایی با ۶ نفر شرکت‌کننده ۱۶/۶۷ درصد یعنی یک نفر در ردیف پذیرفته‌شدگان قرار گرفته‌اند. بالاترین معدل‌های کارشناسی پذیرفته‌شدگان نیز به

تعداد کل قبولی	میانگین معدل ارشد قبولین	جنس قبولی		سه‌میه قبولی	دانشگاه قبولی	دانشگاه اخذ کارشناسی ارشد
		مرد	زن			
۴	۱۷.۳۷	۱	۳	ازاد	دانشگاه اصفهان	دانشگاه اصفهان
۱		۰	۱	ازاد	دانشگاه علامه طباطبایی	
۱	۱۷.۰۰	۱	۰	ازاد	دانشگاه رازی کرمانشاه	دانشگاه تربیت مدرس
۱		۱	۰	ازاد	دانشگاه شهیدبهبشتی	
۱		۰	۱	ازاد	دانشگاه شهیدچمران اهواز	
۱		۱	۰	ازاد	دانشگاه علامه طباطبایی	
۱	۱۶.۹۱	۰	۱	ازاد	دانشگاه شهیدبهبشتی	دانشگاه تهران
۲	۱۶.۶۵	۲	۰	ازاد	دانشگاه شهیدبهبشتی	دانشگاه شهیدبهبشتی
۱		۱	۰	ازاد	دانشگاه علامه طباطبایی	
۱		۱	۰	مربی		
۱	۱۷.۸۷	۱	۰	ازاد	دانشگاه شهیدبهبشتی	دانشگاه شهیدچمران اهواز
۱		۱	۰	ازاد	دانشگاه شهیدچمران اهواز	
۱	۱۷.۸	۱	۰	ازاد	دانشگاه رازی کرمانشاه	دانشگاه شیراز
۲		۱	۱	ازاد	دانشگاه شیراز	
۱	۱۶.۷۹	۰	۱	ازاد	دانشگاه علامه طباطبایی	دانشگاه صنعتی اصفهان
۱	۱۹.۴۶	۰	۱	ازاد	دانشگاه شهیدبهبشتی	دانشگاه صنعتی امیرکبیر
۱	۱۸.۱۶	۱	۰	ازاد	دانشگاه شهیدبهبشتی	دانشگاه علامه طباطبایی
۱	۱۸.۵۵	۰	۱	ازاد	دانشگاه شهیدبهبشتی	دانشگاه یزد
۲۳		۱۳	۱۰	جمع کل		
۱۰۰.۰۰		۵۶.۵۲	۴۳.۴۸	درصدقبولی براساس جنسیت		

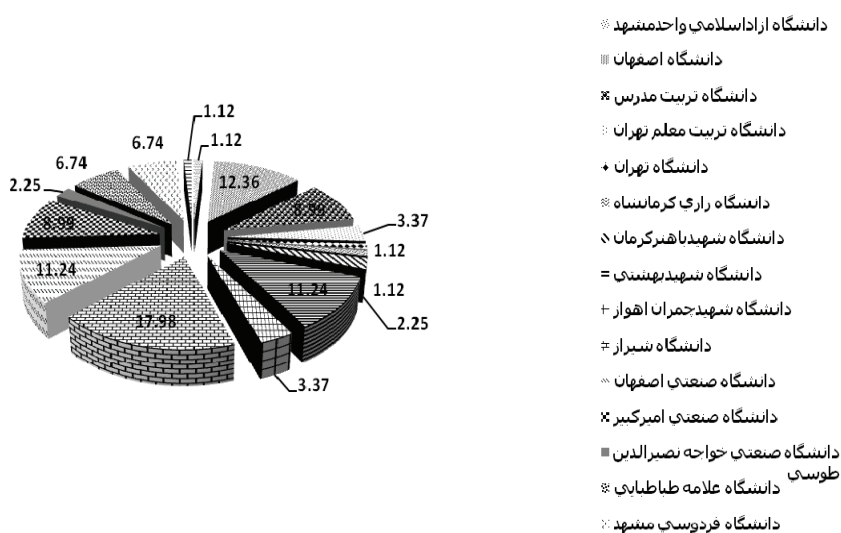
درصد پذیرفته شده	درصدقبولی	تعداد پذیرفته شده	درصد شرکت کننده	میانگین معدل ارشد شرکت کننده	تعداد کل شرکت کننده	جنس		دانشگاه اخذ کارشناسی ارشد
						مرد	زن	
۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۱.۱۲	۱۸.۷	۱	۰	۱	دانشگاه ازاداسلامی واحدمشهد
۲۱.۷۴	۴۵.۴۵	۵	۱۲.۳۶	۱۶.۷۴	۱۱	۴	۷	دانشگاه اصفهان
۱۷.۳۹	۵۰.۰۰	۴	۸.۹۹	۱۶.۴۱	۸	۷	۱	دانشگاه تربیت مدرس
۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۳.۳۷	۱۶.۹۳	۳	۳	۰	دانشگاه تربیت معلم تهران
۴.۳۵	۱۰۰.۰۰	۱	۱.۱۲	۱۶.۹۱	۱	۰	۱	دانشگاه تهران
۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۱.۱۲	۱۸.۳۸	۱	۰	۱	دانشگاه رازی کرمانشاه
۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۲.۲۵	۱۷.۰۰	۲	۰	۲	دانشگاه شهیدباهنر کرمان
۱۷.۳۹	۴۰.۰۰	۴	۱۱.۲۴	۱۶.۶۴	۱۰	۱۰	۰	دانشگاه شهیدبهبشتی
۸.۷۰	۶۶.۶۷	۲	۳.۳۷	۱۷.۰۰	۳	۳	۰	دانشگاه شهیدچمران اهواز
۱۳.۰۴	۱۸.۷۵	۳	۱۷.۹۸	۱۷.۰۰	۱۶	۸	۸	دانشگاه شیراز
۴.۳۵	۱۰.۰۰	۱	۱۱.۲۴	۱۶.۶۱	۱۰	۵	۵	دانشگاه صنعتی اصفهان
۴.۳۵	۱۲.۵۰	۱	۸.۹۹	۱۷.۸۳	۸	۵	۳	دانشگاه صنعتی امیرکبیر
۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۲.۲۵	۱۶.۴۸	۲	۱	۱	دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوس
۴.۳۵	۱۶.۶۷	۱	۶.۷۴	۱۶.۶۱	۶	۵	۱	دانشگاه علامه طباطبایی
۰.۰۰	۰.۰۰	۰	۶.۷۴	۱۷.۲	۶	۴	۲	دانشگاه فردوسی مشهد
۴.۳۵	۱۰۰.۰۰	۱	۱.۱۲	۱۸.۵۵	۱	۰	۱	دانشگاه یزد
۱۰۰.۰۰	۲۵.۸۴	۲۳	۱۰۰.۰۰		۸۹	۵۵	۳۴	جمع
					۱۰۰.۰۰	۶۱.۸۰	۳۸.۲۰	درصد شرکت کننده براساس جنسیت

۱۸.۱۷	دانشگاه اصفهان	دانشگاه شهیدباهنر کرمان	میانگین معدل کارشناسی شرکت کننده	دانشگاه اخذ مدرک کارشناسی ارشد	دانشگاه اخذ مدرک کارشناسی
۱۶.۶۶	دانشگاه شیراز				
۱۶.۹۲	دانشگاه علامه طباطبایی				
۱۵.۰۱	دانشگاه شهیدبهشتی	دانشگاه شهیدبهشتی	۱۴.۳۹	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	دانشگاه اراک
۱۵.۳۳	دانشگاه علامه طباطبایی		۱۶.۰۹	دانشگاه آزاداسلامی واحد مشهد	دانشگاه آزاداسلامی واحد گرگان
۱۵.۹۶	دانشگاه تهران		۱۶.۸۹	دانشگاه فردوسی مشهد	دانشگاه آزاداسلامی واحد مشهد
۱۵.۲۲	دانشگاه فردوسی مشهد	دانشگاه شهیدچمران اهواز	۱۶.۸۹	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	دانشگاه اصفهان
۱۳.۳۵	دانشگاه اصفهان		۱۷.۳۷	دانشگاه اصفهان	
۱۲.۷۹	دانشگاه شهیدبهشتی		۱۶.۵۲	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	
۱۵.۲۸	دانشگاه تربیت مدرس	دانشگاه شیراز	۱۳.۷۹	دانشگاه تربیت معلم تهران	دانشگاه اصفهان
۱۶.۰۴	دانشگاه صنعتی امیرکبیر		۱۶.۴	دانشگاه شهیدباهنر کرمان	
۱۶.۴۶	دانشگاه شهیدبهشتی		۱۴.۵۲	دانشگاه شهیدبهشتی	
۱۴.۷۴	دانشگاه تربیت مدرس	دانشگاه صنعتی اصفهان	۱۵.۷	دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی	دانشگاه بیرجند
۱۵.۸۱	دانشگاه شیراز		۱۶.۳۸	دانشگاه تربیت مدرس	دانشگاه بین المللی امام خمینی /ره /-قزوین
۱۶.۷۱	دانشگاه صنعتی اصفهان		۱۶.۲۸	دانشگاه تربیت مدرس	دانشگاه پیام نور خوزستان -آبادان
۱۴.۰۶	دانشگاه شهیدبهشتی	دانشگاه علامه طباطبایی	۱۶.۹۱	دانشگاه شهیدچمران اهواز	دانشگاه پیام نور فارس -صفاشهر
۱۴.۰۹	دانشگاه شیراز		۱۵.۳۵	دانشگاه شیراز	دانشگاه پیام نور کرمانشاه - کرمانشاه
۱۵.۷۸	دانشگاه صنعتی اصفهان		۱۵.۷۹	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	دانشگاه پیام نور مرکز خوی
۱۶.۲۲	دانشگاه اصفهان	دانشگاه علم و فرهنگ -تهران /غیرانتفاعی /	۱۵.۲۳	دانشگاه صنعتی اصفهان	دانشگاه پیام نور مرکز شیراز
۱۵.۲	دانشگاه علامه طباطبایی		۱۷.۹۷	دانشگاه شیراز	دانشگاه تبریز
۱۸.۱۸	دانشگاه صنعتی امیرکبیر		۱۵.۰۸	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	دانشگاه اصفهان
۱۶.۱۳	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۱۷.۶۱	دانشگاه اصفهان		
۱۷.۳۲	دانشگاه فردوسی مشهد	۱۷.۵۹	دانشگاه تربیت مدرس		
۱۵.۳۳	دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی	دانشگاه مازندران -بابلسر	۱۶.۷۹	دانشگاه شهیدچمران اهواز	دانشگاه تربیت معلم تهران
۱۷.۱۳	دانشگاه شیراز		۱۵.۰۵	دانشگاه تربیت معلم تهران	
۱۴.۷۵	دانشگاه شهیدباهنر کرمان		۱۵.۲۲	دانشگاه شهیدبهشتی	
۱۴.۲	دانشگاه شهیدبهشتی	دانشگاه محقق اردبیلی -اردبیل	۱۷.۲۲	دانشگاه تربیت مدرس	دانشگاه تهران
۱۴.۶۵	دانشگاه تربیت مدرس		۱۴.۸۸	دانشگاه تربیت مدرس	دانشگاه خلیج فارس بوشهر
۱۷.۷۵	دانشگاه شهیدبهشتی		۱۴.۹	دانشگاه تربیت مدرس	دانشگاه رازی کرمانشاه
۱۶.۸۲	دانشگاه علامه طباطبایی	۱۵.۰۵	دانشگاه شهیدچمران اهواز		
۱۴.۳	دانشگاه صنعتی اصفهان	۱۶.۱۸	دانشگاه شیراز		
۱۵.۸۷	دانشگاه یزد	موسسه غیرانتفاعی نجف آباد-نجف آباد	۱۴.۹	دانشگاه شیراز	دانشگاه علامه طباطبایی
۱۸.۹۴	دانشگاه صنعتی اصفهان		۱۶.۷۴	دانشگاه رازی کرمانشاه	
				دانشگاه علامه طباطبایی	

سهم پذیرفته شده در آزمون دکتری سال ۱۳۹۰ رشته آمار

سهم شرکت کننده در آزمون دکتری سال ۱۳۹۰ رشته آمار

فرم عضویت در انجمن آمار ایران

آدرس: تهران، خیابان فلسطین (بین بزرگمهر و انقلاب)، بن بست نجم، پلاک ۲، طبقه دوم، واحد ۱۱
 کد پستی: ۱۴۱۶۸۴۳۷۷۴ تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۹۵۵۴۰-۰۲۱
 نمابر: ۰۲۱-۶۶۴۹۹۸۲۷
 آدرس اینترنتی: www.irstat.ir
 پست الکترونیکی: info@irstat.ir

در صورت تغییر مشخصات نیز لازم است اعضاء محترم انجمن این فرم را مجدداً تکمیل و ارسال نمایند.
 عضو جدید تغییر مشخصات شماره عضویت:

۱. مشخصات فردی:

نام: _____
 نام خانوادگی: _____
 جنسیت: زن مرد
 شماره ملی: _____
 تاریخ تولد: _____

۲. مشخصات تحصیلی:

آخرین مدرک تحصیلی: _____
 تخصص ها و کدهای مربوطه: _____

تخصص	آمار در پزشکی	آمار رسمی	آمار زیستی	آنالیز تصادفی	احتمال ترکیباتی	احتمال هندسه تصادفی	استنباط آماری	استنباط آماری	کد
کد	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	
استنباط ناپارامتری	تاریخ آمار و احتمال	تحلیل بقاء و داده‌های سانسور شده	تحلیل چند متغیره	تحلیل داده‌ها	تحلیل شکل	داده کاوی	روش‌های دنباله‌ای	روش‌های نموداری	
سری‌های زمانی	طرح آزمایش‌ها	فرایندهای تصادفی	فرایندهای خاص	فرایندهای مارکوف	مبانی نظریه احتمال	مبانی و فلسفه آمار	مجموعه‌ها و میدان‌های تصادفی	محاسبات آماری	
مدل‌های خطی و ناخطی	نظریه تصمیم	نظریه توزیع‌ها	نظریه‌های حدی	نمونه‌گیری	موضوع مرتبط				
	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۲۴	۲۵	۲۶	

رشته تحصیلی: _____
 تخصص: _____

الویت اول	الویت دوم
☐ کد _____	☐ کد _____

محل تحصیل (برای دانشجویان): _____
 دانشگاه محل اخذ آخرین مدرک: _____
 شهر و کشور محل اخذ مدرک: _____

۳. مشخصات شغلی:

مرتبه علمی: استاد دانشیار استادیار مربی کارشناس آمار کارشناس ارشد آمار دبیر آموزگار دانشجوی دکتری دانشجوی کارشناسی ارشد دانشجوی کارشناسی
 دانشجوی کاردانی غیره (ذکر شود): _____

۴. نشانی و راه‌های دسترسی:

تلفن ثابت: _____ تلفن همراه: _____
 دورنگار: _____
 نشانی پستی: _____
 آدرس الکترونیکی (e-mail): _____
 کد پستی ۱۰ رقمی: _____

۵. پرداخت حق عضویت و اشتراک نشریات:

مبلغ واریزی: _____
 شماره فیش بانکی و تاریخ واریز: _____

۶. میزان حق عضویت انجمن آمار ایران مهر ۹۰ - مهر ۹۱

حق عضویت	وابسته ☐	پیوسته ☐	وابسته دانشجویی ☐	پیوسته دانشجویی ☐
مبلغ (ریال)	۱۰۰/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰	۶۰/۰۰۰	۱۲۰/۰۰۰

۷. اشتراک سالانه نشریات انجمن آمار ایران (مبلغ به ریال) دو شماره از هر مجله و چهار شماره از خبرنامه

مجله (نشریه)	رتبه مجله	اعضا	نسخه الکترونیکی	نسخه رایگان	نسخه اضافی
خبر نامه	-	☐	☐	خبر نامه و یک مجله به دلخواه	☐ ۴۰/۰۰۰
تدا	علمی دانشجویی	☐ ۴۰/۰۰۰	☐	☐ وابسته دانشجویی	☐ ۸۰/۰۰۰
اندیشه آماری	علمی ترویجی	☐ ۴۰/۰۰۰	☐	☐ وابسته دانشجویی	☐ ۸۰/۰۰۰
علوم آماری	علمی پژوهشی	☐ ۴۰/۰۰۰	☐	☐	☐ ۸۰/۰۰۰
JIRSS	علمی پژوهشی	☐ ۴۰/۰۰۰	☐	☐	☐ ۸۰/۰۰۰

توضیحات:

۱- چنانچه در یکی از رشته‌های مرتبط با آمار درجه کارشناسی ارشد یا دکتری دارید در مقابل عضویت پیوسته و در غیر این صورت در مقابل عضویت وابسته علامت بزنید
 ۲- امکان ارسال نسخه الکترونیکی تمامی نشریات برای اعضا وجود دارد. خبرنامه و یک مجله به انتخاب عضو بصورت کاغذی بصورت رایگان ارسال می‌گردد.
 ۳- خواهشمند است مبلغ حق عضویت انجمن را به حساب سبیا شماره ۰۱۰۵۶۵۷۱۰۴۰۰۱ به نام انجمن آمار ایران نزد بانک ملی ایران واریز و پس از تکمیل فرم درخواست عضویت آنرا را به همراه یک قطعه عکس پرسنلی از طریق آدرس پستی (یا تصویر عکس به آدرس الکترونیکی) انجمن ارسال فرمائید.

بدون شرح!

Title: Journal of the Iranian Statistical Society
ISSN / E-ISSN: 1726-4057 /
Publisher: Iranian Statistical Society

Dear JIRSS,

The title mentioned above has been evaluated for inclusion in Scopus by the Content Selection & Advisory Board (CSAB). The review of this title is now complete and the CSAB has advised that the title will be accepted for inclusion in Scopus. For your information, the reviewer comments are copied below:

It is a pleasure to see that this journal has maintained a consistently good standard for a number of years. Please pass the message to your referees and editors that it is vital to maintain this level in the future.

If necessary, our Source Collection Management department will contact the publisher in order to set up the content feed for Scopus. The title will be loaded in Scopus as soon as we have access to the title and the content has been processed for indexing. At this moment, there is no further action required from your end.

Yours sincerely,
The Scopus Team

Iranian Statistical Society Newsletter
Fall 2011 No. 72

www.irstat.ir
Iranian Statistical Society

Tell: (+98) 21 66495540 Fax: (+98) 21 66499827
P.O. Box: 15815-1614 Tehran, Iran

Iranian Statistical Society: irstat.ir

Journal of Iranian Statistical Society: jirss.irstat.ir

Journal of Statistical Sciences: jss.irstat.ir

Journal of Andishe- ye Amari: andisheyamari.irstat.ir

Student Statistical Journal of Neda: neda.irstat.ir